

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

БЕОГРАД, НОВЕМБАР 2002. ГОДИНЕ
ГОДИНА XIII БРОЈ 1735

КО ВОЛИ ДЕЦУ ВОЛИ И ОТАЏБИНУ

Др Војислав Шешељ, супруга Јадранка, синови
Никола, Александар, Михаило, Владимир,
снаја Милица и унук Војислав

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
БЕОГРАД, АВГУСТ 2002. ГОДИНЕ
БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

БЕОГРАД, АВГУСТ 2002. ГОДИНЕ
ГОДИНА XIII, БРОЈ 1701

ДР ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ ЗА ПРЕДСЕДНИКА СРБИЈЕ

СЛОБОДАН МИЛОШЕВИЋ ПОДРЖАВА ДР ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
БЕОГРАД, СЕПТЕМБАР 2002. ГОДИНЕ
БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

БЕОГРАД, СЕПТЕМБАР 2002. ГОДИНЕ
ГОДИНА XIII, БРОЈ 1715

ЈЕЛЕНА ДОКИЋ ПОДРЖАЛА ДР ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА

VREME

3. oktobar 2002. Cena 80 din,
Cena Gde: 1.50 din, Broj 613

INTERVJU:
RATOMIR
TANIC

НОЋЕ ЛИ УСПЕТИ ДРУГИ КРУГ

КРИМИНАЛ: ЛИКВИДАЦИЈА СРЕДОЈА ШЈУНИКА ШЈУКЕ

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
БЕОГРАД, ОКТОБАР 2001. ГОДИНЕ
БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

БЕОГРАД, ОКТОБАР 2001. ГОДИНЕ
ГОДИНА XII, БРОЈ 1689

ПРЕДСЕДНИКОВИЦА РАЗБИЈА СРБИЈУ

ИНТЕРВЈУ: РАДЕ МАРКОВИЋ

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
БЕОГРАД, СЕПТЕМБАР 2002. ГОДИНЕ
БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

БЕОГРАД, СЕПТЕМБАР 2002. ГОДИНЕ
ГОДИНА XIII, БРОЈ 1721

ДР ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ ЗА ПРЕДСЕДНИКА СРБИЈЕ

... ТИ СИ НАША
ПОСЛЈДЊА НАДА
И ЈЕДИНА УДАНЦИЈА

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
БЕОГРАД, СЕПТЕМБАР 2002. ГОДИНЕ
БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

БЕОГРАД, СЕПТЕМБАР 2002. ГОДИНЕ
ГОДИНА XIII, БРОЈ 1718

ДР ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ ЗА ПРЕДСЕДНИКА

ЗА СРБИЈУ У СИГУРНИМ РУКАМА

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
БЕОГРАД, МАРТ 2002. ГОДИНЕ
БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

БЕОГРАД, МАРТ 2002. ГОДИНЕ
ГОДИНА XIII, БРОЈ 1490

МАФИЈА ПОСТОЈИ СВУДА

АЛИ САМО КОД НАС ВЛАДА

СРПСКА РЕЧ

БРОЈ 278
28. СЕПТЕМБАР 2001.
ЦЕНА 40
ДИНАРА

ЗА ИСТИНУ, ПРАВДУ И СПОСОБНУ

Војислав Шешељ: САБЉОМ НА ЋИНЋИЋЕВУ МАФИЈУ

2002. 22.9.2002. Нови Грест уживне поштом
БОЉЕ ОД БЕОГРАДСКОГ
ДОГОВОРА

НИН

ВОЈИСЛАВ
ШЕШЕЉУ

УНИШТИТИЋУ МАФИЈУ

Мило
Вуковић
ОПЕРАЦИЈА
ВОЈФ

ПОЗАЈМИТЕ
ПАРЕ
КАНДИДАТУ

Мило
Вуковић
ПРОГНА
ЛЕПОТА

ВЕЛИКА СРБИЈА

ЗЕМУН
ТРГ ПОБЕДЕ 3

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Оснивач и издавач

Проф. др Војислав Шешељ

Главни и одговорни уредник

Синиша Аксентијевић

Заменик главног

и одговорног уредника

Марина Рагуш

Помоћници главног и

одговорног уредника

Елена Божић-Талијан

и Огњен Михајловић

Издање припремиле

Жана Живаљевић и Драгана Глушац

Техничко уређење и компјутерски прелом

Северин Поповић

Унос текста

Весна Марић,

Златија Севић.

Лектор

Зорица Илић

Секретар редакције

Злата Радовановић

Председник Издавачког савета

Др Ђорђе Николић

Заменик председника Издавачког савета

Др Бранко Надовеза

Издавачки савет

Проф. др Војислав Шешељ,

Томислав Николић,

проф. др Никола Поплашен,

Маја Гојковић, мр Небојша Величковић,

Александар Вучић, Драган Тодоровић,

Мирко Благојевић, Ратко Гонди,

Момчиљ Војводић, Стево Драгишић,

Драгољуб Стаменковић,

Гордана Поп-Лазич, Лука Митровић,

др Бранислав Блажић

Штампа

„Етикета”, 20. октобра 2,

11307 Болеч, 011/806-30-28

За штампању

Мирослав Драмлић

Редакција прима пошту на адресу

„Велика Србија”, Трг победе 3,

11080 Земун; рукописи се не враћају

Новине „Велика Србија” уписане су у

Регистар средстава јавног информисања

Министарства за информације под бројем

1104. од 5. јуна 1991. године.

ЦЕНЕ ОГЛАСА

Цене огласа за издање у сто хиљада примерака: последња колорна страна кориша 100.000 динара; унутрашња колорна страна кориша 80.000 динара; унутрашња новинска страна 60.000 динара; 1/2 унутрашње новинске стране 30.000 динара; 1/4 унутрашње новинске стране 15.000 динара; илуст. порез на промет.

НИКАД ЛАКШИ ИЗБОР

Изборни резултати показали су две кључне ствари: да два лоша не убише Милоша и да је др Војислав Шешељ једина права опција за досманлије. Тако је, уочи 8. децембра, пошитоно очишћена политичка сцена Србије, јале су све маске лажних опција, прокићана је Ђинђићева лажна модела улога.

Досманлије су употребиле сав постојећи арсенал манипулација да своја два демо(но)крајска кандидата доведу до другог круга, а чиниав народ до девепог, Данијевог круга пакла. Осциало је учешће да се су више бавили сајанизацијом свој заједничког ривала, нег сојственом кампањом. Ту енергију уложу у атомизирање јединствене Социјалистичке партије Србије, фабриковање фалсификованих кандидата и медијско игнорисање постојања лидера српских радикала, прекознао је опционоски расцоложен део бирача и казнио их дебелим порациом, у оба круга. Са својих 24 одсто бирача, у условима какви су били, проф. др Војислав Шешељ је осциало морални победник и једини прави фаворит на овим новим, усивари поновљеним изборима за председника Србије. Да не сиомињемо усих бојкоиа на који је позвао лидер свих српских опциоиа.

Србија је са Лабусом и Кошићуницом практично ускраћена за изборе. Они су једно ише исцио, видело се још ономад. Кариие на сцио бацио је и ОЕБС, чесцииајући поновно уједињење ДСС-а са осциаиком ДОС-а, шцио је још један доказ одакле се усивари дикцира опциоиа коју само фикциивно воде иепоокциобарски учисции.

Без обзира на овакву подришку досовским кандидатима, гласачи су др Шешељу прилазили сами, у огромном броју, као сциаром, опробаном пријатељу, доказаном у шешким искушењима која је поделу са својим народом. Ову слику нисмо могли видети у шелевизијским и новинским извешајима. Али је зацио најречиције, сциско-вима десцикован, српски национ из косовско мейохијских енклава, коме је најциеже, поручио у кога се узда и полаже све своје наде. То је само један пример, никако усамљен, али свакако најречицији.

Сада, када су Ђинђић и Кошићуница поново (јавно) у брациском загрљају, грађанима Србије ницииа не треба доказивати. Све је јасно, да јасције не може бити. Пошцио је Ђинђићева шакциика иласирања два наизглед различииа кандидата (добар и лош, оплиццијска игра из лоших кримића) доживела пошциуни фијаско, Српска радикална сциранка је дошла у сциуацију да уопциие не мора да води предизборну кампању. Зар је пошциебно пошциии речи (и паре) да се доказује да Кошићуница није опционоиа, да је он само кукавичје (Ђинђићево) јаје које је требао да уције оне гласове које ни шееорциски није могао да добије Лабус. Само, црерачунао се. Веровацино му суциеиа и комфорносци премијерске фоишеље нису дозволили да узме у црорачун кандидациуру проф. др Војислава Шешеља и здрав разум српског народа.

Зацио му никаква кампања, никакве комбинације са новим или заједничким кандидатом неће помоћи. Србији је јасно, сциварно зна. Само проф. др Војислав Шешељ заслужује да буде председник Србије.

ГАРАНТ ПРАВДЕ

• Проф. др Војислав Шешел рођен је 11. октобра 1954. године у Сарајеву. У истом граду завршио је Правни факултет и то за само две и по године. Тако је постао најмлађи доктор наука, пошто је докторирао 26. новембра 1979. године, а његова докторска дисертација носила је наслов „Политичка суштина милитаризма и фашизма.“

• Политичку каријеру започео је раних осамдесетих година супротстављајући се тоталитарном комунистичком режиму у тадашњој СР БиХ, нарочито водећим људима овог режима, Бранку Микулићу и Хамдији Поздерцу.

• На прву затворску казну у трајању од 8 година осуђен је 9. јула 1984. године, због деловања са „анархолибералистичких и националистичких позиција „чиме је починио, како у изреци пресуде стоји, „кривично дело контрареволуционарног угрожавања друштвеног уређења.“ Као доказни материјал у судском процесу коришћени су искази сведока о приватним разговорима и необјављени текст одговора на анкету-интервју под насловом „Шта да се ради?“,

Док се налазио у сарајевском затвору казна му је смањена на 4 године. У озлоглашеном затвору у Зеници провео је 22 месеца, од чега више од 6 месеци у самици. На раније пуштање из затвора утицали су бројни протести и петиције интелектуалаца из свих крајева тадашње Југославије, а није било занемарљиво ни писање стране штампе о његовом случају.

• По изласку из затвора, без могућности да у свом окружењу нађе посао, пресељава се у Београд где се издржава писањем и самосталним издавањем књига. Тако је постао члан Удружења књижевника Србије, преко којег у то време и регулише радни однос.

• Током 1989. године одржао је укупно 97 предавања Србима у дијаспори, од којих је већина одржана у Америци и Канади, а мањи део у земљама Западне Европе и Аустралији. Те исте године, за Видовдан, војвода Момчило Ђујић га је због нарочитих заслуга у борби за српски национални интерес, произвео у чин српског четничког војводе.

• По повратку из Сједињених Америчких Држава, 23. јануара 1990. године, оснива Српски слободарски покрет, који се 14. марта исте године уједињује са Српском народном обновом, те тако настаје политичка странка са новим именом, Српски покрет обнове. Пошто је део руководства отпустио од првобитно зацртаних принципа прокламоване политичке борбе, проф. др Војислав Шешел оснива Српски четнички покрет, чију регистрацију одбија актуелни режим са образложењем да „својим именом вређа јавни морал.“

• На казну затвора по други пут је осуђен 2. октобра 1990. године, због покушаја рушења тзв. Куће цвећа и прикупљања добровољаца за одлазак у Републику Српску Крајину.

По издржаној казни поново је ухапшен 23. октобра исте године и осуђен на 45 дана затвора. Пуштен је нешто раније, 15. новембра, а том приликом одбио је да потпише решење о условном пуштању.

• Практично из затвора, 14. новембра 1990. године, први пут се кандидује за председника Србије. Иако жртва медијске блокаде, био му је довољан само један телевизијски наступ, онај од 6. децембра који је постао историјски, да освоји велики број гласова, чак 96.277, што је у датим условима незабележен успех.

• Председник Српске радикалне странке проф. др Војислав Шешел постаје у Крагујевцу, 23. фебруара 1991. године, када је странка и основана, уједињењем Српског четнич-

ког покрета и већине месних одбора Народне радикалне странке.

• У затвору по трећи пут борави од 29. септембра 1994. године до 29. септембра 1995. године. Исте године, такође због супротстављања политици актуелног режима, борави још 60 дана у затвору.

• На изборима за председника Србије одржаним 21. септембра 1997. године, проф. др Војислав Шешел освојио је 1.126.940 гласова и ушао у други изборни круг. Са 51,37 одсто гласова победио је противкандидата Зорана Лилића, али су тадашњи властодршци фалсификовали број изашлих бирача па су избори поновљени.

И на овим, поновљеним, изборима дошло је до бруталне узурпације победе проф. др Војислава Шешела, после чега је поклоњен мандат Милану Милутиновићу.

• Писац је великог броја књига, стручних и политичких текстова, укључујући и уџбеник из предмета Политички систем који предаје на Правном факултету у Београду.

• Ожењен је супругом Јадранком, има четири сина: Николу, Александра, Михаила и Владимира, а недавно је постао деда, добио је унука Војислава.

• Живи у Батајници, у породичној кући, што је и једина некретнина у његовом власништву.

• Кандидат Српске радикалне странке и свих српских патриота за председника Србије на изборима заказаним за 8. децембар 2002. године, проф. др Војислав Шешел данас је једини истински опозиционар поновно уједињеном досманлијском режиму и једини истински тумач воље свих грађана и српског националног интереса.

ЧВРСТИНА ХЕРЦЕГОВАЧКЕ СТЕНЕ

Постоји мишљење да је човек онакав какви су му били преци и родитељи, да по карактеру и начину живота одговара поднебљу у коме је поникао. Уосталом, и народна изрека упућује на исто: „Реци одакле си, рећи ћу ти какав си“!

У много чему, од интелекта до elokвенције, упорности и борбености, др Шешел је отелотворење краја из кога је поникао, у коме су вековни корени његове породице и са очеве и са мајчине стране. Једноставно речено, др Шешел представља оличење кршине и камените српске Херцеговине, у којој су генерације морале да се боре за опстанак, и да од такве, понекад сурове, природне лепоте отимају све што им је било неопходно да преживе.

Истина, неко ће можда рећи да др Шешел по месту рођења није из те и такве Херцеговине зато што је рођен у Сарајеву, али то је само делимично тачно. Његови родитељи потичу управо из тог моћног кршевитог предела, а од њих је наследио све особине стваране стотинама година у Херцеговини, колеџци Немањића. Говоримо о упорности, чврстини, отворености, великој дози храбрости да се живот живи без обзира какав је, али и о истрајности у настојањима да се у том животу ствари мењају. Говоримо и о бриткости изражавања, непосредности јасног изношења мисли, без обзира на цену коју, не ретко, због тога треба плаћати. Говоримо и о спремности и способности да се све недаће дочекају и да се са њима ухвати у кошпац.

Марева Љут

Марева Љут, одакле је пореклом др Шешел, смештена је у Поповом пољу, у близини Требиња. Окружена је големим стенама које се често не виде од облака који прекривају високе врхове. Оно што човек прво примети када улази у

Мареву Љут, јесте да су куће прављене од камена, што значи да су се становници читавог живота прилагођавали природи, али и то да су умели до природе да узму оно што је најбоље и најлепше. Данас је ово место у зони разграничења, између Хрвата и Срба. Вековима уназад, увек је била чисто српско место.

Аутохтоно становништво су два рода, две породице, Шешели и Дречи. Вековна огњишта данас су углавном напуштена, али има и оних који су остали.

Родна кућа Шешелевих

У Мареву Љути, десетак метара изнад куће Саве Шешела, рођака др Војислава Шешела који је недавно умро, налази се кућа у којој је рођен отац Војислава Шешела, Никола. Мала и скромна каменита кућа која, сасвим извесно, указује на чињеницу о томе како се скромно живело у овим крајевима. Истина, кућа у којој је рођен Никола Шешел данас је порушена, што од зуба времена, што од усташких мина, јер је читаво време рата била на првој борбеној линији. Са места на коме се налази, види се манастир Завала у коме је др Војислав Шешел 1955. године крштен. Манастир се налази на територији на којој су вековима живели Срби, али је данас, по Дејтонском споразуму, припао Хрватима. Подигао га је краљ Милутин у средњем веку.

Посебним сплетом животних околности, др Војислав Шешел везан је за манастир Завалу. Наиме, пред Други светски рат у манастиру Завали живео је и радио његов отац

Никола. Никола је, још као дете, чувао манастирске овце и похађао манастирску школу. Деда Војислава Шешелја, по коме је др Шешел и добио име, преселио се из Мареве Љути на манастирско имање 1925. године у Ораховом Долу, не дуго после рођења свог сина Николе.

Тако је огранак породице Шешел живео у Ораховом Долу, и зато не чуди велика емотивна и традиционална, повезаност ове породице са манастиром Завала.

Величани

Усташе су 1941. године побиле све калуђере у манастиру, а отац Војислава Шешелја, Никола, који је тада имао 16 година, једва је успео да избегне усташки нож. Крволоци су успели да ухвате Николиног стрица Рајка, који је међу оних хиљаду Срба бачених у јаму Ржани До. Кости зверски побитих Срба из Ржаног Дола су 1991. године пребачене у костурницу у селу Величани.

Село Величани се налази са друге стране Поповог поља. Имена злосрећних Срба уклесана су у спомен-костурницу у Величанима. Међу тим именима налази се и име Рајка Шешелја.

Још једна занимљивост везана за овај крај, јесте чињеница да је на овим просторима у Другом светском рату било и четника и партизана. Куриозитет је да се четници и партизани овде нису свађали, већ су чували једни друге, што није био чест случај на другим територијама. Није овде ударао Србин на Србина. У породици Војислава Шешелја било је и четника и партизана. У селу где је рођена мајка Војислава Шешелја, до 1943. године сви су били четници, а онда су прешли у партизане. По очевој линији, само је Владо Шешел био у партизанима, остали део фамилије био је четнички настрoјен.

Причајући о својим сусретима са становницима Попова поља, др Шешел каже како је, управо на овим просторима, научио да цени праве људске вредности на којима је касније изграђивао своју доследност, принципијелност, стабилност, упорност, па и борбеност.

Путевима српских сеоба

Далеко порекло Шешелјевих води са Роваца у Црној Гори. Пре неких 500 година дошло је до пресељења ове и још неколико породица. Иселили су се Бошковићи, Шћепановићи и Срезојевићи. Прво су дошли у Никшић, на Риђане, где су подигли своја прва огњишта. Међутим, животни путеви одвели су их даље, тако су се населили у Попову пољу. Шешелји су пореклом од извесног Шеје, који је имао 12 синова. Шејиних 10 синова отишло је у Русију и углавном су сви били официри руске војске. Двојица Шејиних синова остала су на овом простору. Од једнога потичу Шешелји, од другог Шешлије. Иста им је крсна слава, свети Лука. Историјске записе о породици Шешел проучавао је и Јефто Дедијер.

Дошавши у Попово поље, Шешелји су се распоређивали по различитим засеоцима и местима. Прво су живели у Величанима, па је тако остало записано да се у Величанима један крај зове Шешелјевина. Нажалост, данас нема остатака кућа које су подизали први Шешелји. Одатле су се селили у неке делове Поповог поља. После Шеје, памти се Лазар Шешел, који је први дошао у овај крај. Даљи предак др Шешелја био је Никола, који се оженио и дошао на женино имање у Мареву Љут. Никола је имао три сина – Ристу, Ђуру и Саву. Риста има потомке који су и данас живи, Сава такође има потомке, један од његових потомака је и др Војислав Шешел. Ђуро се никада није женио и за собом није оставио потомство.

Директни предак др Шешелја, Саво, имао је три сина и велики број кћерки. Синови су се звали Никола, Војислав и Рајко.

Деда др Шешелја, по коме је он добио име, Војислав, имао је три сина и четири кћерке. Синови су Никола (отац др Војислава Шешелја), Јован и Сава који сада живи у Требињу. Стриц Војислава Шешелја, Јован, данас живи у Београду. Јован Шешел је имао кућу у Сланом коју су усташе у овом рату похарале, те се тако Јован данас налази у избеглиштву у Београду.

Крштеница др Војислава Шешелја

Крсне књиге из манастира Завала, окупираниог у овом рату, успео је да изнесе тадашњи владика Захумски Херцеговачко-приморски Атанасије. Те књиге данас се налазе у манастиру Тврдош. У овим књигама сачувана је и крштеница др Војислава Шешелја.

Др Војислав Шешел рођен је 11. октобра 1954. године у Сарајеву, од оца Николе и мајке Данице. Крштен је 25. новембра 1995. године у манастиру Завала. Крсни кум, по традицији Шешелјевих, био је Божидар Кораћ. Брак родитеља др Шешелја био је успостављен по црквеним законима.

Своју последњу књигу „Идеологија српског национализма“ проф. др Војислав Шешел посветио је „мојим драгим родитељима, мајци Даници и успомени на оца Николу, који су ме васпитавали у духу великосрпског национализма и русофиљства, преносећи ми и завет предака да су истина, слобода, правда и отаџбина највише моралне вредности за које се човек рађа, живи и умире“.

Таквог је кова проф. др Војислав Шешел, кандидат свих патриота на изборима за председника Србије.

ИЗГОВОРИ УМЕСТО ОБЕЋАЊА

Уместо шарене лаже коју је у предизборној кампањи нештедимце нудио ДОС грађани су добили покушења, многи запослени отказе, а неки министри батине. ДОС-овска власт од грађана тражи штедњу, али не у банкама, како су обећали већ „стежањем калпака“. Помињу раст животног стандарда, али то је само на папиру у збиљи драстично расту цене и број сиромашних. Сви прописи које је усвојила ДОС-овска власт смишљени су тако да пуне буџет из џепова грађана. Извоза (изузев у Хаг) и страних кредита нема докле год цементиран курс „длива“. Спољнотрговински дефицит је велики, производња се гаси а незапосленост разбукутава. Страна помоћ их је издала. Беда је све већа, а ДОС-овска власт је неспособна да решава проблеме

Једна од првих изјава која је потврдила да упркос обећањима ДОС-овске власти стране помоћи неће бити била је она коју је Ђинђић дао немачком „Шпигл“-у, а која је случајно објављена и у нашим новинама. Цвилио је и тражио разумевање донатора, јер га притиска опасност од „добро посезаних“ социјалних немира који би могли да значе крај његове Владе, али и владавине ДОС-а.

Међутим, Запад као Запад никада није ни имао слуха за Србију. Због тога на удару рестрикције Владе биће, пре свега, социјална давања и део дуга пензионерима, а потом и покретање јавних радова у саобраћајној инфраструктури (за шта су се залагали радикали). ДОС-овској Влади треба новац, јер ће, како сам Ђинђић метафорично каже (у својој искреној изјави у „Шпиглу“, у којој оштро осуђује западне земље наводећи да је „шокиран фарсом од помоћи“) ускоро бити мртвачи (политички наравно). Помиње и неке три милијарде марака које су му обећане, како каже, ако сруши Слободана Милошевића. Представници Европске комисије и Светске банке кажу да ће помоћ и даље бити условљавана и политичким и економским „домаћим задацима“ за ДОС-овску власт.

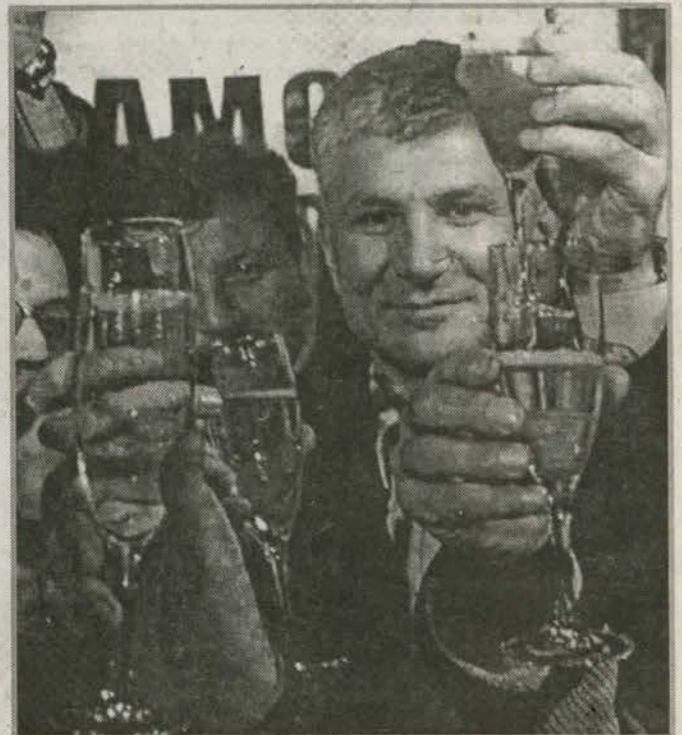
Ђинђићу је остао тежак задатак, а то је да објасни народу како мора да му загорчава живот, јер му ММФ тражи повећање цена струје и телефона, тражи поопштравање услова рада у новом закону, смањење ионако ниских плата. У том послу му свесрдно помажу Кори Удовички, Влаховић, Ђелић...

Забележено је такође да је Ђинђић рекао да је наш основни циљ да до 2004. године постанемо кандидати за чланство у Европској унији. Из овога међутим, нико није могао да зна да ли је оптимистичка или песимистичка изјава, односно да ли је мислио да би тек тада требало да почну преговори о чланству у Унији (из искуства источноевропских земаља знамо да трају више од 10 година, односно, бо-

ље речено од 12 до 15) или је можда хтео да каже да ћемо тај пут прећи знатно брже од осталих.

Укинуто је 18 банака, за сада. При том, није испоштована законска процедура. Укинуте су банке мимо прописа, без давања могућности санације и стечаја. Неке су укинуте и по два пута. Код неких банака Савезни суд је констатовао да нема неправилности, а ипак су укинуте. Четири банке су упркос чињеници да би их на основу њихових пословних резултата требало укинути ипак добиле дозволу за рад. Млађан Динкић алијас ДОС-ов најстручнији кадар за банкарство увек прича о реформи банкарског система. Као гувернеру Народне банке Југославије посрећило му се да може да „реформише“ област банкарства како му душа жели или је он то тако схватио. Па је кренуо у сечу наших банака као раја на дахије из познате народне песме.

Реализацијом његове замисли о изгледу нашег банкарства је према grubим проценама погођено чак неколико десетина хиљада акционара на најгори могући начин тиме

Сада они који су их бирали штрајкују и штрајкују, протестују и протестују. Премијер Ђинђић сматра да за то нема места, јер: „Сви грађани већ осећају да живе боље“.(!?!) Колико становника дели овакво мишљење? А, колико их припада групи која каже: „Гласао сам за њих, али они ништа не раде за народ!“

што су заувек izgubili свој капитал. Овим британским потезом Динкића преко 18.000 запослених остало је без посла. Било би интересантно да чујемо да ли ће им ДОС-овска власт омогућити преквалификацију, а ако буде изјашњавања да хоће било би још интересантније да знамо одакле им новац да то спроведу када је буџетски дефицит стално присутан, а управо су социјална давања и преквалификације на удару кад нема довољног прилива средстава (нема константно). Многи који су после отказа у својој банци успели да се запосле у некој другој добили су отказ након рада од три или шест месеци. Односно када су одрадили нагомилани посао (углавном стара девизна штедња) престала је потреба за њиховим радом и захвалили су им се на сарадњи. Због свега тога ДОС-овска власт јауче у својим сусретима по свету и моли да јој уделе неку пару, јер ће се „дићи сиротиња раја“.

То што је 18 банака ликвидирано и то што су се синдикасти о јаду забавили да некако помогну незапосленима који су то постали „Динкићевим указом“ у једном дану није крај приче. Млађани Динкић најављује да ће још банака остати

На основу анализе Института за тржишну истраживања стижу упозорења да смо сада постали јединствена земља у свету по томе што нудимо светске цене робе, а најниже плате и пензије. До овога је дошло, како кажу стручњаци овог Института због тога што се домаћа привреда гуши у губицима, производни и прометни капацитети су минимално искористишени, курс динара је прецењен а извоз константно пада. Притисак на цене је повећан. Прати нас негативна динамика извоза и све теже налазимо пут до страних тржишта.

Око 330.000 породица или око 1.000.000 грађана живи испод социјално подношљивог нивоа. Прејми опасности да још више ситановника има исте проблеме. За једне и друге фамозна пошрошачка корпа од само 20 производа је недостижна. За минимум egzистенције је потребан и сајун и шампон, деширцени за веш и судове, наравно и неко поврће за ручак, а и шешико да је 500 грама меса са коском сваког шестог дана довољно четворочланој породици. Са оваквом исхраном деца не могу нормално да расту и да се развијају.

без дозволе за рад. Да ли смемо да претпоставимо да то значи да ће још десетине хиљада запослених проклињати дан када су гласали за ДОС заједно са још неколико десетина акционара (бивших). Гувернер Народне банке Југославије се побринуо да то они више не буду. И док министри из ДОС-вске владе добијају и батине од радника у Крагујевцу, јер њима и њиховим породицама одузимају egzистенцију Динкић елегантно оставља људе без посла. Сада постаје јасно, како он каже, да је испуњавање политичких услова које је ДОС-у задала међународна заједница, споро и неефикасно у односу на рад домаћих задатака из сфере банкарства. Динкић се не либи да уради шта му задају.

Мимо закона

Како тврде стручњаци и не треба да раде оне банке које лоше послују. Међутим, сматрају да је одузимање дозвола за рад уследило мимо поштовања законских одредби. То поткрепљују тиме да су банке ликвидирани преко ноћи, а апсурд је да су неке биле ликвидирани и по два пута (шта је сигурно-сигурно). Овакву праксу са Динкићем* је прошла УНИОН банка и Ресавска банка. Прве одлуке о њиховом укидању је поништавао Савезни суд, сматрајући да нема разлога за одузимање дозвола за рад. Међутим неумољиви Млађан Динкић је на рад Савезног суда одговорио да: „Народна банка Југославије прихвата правни аспект пресуде, али поново укида банку по финансијским аспектима.“ Обично се по правним аспектима, како наводи Динкић воде финансијска пословања и никако не би требало да су у међусобној колизији. Међутим, пракса је показала нешто друго. Динкић себе као гувернера и Народну банку Југославије ставља изнад закона.

Гувернеру замерају да је, мимо слова закона, осим што не поштује Савезни суд, прескочио фазе које претходе ликвидацији банака. Најпре би требало да уследи предсанациони поступак, који би попут лакмус-папира показао да ли је могуће банку вратити „на посао“. Ако то није изводљиво онда следи проглашавање стечаја који опет не мора да значи гашење банке. Па тек након ових корака гувернер би требало да посегне за ликвидацијом.

Читави региони су због проглашене ликвидације остали без банака као на пример Пожревачки, Шабачки, Пештерски...

На све ово Млађан Динкић на конференцији за штампу тврди да и даље има искушење наших у односу на стране банке. За кога он навија?

Материјална неједнакост слојева у друштву се повећала. У просеку лични доходак најсиромашнијих је чак за 12 пута мањи од најбољих плата и за четири пута од просечних прихода. Чак 60 одсто грађана своју економску ситуацију оцењује као лошу (ужасну), трећина је оцењује као осредњу, а

Томислав Миленковић из Института за тржишна истраживања који да се не би догодила богата држава сиромашних грађана предлаже преиспитивање чврсте монетарне политике, нетржишних и нехитрених потеза.

само седам одсто као добру или одличну. Чак 75 одсто грађана очекује да ће можда бити боље тек за две и више година. Губитницима се сматра 40 одсто грађана, а добитницима свега 10 одсто. Чак 15 одсто губитника, сматра да је за погоршање њиховог статуса крива садашња власт, а 11 одсто криви пређашњу власт. Грађани су огорчени оним што су добили од „промена“.

Колике су плате и како се живи најбоље показује податак да је просечна дневна нето плата мало већа од границе сиромаштва. Граница сиромаштва креће се око 1,30 долара дневно. Осим 880 000 евидентираних незапослених лица на бироу рада за првих осам месеци ове године без посла остало је још 170 000 људи. Значајан број незапослених нема никаква примања, а они који добијају накнаду налазе се на линији сиромаштва.

У привреди алармантно

Анализа Економског института показује да је стање у привреди прилично алармантно. Привредници губе оптимизам, који је био заснован на предизборним лажима ДОС-а. Конкретни проблеми су им што им фале кредити, које је ДОС обећавао, а сада нема ништа од тога. Затим не могу да наплате потраживања и плаши их да ће доћи до повећања инфлације. Овакво размишљање је потпуно оправдано.

Од 300 анкетираних прдузећа, чак 80 одсто њих сматра да је стање у привреди лоше, а од осталих 20 свега 0,2 одсто да је добро (ово мора да су високи функционери у партијама које чине ДОС, па по партијској дужности дају лажне изјаве). Ако се овогодишња јулска индустријска производња упореди са месечним просеком у периоду 1996-1998. године који карактерише прво укидање санкција, онда је она мања чак за 30 одсто. ДОС своју неспособност увек правда чувеним периодом од протеклих 10 година. Чињеница је да је претходна Влада и после штете проузроковане санкцијама успела да организује производњу боље него сада ДОС који је отворен према свету и најављује паре са свих страна. Такве и сличне најаве су лажи бораца за власт који нас воде у пропаст о чему говоре и пишу економски стручњаци.

Др Бошко Мијатовић, сарадник Економског института сматра: „Привреда је сада у великој кризи, јер је политички елемент доминантан, а таква атмосфера може подстаћи борбу за политички рејтинг на штету привреде“.

Према његовим речима, овако велики пад индустријске производње последица је тога што се привреда нашла у маказама велике фискалне пресије, нералног девизног курса динара и раста плата изнад производних могућности. Он сматра да је курс динара нереалан и да гуши домаћу производњу, а подстиче увоз јефтине стране робе. Привреда уз то нема обртна средства за наставак пословања, па се излаз из овакве ситуације мора наћи што пре.

Оно у чему су стручњаци са Економског института јединствени је да плате не смеју да расту јер производња то не може да издржи. Која нам је перспектива са непрекидним поскупљењима, а без раста зарада? Нема је. Економисти не помињу никакве реформе о којима челници ДОС-а стално причају, јер не постоје. ДОС није урадио ништа да унапреди, већ је уназадио производњу. При том нема ни говора о транзиционој рецесији, већ о обичном пропадању једне привреде које се обично дешава услед дејства неког зла на њу, ово-

га пута услед (не)дејства ДОС-а. Право каже да нечињење па макар и услед незнања и неспособности не ослобађа од одговорности за насталу штету. Само немамо ми ништа од тога што ДОС не може бити ослобођен од одговорности за оно што нам се дешава, ако се ми не ослободимо ДОС-овске власти и то што пре.

Стање у привреди је погоршано у јулу, а то најбоље показује податак да је индустријска производња у том месецу опала за скоро 10 одсто у односу на јун. Неспособност ДОС-овске Владе навелико даје резултате, најжалост нимало повољне за нас. Тонемо све дубље и дубље. Овако размишљају и привредници који сматрају да је стање горе него раније, што следи из урађене анкете. Не сматрају да има наговештаја да ће бити боље у наредним месецима. Ово су крајем августа оценили експерти Економског института из Београда, представљајући нови број конјунктурног барометра, посвећеног макроекономским кретањима у земљи.

Према речима доктора Небојше Савића, уредника Барометра пад индустријске производње само је додатно погоршао већ изразито неповољне трендове на економском плану. Тако да су креатори економске политике принуђени да изврше нове процене основних економских параметара. Иако су више него скромне, плате надмашују садашњи ни-

Одавно нико не објављује табелу са врстом и количином производа који чине просечну потрошачку корпу. Шта више ћутке се подмеће нови термин - минимална потрошачка корона. Нико није објаснио шта подразумева тај минимум. Чега је то минимум?

Реформа јавних финансија, пореска реформа, санација банкарског система, суспензија лошег модела приватизације, ревитализација привреде, социјални програми за најсиромашније и много других лепих обећања ДОС је дао грађанима у предизборној кампањи.

Можда су они млађи или наивнији ДОС-овци заиста и поверовали да је све то могуће реализовати чим се дође на власт уз огромну страну помоћ. Међутим, они лукавији, политички лисци, само су глумили ентузијазам пред другима, а при томе су знали да од свега тога нема ништа поготву у скорије време. Знали су и да једино на крилима тих обећања могу да се вину до власти па шта их је коштало да обећавају и обећавају?

во производње (коју ДОС затире) па се не могу даље повећавати, јер немају покриће у реалној упослености капацитета. Негативни тренд карактерише и август. Стручњаци сматрају да су кривци за овакво стање политичари у Влади. „Ушли смо у фазу када доминирају политички фактори над економским, што може имати штетне последице. Нестабилна политичка ситуација ће се, даље, одразити на понашање међународних институција”, рекао је Савић. Не да може имати негативне последице него их има одавно. Савић је нагласио да ће се то директно одразити на привреду, која зависи од обећаних донација. (Такву релацију је успоставио ДОС и труди се да је продуби и прошири.) Сматра ће да наставак политичких неспоразума (благ израз за непомирљивост политичких интереса) неповољно утицати на међународне факторе. То знају и челници ДОС-а, али им је борба за власт преча.

Анализа Економског института показује да је стање у привреди прилично алармантно.

Сиромаштво буја

ДОС-овска Влада тврди да је кроз буџет обезбеђена „праведнија” расподела сиромаштва. У ствари порези штеде боље стојеће. Само четвртина становништва има довољно новца за храну. Трећина није у стању да издваја ни динар за обућу и одећу. Преко 330.000 породица у Србији живи испод социјално подношљивог нивоа. Још милион грађана је на ивици ове категорије. Посао тражи 1,5 милион, радника, а нови Закон о приватизацији учиниће да још стотине хиљада остану без посла. Поднето је преко 55.000 захтева за доделу дечијег додатка. Исплата старе девизне штедње је практично из џепова грађана. Домаћа привреда се гуши у губицима, а производни и прометни капацитети су минимално искоришћени, курс динара је прецењен а извоз константно пада. Имамо цене робе на светском нивоу, а најниже плате и пензије.

Реформа јавних финансија, пореска реформа, санација банкарског система, суспензија лошег модела приватизације, ревитализација привреде, социјални програми за најсиромашније и много других лепих обећања ДОС је дао грађанима у предизборној кампањи.

Можда су они млађи или наивнији ДОС-овци заиста и поверовали да је све то могуће реализовати чим се дође на власт уз огромну страну помоћ. Међутим, они лукавији, политички лисци, само су глумили ентузијазам пред другима, а при томе су знали да од свега тога нема ништа поготву у скорије време. Знали су и да једино на крилима тих обећања мо-

гу да се вину до власти па шта их је коштало да обећавају и обећавају?

Сада они који су их бирали шпрајкују и шпрајкују, протестују и протестују. Премијер Ђинђић сматра да за то нема места, јер, како је рекао: „Сви грађани већ осећају да живе боље”. (!?!). Колико становника дели овакво мишљење? А, колико их припада групи која каже: „Гласао сам за њих, али они ништа не раде за народ!”

Не треба бити на крај срца. Премијер Републичке владе Ђинђић је више пута изјавио да је **циљ** (само циљ ништа више од тога чак није смео ни да га унапреди у празно обећање) Владе да до краја године свака четворочлана породица може да плати потрошачку корпу. Одавно нико не објављује табелу са врстом и количином производа који чине просечну потрошачку корпу. Шта више хутке се подмеће нови термин - минимална потрошачка корпа. Нико није објаснио шта подразумева тај минимум. Чеге је то минимум? Очигледно је да четворочлана породица не може да од плате коју имају од ДОС-овске власти да обезбеди просечну потрошачку корпу. Већ се подмеће нека минимална.

Увек им остаје спасоносни изговор како је претходна власт тако опустошила државу за претходних 10 година (овде не могу прецизно да се договоре, јер неки чланови ДОС-а упорно наводе 12 година) да они, ДОС-овци сад чине све што могу, чине чак и немогуће мученици, али не вреди, све је тако упропаштено, па они јадни сад не могу да помогну свом народу. На ову причу нико више се не „пеца”. ДОС ће хитно морати да смисли неки нови изговор, јер овај више „не пије воду” код оних којима су празни стомаци, а прете парламентарни избори.

ДОС-овска Влада је за потребе победе на изборима скидала звезде са неба сада свом становништву не може да обезбеди чак ни јадну просечну корпу, а камоли више од тога.

Докле је то, онда, ДОС-овска политика довела ДОС? Влада је предложила парламенту да роба буде опорезована у промету по јединственој стопи од 17 одсто. Уместо пореза који поскупљује производ и смањује промет неће добити ништа али, становништво ће изгубити много. „Лако” је њима, јер они не морају да нађу начин да се слива „гомила” пара у буџет из џепова грађана.

ПОСЛЕДЊА ШАНСА ЗА ПОПРАВНИ

Свака тезга —једна сурова животна прича. Народ је схватио да нема права да се игра са својом судбином. Најнепопуларнији: Чеда, Лабус, Кошгуница. О Шешелју све најбоље

Милева Маричић је недавно превалила осамдесет другу годину. Дошла старост, болести и —најтежа мука, самоћа. Још се привикава на свакодневну тешку стварност да нема никог блиског, а да је онај с којим је поделила шест деценија живота напустио по први пут, и то заувек. Није само отишао, однео је неку врсту лагодности, сигурности и она се свом силином суочила са тешкоћама о којима дотада није ни сањала. Одједном је схватила шта је све значило Стојаново присуство, какву сигурност и какву заштиту.

Данас живи од његове убоге пензије. Већ пар месеци иза смрти свог оданог животног сапутника схватила је да са 5.600 динара, и то у два дела, не може да споји крај с крајем. Тада је упознавала и његову тајну и горчину с којом се опростио од ње. Стојан је без роптања пристао и на дозволу за ношење оружја, и прихватио посао ноћног чувара код њиховог новог младог комшије (кога је у дубини душе презирао), јер је више волео да заради и живи достојанствено него да се крије од поштара или нема за хлеб и призна пораз пред новим временима. Стизало је и за некадашње илузије, да своју драгу изненади биљком које нема у прозору.

Живот је Милеву Маричић најпре ошамутио, као бродолом. Није дотада било њена брига да покрије и комуналије,

и струју, обезбеди дрва за зиму, и да се прехрани. А пензија прекратка.

Није навикла да позајмљује, а није ни имала од кога. Тако је времешна госпођа, из некада стабилне средње класе, коју је прегазило време, почела да сабира све оно по кући без чега се могло, и износи на улицу. Тешка се срца одвајала од сваке ситнице, за коју су је везивале успомене. Испрва стидљиво и некако бојажљиво, да је ко од познаника из бољих времена не примети, а неприметно све равнодушија, Милева је освајала свој простор под сунцем једног од стотине градских бубљака посејаних широм Србије. Данас је већ ветеран ове трговине, те јој неки други доносе своју сиротињу за продају.

Те недеље када је започело наше познанство, Милева је још имала финих ствари из своје куће, које је нудила са страшћу: мирисних, очуваних плишаних блуза опшивених перлицама и ширитима, белог веза, бочице од скупоцених помада, дивно украшене плехане кутијице за накит, уз безвредну туђу окрњену стакларију, керамику и најлон. Дошло је дотле да је одвојено продавала рамове и из њих истргнуте гоблене, коферчиће с кључићем из свог младенаштва, демодне капуте од добрих штофова, а најзад и —урамљену сли-

ку са свог и Стојановог венчања! Ако је у тузи, старости, бедности и самоћи могло бити среће, онда је то зато што ова најдража успомена није налазила купца и стално се, ипак, као да јој је тако суђено, враћала кући.

Није Милева ни у најцрњем кошмару сањала овако ружно као што јој је на јави.

Србију у домаћинске руке

Политиком се у кући Маричића, с много једа бавио Стојан, посебно кад се врати из бакалука, а она је сматрала „мушким послом“. Иако нема свога порода, и данас око себе мајчински гледа млађе људе и жали их што су допали судбине да своје најбоље дане и снагу траће на оваквом месту какво је бувљак. Наслуша се и нагледа свакојаких судбина. Од њих јој не бива лакше, напротив – утешило би је да је у своје послу усамљенија, али, живот је спремио и такво искушење. Због њих, каже, не желим државу у којој нема посла. Нада се да је лакши хлеб нашао њен некадашњи комшија, који је продавао воће и поврће, културно, на сточићу, школован и галантан човек, кога већ дуже време не виђа, али је боли што је све више младог света у видокрыгу. Незамисливо је колика је то штета да не раде оно за шта су учили, него овде с нама траће време, вели ова племенита жена.

Зна она да се ускоро бира председник Србије. Дуге вечерње сате убија гледајући телевизијски програм, па мора да зна. Сећа се Стојанових судова и оцена о политичарима, мисли његовом главом. Уздао се Стојан, гледајући како у Земуну ничу радње и људи запошљавају своју децу, да ће коначно превладати разум, да ће се искористити оно што се већ има, да ће ницати нови темељи, да ће се множити деца, да ће се прегрмети тешка и доћи боља времена. Хвалио је овај пример као узор осталима и надао се да ће народ истрајати и преживети. Умео је честити старина да препозна домаћина града у коме је осетио нови дух оптимизма и борбе за живот.

Како су се ствари промениле, опстанак је добио на цени, тражио је много више зноја за пуко одржање. И ту разлику је доживео да осети на својој кожи и имао обичај да каже да ћемо имати кад да жалимо и кајемо се. Све је то Милеви остало у аманет.

– Гласаћу за онога ко чврсто стоји ногама на земљи, а има визије будућности. Гласаћу за онога ко нам не шаље тржишну инспекцију да отима народу хлеб из уста, а не да му посла, или га тера на биро да чека милостињу. Гласаћу за онога који поштује своју мајку, супругу, и има пуно синова, јер мислим да ни то није случајно. Гласаћу за онога ко је био добар домаћин и бранио свој народ где му је год помоћ затребала. Гласаћу за онога ко нас неће продати, већ учити како да сачувамо достојанство и не умремо од глади и беде, ко је с нама знао да подели бриге, а све смо то осећали и крчимом и данас овде у Земуну, каже Милева Маричић, крепка старица великог срца.

Чеда нам је рђав пример

Ђорђе Вукић се дуго нећкао да отвори душу. Пуно му је требало да за дугачким столом на расклапање замени свог оца и почне да продаје половну гардеробу сиротињи која свраћа на бувљак да пробере јефтину пресвлаку. Онда су се распоредили: отац ради са сезонцима, а он лакши посао. Киша, сунце и мраз не могу му ништа. Огуглао је на временске (не)прилике. „Јеловица“ – каже за себе.

Завршио је и школу: средњу грађевинску на Звездари, смер за ниску градњу. Ако и буде конкурса за посао, обично је намештен или је за физикалце, сезонски. „Због повећаног обима посла“. Тако је све чешће остајао да чами и очајава код куће. Спава до подне и као ћерка, помаже мајци око набавке, зимнице, шири веш. Изађе кад родитељи могу да му приуште неки динар. Ни сталну девојку не жели да има. Променило се време: оставе те кад виде да ниси добростојећи, немаш ауто, немаш фирму, богатог оца. Кад је превладао ту фазу, са двадесет једном је решио да ради шта има и шта се може. Ето га ту, за импровизованом тезгом, на коју му стидљивије комшије и познаници доносе своју робу из куће за „шта даш“, па заради на разлици. Жалосно је, али купује народ, чак и за најмлађе, ношене ствари од потпуно непознатих. Углавном, има за цигаре, да понешто у кућу, приушти себи „све што воле млади“.

Иако млад, Ђорђе не види неку перспективу за себе. „Све бих учинио да одем одавде и живим“ – каже. Наде полаже у стрица у Чикагу, који ће му можда помоћи да оде „тамо“. „Нећу да цели живот страћим у бедности, оскудици као моји стари“, каже овај наочити дечкић.

Вукић је један од безброј сличних у овој земљи и свестан је тога. Није имао услова да се даље школује, иако је јединац. „Можда би ми било теже да са факултетом очајавам и седим кући, обијам прагове и на крају завршим вукући гајбе за неког приватника, који ме никад не би пријавио, за једну плату, као што чине многи моји другови“, исповеда се млади Вукић, свестан предности свога посла, у којем је сам себи (какав такав) газда.

Последице овог безнађа су страшне по будућност овога народа: Вукић, као и многи његови вршњаци, одраста без илузија – не планира породицу, није одушевљен идејом да има своју децу. Не би имао где у сиротињу и скроман родитељски дом да доведе жену, а тек да ствара живот без услова, без редовних прихода. То оставља за будућност, ако се нешто промени. Не жели да понови тешку судбину својих родитеља.

„Волео бих да се нешто овде доведе у ред, па да останем у својој земљи, да ја градим њу, а она ми врати, али не видим такву шансу. Имам утисак да се све последњих година погоршало. Сви моји другови који су могли, снашли су се и отишли у иностранство. Не хвале много туђи хлеб, „са седам

кора", али га барем имају, чиме се ми овде не можемо поди-
чити. Тешко га је зарадити, цене скачу, некадашњих десет
марака данас не значе ништа, с њима се не може преживети
ни један дан. Са тим парама, које не могу себи ни дневно да
приуштим, не могу девојку да изведем ни у биоскоп и на пи-
ће, а некмоли нешто озбиљније да планирам."

Време за разум

Прича Вукић тешка срца о свему што га тишти и забри-
њава, као старац. Свестан је да у животу не сме да срља, а да
му он није оставио много могућности за избор. Припада ге-
нерацији пред којом је тек живот. Али какав и чему се мо-
же надати. Да ће, можда, наћи посао у пропалим, униште-
ним, продатим фирмама, у којима се не зна ни ко пије ни ко
плаћа? Да ће, можда, једном себи, приуштити стан или бар
пристојну собу? Тешко. Он је реалан, печен, лишен илузија.

„Желим да се стање промени, да дођу људи домаћини, на-
грађени за то да државу ставе на ноге. Да уреде некакав си-
стем, да створе поредак у којем ће за сваког, према његовим
квалитетима, бити места за живот и рад. Ова власт нас је до-
вела у стање потпуног безнађа и раводушности.

То није здраво ни за државу, ни за нацију. Млади се одају
криминалу, да на брзину стекну нешто, јер су изгубили жив-
це да дочекају ред и поредак. Алкохолизам, наркоманија,
насиље, крађа цветају. О младима нико не води рачуна. Не-
ма идеала, само сурова, страшна реалност, која не да снаге
да се иде против струје, као да неко намерно жели да тако
буде и да нас упропасти.

Нормално је не желети такву будућност.

Можда је почетак краја ове пропасти избор председника
који би расписао неке нове изборе. Да на њима ми млади,
покажемо једном Чеди Јовановићу где му је место, да није с
нама и да нам је лоше друштво. Није он ништа бољи од дру-
гих па да незаслужено има шта има, преко наших леђа.

Мислим да већина оних које знам није за такав систем и

такву државу, у којој би неко као Чеда могао да има власт.
Пружио је заиста лош пример и показао какви нам нису по-
ребни. Бар људи имамо на претек и нико није незаменљив.

Има толико поштених патриота, који би привреду дигли
на ноге од онога што сами имамо, а не туђе милостиње која
нас кошта „као Светог Петра кајгана". Траже од нас да за-
дужимо своју још нерођену децу. То није добар рачун.

Гласаћу за онога кога проценим као правог, истинског
патриоту, за човека који ће имати „детљу" да каже свету да
мора да поштује овај народ, његову традицију, његове жр-
тве и призна га као себи равног партнера, а не слугу. Гласа-
ћу за нови почетак, гласаћу за нашег, а не „њиховог" чове-
ка, јер ово је и моја држава. Гласаћу за оне који ће дати пред-
ност младима, који ће им пружити шансу за живот, школо-
вање и напредак, а не „производити" елиту од своје деце, бо-
гомдане да нам изигравају „газде".

Ја знам ко је тај ко још није имао своју праву прилику да
се покаже, ко има мотива да због својих, омогући и туђим
синовима живот, ко је жилавије бранио своју отаџбину од
ове нове стране окупације за говорницама него оружјем, ко
је показао да зна да ни из чега створи неку основу, ко мисли
и дела триста на сат, и ко је свима трн у оку. Он није ни Ла-
бус, ни „необавештен", али зна и уме како да кола извуче из
живог блата" - закључује наш млади саговорник тајанстве-
но, док се за тезгом на „бувљаку" бори за хлеб свој насушни.

Вера у аманет

Веселина Јокановић је „привремено расељена" по кр-
штеници ДОС -а. „Привремено" је будзашто продала свој
стан у Ђвиглану Шиптару који се већ уселио у њега, да би
својим синовима пружио кров над главом. „Привремено" је
од српског „Телекома" добила и посао оператера, после до-
бро плаћеног административног у ђвигланској пошти. Све у
свему, „имала је среће". Двојица синова преживела рат на
Косову и Метохији, за разлику од оца, чија душа није издр-
жала и данас је у Нишу, растављен од најближих.

Туга за изгубљеним завичајем, родбином расутом по белом свету, због неизвесности је преголема. Узела је свој данак. Ова жена је на прагу пете деценије живота већ старица. Догађаји последњих година коштали су је здравља, прорадиле жлезде и на свакодневној је терапији. При том, у непрестаном страху за судбину својих синова, које је отргла сигурне смрти „тамо доле“ (отац им је бранио отаџбину!), али не и београдске калдрме. Обојица су без посла (наравно), а мајка ради у сменама и кад је слободна недељом продаје избегличка следовања својих сапатника: сапуне, пелене, пасуљ, шећер, суви квасац. Попуњава „рупе“ у породичном буџету.

Веселина је занемела од туге за, како каже, заувек изгубљеним родним крајем. „Добро је што много радим, имам мање времена да мислим на оно што нас је снашло“.

Све њене наде у повратак су покопане. „Што није успео НАТО оним страшним бомбама, довршио је Човић и браћија“, каже.

Јокановићи данас живе као без душе. Момцима је ишчупано корење. Њихову Србију је добио непријатељ. Што нису могле османлије, добили су Шиптари на тацни. Дедовину, огњишта, снове, будућност. Остао је голи живот.

„Револуције и резолуције су за нас исто, лаж и превара“ - кажу Иван, Марко и Веселина.

Њима више нико нема права да ишта каже или обећа, препуштени судбини таворе у зачараном кругу. Огорчени су на политичаре на власти, преварени и продати од свих којима су веровали и којима нису веровали. Нико их никада ништа није питао, напротив, везали су им уста и руке да одлучују о себи.

Овога пута сво троје са правом гласа, памте завет свога оца. Веровао је и бранио их радикално. Прогоњен у рату и миру, нашао је најубогити ратнички азил. Своје идеале усадио је у синове. Они данас знају зашто су поражени, и као народ и као породица.

Лек за проживљене патње може им пружити само онај ко ће васпоставити правду, ко их никада није обмануо, ко је једном пред њиховим очима био утамничен у њиховом родном Гњилану и оставио неизбрисив траг у њиховим младим душама. Ко је и преурањено и на време опомињао и прорекло шта ће се збити и шта не мора да буде, како се брани родна грудa. Да су послушали онда, дубоко у то верују, не би били ту где су данас. Али, данас ће бирати другачије, заклицу се Јокановићи.

Немају шта овде да траже пробисвети и хошштаплери, Кушнерове слуге, ни Ђинђићи, ни Кошгунце са својим пуленима. Посејали су расколе, неслогу, очај и незнање, потрошили су кредит код „привремено расељених“, они су зацементирали њихов статус и немају шта да траже.

Шешел без премца

Десанка Томић је још млада, а на њена плећа је, после очеве смрти, пала болесна мајка. На бувљак износе личне ствари, породичну течевину. Распарене ракијске и винске чаше, километарске, посивеле од стајања најлонске завесе, сувенире, лектиру, старе часописе. Бисер ове збродолисане колекције је гланц нова механичка писаћа машина марке „Олимпија“. Бела као снег, у први пут отвореном коферу, са све гарантним листом, декларацијом и пратећом документацијом. Оно што бувљак највећма чини бувљаком је парадокс: роба мора да се прода, по сваку цену. Кући се морају донети паре. Уместо да почетна вредност расте, ствари се дају буквално будзашто. Таква је и судбина ове машине, коју ново доба неумитно гази, али је по својој дуговечности заступила да се нађе у свакој кућној збирци, као успомена на једно време у коме је значила престиж и играла чак улогу статусног симбола. Десанка је најпре ценила 600 динара, али више од чезнутљивих погледа није добијала. Онда је почела да јој снижава цену, док није дотерала до 450, зайнатила се,

па макар је вратила кући.

Она и болесна мајка раде на смену, кад Деса има посла у оближњој пекари недељом, за пијацу се пакује Стана.

Ово им је био лош дан. Ко још пазари три чаше? Купци траже одређене ствари, далеко испод сваке цене, и не пате много од самилости. Не пазаре да би неко тога дана купио хлеб.

Десанка нервозно шета, борећи се да опет не потоне на дно. Беда је прати у стопу, као сенка. Оболела је од страха за сутра, не зна како ће мајци купити лекове, огрев, а ближе се хладни дани. У „Млинско пекарском“ је хаос у коме страдају најугроженији. Дошло је ново време, које Десу ни по чему не препоручује. Иако има само 27 година, сва се надула, што на нервној бази, што од пекарских производа, које сатира. Зукца се да ће фирма у којој ради бити приватизована, а она се не нада да ће се послодавци држати такозваног социјалног програма. Младост јој је само борба за данас, сутра не постоји, о томе и не размишља.

Деса ипак има једну страст; у боља времена била је активиста Српске радикалне странке. Како су је недаће притисле, не налази ни времена ни снаге за страначки рад, али будно прати све догађаје везане за српске радикале. Њен и Станин фаворит на овим изборима се зна. Њихова заљубљеност у др Шешелја поприма размере веровања у његову свемоћ. Он може све, зна све, има сва решења, и то је једноставно тако. Нема премца и нема достојног ривала.

За Десанку и Стану се питање победе на председничким изборима не поставља. А кад Шешелј постане председник, он ће бити праведан и њима ће сванути. Ако ништа друго, биће им топло око срца, и све ће сигурно бити много, много боље, прича занесено Десанка.

Срећа у несрећи

Рада и Драган Пашић су познати велетрговци старога бувљака. Оријентисали су се на продају хране. Код њих увек има шећера на цакове, уља, брашна, воћа, поврћа, смрзнуте пилетине, јаја. Раде као машине, без предаха. Обичним данима на кванташу, недељом на Пазовачком путу. Тако годинама.

Дошли су из Хрватске са „Бљеском“ и „Олујом“, без игде ичега. Најпре на терету родбини у Земуну, данас школују двојицу синова студената, добили су држављанство, купили плац и станују у сопственој незавршеној вишеспратници. Живе убитачним темпом, устају пре свитања, али су поново на своме. Кршни, вредни, достојанствени људи који гризу живот.

Сматрају да су имали среће што их је пут довео у Земун. Ова средина је, веле, била наклоњенија невољницима као што су они, од других. Срећа у несрећи су били и конкурси на којима се повољно продавала општинска грађевинска земља, те су имали и мотив да раде и зараде. Труд им се исплатио. Купили су плац, окупили се на мобу и подићи темељ. Нису никоме на терету, не плаћају кирију. Није лако, али се добру нису ни надали, кад су кренули у избеглички конвој.

Годинама их нико није дирао ни прогањао, уредно су плаћали место на кванташу, а недељом продавали на бувљаку. Ове године им тржишна не да предаха; не тера, него плени робу. Без милости товаре цакове – за болнице и затворе, кажу. Они то и могу себи да дозволе, још су у снази и зарадиће, али је жива туга гледати како људима купе старудију или робу, па се никада финансијски не опораве, већ само нестакну, дигну руке и од овога посла, као да се њиме баве од добра. Ипак је то нужда, и по сунцу и по снегу бити на улици, кажу Пашићи, оуглалли на све.

Крај суноврату

Констатују да су се за последње две године ствари у многом промениле нагоре. Народ је потпуно исцеђен, нема пара ни за основно. Пазари пар пилећих батака, уместо на цакове, купује у ринфузи, на килограме. Посао није ни примаћи ономе од раније, али не сме се стати, мора да се ради.

Људи се вајају на скупоћу и беспарицу, више него икада. Нема тога ко не сипа дрвље и камење по Ђинђићу и његовима. Разочарење је огромно. Власт сама ради у корист своје штете, каже сложни брачни пар Пашића.

Све се чешће чути да је било боље раније. То посебно важи за Земун. Људи се боје да им не поруше оно што су мукотрпно стекли и изградиле. Порези, таксе, глобе, надокнаде, легализације и дозволе обезвредили су сав њихов труд и зној. Народу скидоше кожу с леђа. Увели су намете којима се ни име ни број не зна. Све је више беспослених, који нам се придружују на улици. Растужи се човек кад види младе људе, старце, који траће дане, уместо да раде по фирмама или живе од зарађених пензија. Сви као да се боре против умирања.

Коментарише народ и ситуацију око избора. Највише је оних који неће ни да чују за Ђинђићевог Лабуса, извештаченог господичића који нема благе везе са оним што људе тишти и мори, није на њиховој таласној дужини, нема ни слуха ни осећаја за њихову свакодневну борбу за голу егзистенцију и бојазан пред неизвесном будућношћу.

Ни Коштуница није више што је био, показао се као млак и неодлучан, изневерио сва своја обећања. „Вечити“ и остали кандидати служе за спрдњу. Само је један озбиљан и улива наду. Само је један поткован и показао нам део онога што уме. Ни две године рушења и немара нису уништиле трагове радикалног полета у овом граду и његовој околини, тврде Пашићи. Људи су имали шансу да нешто стекну и ураде; две дуге године се боре да то своје заштите и сачувају.

Све су шансе на Шешељевој страни, тврде Рада и Драган. Само је он довољно озбиљан и јак да се упусти у обрачун са њима и истера ствари на чистац, одреди државни курс, политику, обезбеди народу услове да ради и преживи. Зато су и сви други удружени у кампањи против свог најјачег ривала; знају ко је најјачи, на чијој је страни народ. Овога пута нико други нема шансе, закључују вредне избеглице.

Глас за човека од речи

Назми Бериша откупљује, дотерује и продаје половни намештај и белу технику. На његовом импровизованом „штанду“ на бувљаку треште огромни касетофони, демонстрирајући моћ музичких уређаја којима тргује. На самој улици изложене судопере, ормари, гарнитуре за седење, бела техника.

Купи у бесцење, прода десетоструко скупље; посао цвета, задовољно трља руке.

Од овога посла Назми је изградио велелепни чардак, лежерно живи са својом многобројном фамилијом. Озбиљно је угрозио „праве“ радње.

Код њега се могу пробрати и добро очувани, мало коришћени комади; људи продају од невоље, а онима који се куће добро је дошло да пазаре барем душло јефтинеје него у салонима. Задовољство и хар су обострани.

Назми се хвали да је са групом својих сународника подржао кандидатуру др Војислава Шешеља за председничке изборе. Каже – без размишљања. Нема бољег. Ко ме би иначе дао свој глас? Шарлатанима и хошгаптерима? „И ми Роми волимо своју земљу и желимо јој добро. Доста је било проба, мора да се зна ред, морају сви лопови и криминалци да плате по заслуги. ДОС је показао да нема појма, зато смо ту где смо, зато се распада. Само се свађају. Са њима нема напретка, са њима нам следи само пропаст и уништење.“

Нас помиње једино Шешел, само нам он излази у сусрет као себи равнима. Што је могао док је био на власти и оно што је обећао, то је и урадио. Ми му то памтимо, посебно от- како смо осетили сву досовску небригу и нехат према нама и нашим специфичним проблемима.

Мислим да велики број мојих сународника Рома дели мо- је мишљење.

Верујемо му јер је паметан и човек од речи", прича На- зми Бериша из Бачког Иловника.

Руже за хлеб

Последњих година, она је жива легенда подземног про- лаза испод Зеленог венца. Од зоре, кад радни људи журе на посао, па до касно у ноћ, кад се теурају пијанци и поздравља- ју парови, она чисти ружине пупољке, сортира по боји, све- жини, крупноћи и цени, и враћа се у своју кућицу у Котежу. Оне најмање бледорозе продаје по цени од пет динара, и нај- боље иду. Жене просто не могу да им одоле.

Последњих дана, међутим, стара Ружица „из село Маска- ре код Варварина", мучи страшну муку и дели је са муштер- ријама.

„Не знам зашто им сметам, таман се наместим, дођу и те- рају ме. Издале су ме ноге, тешко ми је да скупљам своју ро- бу и склањам се док прођу, па онда поново, изгубим пола да- на и пола посла. Не могу да се пожалим, ево, спремна сам и да платим да ме оставе на миру" - вади из чепа од кецеље де- бео свежањ новчаница. „Није то, синко, шверцована роба,

то ја сама гајим у башги; није баба шверцер" - вајка се Ружи- ца.

Не зна докле ће тако, јер других прихода нема, од тога живи. И још, богами, помаже сина и унуке. Цаба, вели, раде, деца траже, а она не може да гледа, па им увек одвоји по ко- ји динар кад дођу у велики град... О дану у коме ће је издати снага да гаји своје цвеће и износи га на улицу - не размишља, добро је док траје.

Иза баба Ружичиних леђа и испред води се рат плакати- ма. Ликови, поруке, графити. Телевизор нема у кући, „дрк- ао", и не треба јој. Писмена је толико да зна таблицу множе- ња, а муштерије помажу у рачуну, немају срца да подвале си- ротици. Брине је изненадно захлађење, полако па ће мразе- ви оставити траг на нежним латицама. На сву срећу, мисли- ла је о томе на време.

„Све је поскупело; не разумем се много у паре, али ова го- мила ништа не значи, нема човек с њом шта да купи. Старој души много и не треба. Жао ми је мојих унука, чоколада је за њих ретка радост, увек им баба спреми да се засладе" - прича.

Била је Ружица сведок многих промена, па и изгледа Зе- леног венца, где ради. „Узеше народу жлеба, без милости су рушили кућице и киоске. Ни молбе, ни преклињања нису помогли. Нико овде не би радио да није морање. Чисто чо- века да ухвати туга, нит' дају посла, нит' дају да се ради".

Ми никоме не сметамо, морамо да живимо, вели Ружи- ца. Овоме народу треба човек који ће знати шта му треба, који неће само да га гони и кажњава. Човек који ће знати ко- лико је туробан и суров живот, а не неки углађени фићфи- рићи, које обичан свет не може да разуме. Дотерали су цара до дуvara, не може се више овако. Променило се, али на го- ре. Бинђић ништа не ваља. Оне реформе на Зеленом венцу. Ми оћемо наше, који ће нам дати посла и хлеба, да сами оде- мо одавде, да нас не склањају на силу, да не руше на силу, то је ружно и за гледање. Имамо ми још коме да верујемо, има добрих људи, који знају шта значи плата, пензија, дечји до- датак. То мора да буде, а ја ћу да гласам онако како овде пи- ше, показује Ружица уздужни графит „Шешелја за председ- ника".

Симбол чемерних времена

Слично је вероватно на свим бувљацима, које су из ну- жде по Србији, направили људи довијајући се да преживе. Бувљак је постао синоним ове земље, што најречитије гово- ри на које је гране спала.

Бувљаци запошљавају, хране и снабдевају све категори- је становништва. Они су највећа и најмоћнија, најжилавија фирма. Њих нико неће да приватизује, нико не може да уга- си, они су симбол једног времена у којем је Србија изашла на улицу, у печалбу, трбухом за крухом, у један нови, непозна- ти свет, у којем се снашла, избегавајући смрт. Бувљаци су из- једначили старе и младе, писмене и докторе, људе без име- на и оне с пореклом, он је изравнао разлике као најсложени- ја формула у реторти алхемичара састојке, подучио људе животу и помогао нацији да преживи истребљење. Све оно што нису умеле ни хтеле власти, нарцисоидно се борећи за себе, лични интерес и, у крајњем, затирање својих поданика. Бувљак је симбол отпора таквим плановима, масовни бунт против неприродних закона и безакоња, нереди, симбол онога што је писац изрекао у наслову свога романа „Живје- ће овај народ".

Власти се смењују, народ остаје. Он бира. Они који су преживели сва зла својих целата, имају права да им суде. Оружјем или изборима. Прво смо избегли, друго је нада ко- ју нису убили.

ЗА ПОЧЕТАК „САМО” ДУПЛИ СПИСКОВИ

„Подобан” стари Закон о избору председника, шест кандидата без законске кандидатуре, државна средства као „алајбегова слама” за кампање, медијска „објективност” на којој би им Милошевић позавидео, изманипулисано „ажурирањем” више од пола милиона бирача и, на крају – дуплирани спискови за „демократску” учену у рукама чланова бирачких одбора – синоним за „регуларне” изборе по ОЕБС – у

Први круг и седми печат. Били су избори, а на њима „чудо (досад) невиђено”. „Досеткама” актеулног режима могу скинути капу и највештији манипуланти. У опробаном маниру већинског прегласавања, којим се може одлучити за ноћ да је дан, за црно да је бело, промењен је састав Републичке изборне комисије. Проширени састав није могао утицати на логику интереса.

Тако је РИК и њен старији саучесник, Уставни суд, „прогледао кроз прсте” шесторици кандидата, чија кандидатура није задовољавала основни законски услов: прописани број писмене подршке грађана. Међутим, да се разбије бирачко тело и неутралише могућност реалне опасности да се директно сучеле најозбиљнији, требало је произвести што више пиона.

Све слабости обезглављене Социјалистичке партије Србије, чији је председник у хашкој тамници, режим је искористио како би је изделио у фракције, а свака је дала „свог” кандидата. Фалсификатор Бранислав Ивковић и кандидат друге „отпадничке” струје, глумац Велимир Бата Живојиновић (сада је јасно зашто је у више посланичких мандата заслужио надимак ћутолога) – заједно нису добили довољан број гласова да пређу цензус неопходан партијама да постану парламентарне, или једва четири одсто. „Правоверна”, свом оснивачу и председнику одана, најмање је морални победник ових избора.

Активисти ДОС – а (шта то беше!?) нису успели да прикупе довољан број потписа за своје пулене: Бранислава Ивковића, Борислава Пелевића, Вука Обрадовића, Небојшу Павковића, Велимира Бату Живојиновића и Драгана Раденовића. Али су се, захваљујући потпуном мраку у којем је Србија, нашли на бирачком листићу.

Бирачи – по попису

Низ нерегуларности, обмана и манипулација, које су пратиле изборе у режији „демократа” и њихових мецена из ОЕБС – а (и свих других помагача, као што су ЦЕСИД, агенције за тобожње испитивање јавног мњења, медији) је потпуно заокружен незапамћеним безаконјем. Нема сегмента друштва који је остао ван контроле режима и његових институција. Могућност отпора таквом тоталитаризму свела се на моћ здравога разума, којег је све мање, да проникне у систем манипулација – без икаквих средстава, осим живом речи, контактом, усменим преношењем порука. Све што је нормално, здраво, конкурентско стављено је под ембарго или казну.

Пошто је РИК аминовала свако кршење изборне процедуре: прихватила незаконите председничке кандидатуре, избегла да јавности пружи на увид јединствен бирачки списак

грађана са правом гласа (него, мимо закона, штимовала спискове по општинама, због чега се и могло догодити да од 7,5 милиона становника Србије, мање од милион чине малолетници без гласачког права, док „изабрани” могу да остваре своје уставом гарантовано грађанско право од места до места, где су год заведени у списак!), одбила свих 29 приговора поднетих у току избора, било је лако затајити напоре Надзорног скупштинског одбора да контролише барем медијски ток предизборне кампање, правећи се како он уопште не постоји!

Са друге стране, РИК је верификовала изборне резултате, остварене свим махинацијама које је она не само дозволила, већ и измислила и спровела у дело! Потом се огласила и посматрачка мисија ОЕБС – а једном једином истином: да ће ова Европска организација прихватити победу било којег од кандидата који су ушли у други круг! Тиме је поручила грађанима Србије да у ствари немају право избора, да гласају за једно те исто, и да су и Коштуница и Лабус по вољи њима, а нас – ко уопште пита!?!

У други круг „на мишиће”

Аргументе бројки поразиле су политичке игре: ОЕБС је „необавештен”, тачније, инертан, иако му је предочено да је реално више од пола милиона бирача закинута за право

Колико је оваквих?

Александар Шијановић из Матарушке бање пуних десет година покушава да дође до југословенског држављанства, пошто је из политичких разлога протеран из Македоније. Без обзира на ову околност, уписан је у бирачки списак општинске управе Краљево, па је чак и посматрач ЦЕСИД-а на председничким изборима у Србији!

РЕПУБЛИЧКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА
ИЗБОРИ ЗА ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ЗАКАЗАНИ ЗА 29. СЕПТЕМБАР 2002. ГОДИНЕ

ПОСМАТРАЧ

Александар Шијановић

Председник Радослав Бобовић

Посматрач ЦЕСИД-а
ЈМБГ 2504964420012

О Б А В Е С Т Е Н Ј Е

SIJANOVIC ALEKSANDAR JMBG: 2504964420012
ZENICKA br. 7

Obavestavamo Vas da ce se izbori odrzati 13. oktobra 2002.
od 7 do 20 sati. Izbori ce se obaviti na BIRACKOM MESTU broj 80
MATARUSKA BANJA u MESNOJ KANCELARIJA M.BANJA.
Vi ste upisani u izvod iz BIRACKOG SPISKA na strani 124
pod rednim brojem 1488. Sa sobom obavezno poneti licnu kartu.

ОПШТИНСКА УПРАВА КРАЛЈЕВО

гласа, иако ту „ситницу“ признаје. Да на Србију гледа као на истински демократску земљу, поништио би изборе и довео у питање њихову регуларност већ и због чињенице коју констатује у свом извештају – да 30 хиљада грађана на Косову и Метохији није било у бирачким списковима. Али, зна се коме би отишли ти гласови, па се не предузима ништа, како би се одржала марионетска демократија

Посматрачи ОЕБС – а, њих 250 за више од осам хиљада бирачких места, могли су свуда где су се затекли, да констатују недозвољене поступке „ловлашћених“, што је попримило размере масовне појаве на биралиштима. Међутим, прогледали су кроз прсте члановима изборног штаба председничког кандидата Мирољуба Лабуса, „свог“ фаворита, који су били „наоружани“ дуплим списковима. Онда кад су их, не уз отпор друге стране, у том послу онемогућили српски радикали, Лабусов изборни штаб подноси приговор РИК – у, који га мудро одбија, да таласањем не избије брука на површину.

Наочиглед председника бирачких комисија, посматрача ОЕБС – а, ЦЕСИД – а и чланова свих других странака, које су имале своје кандидате у трци за председника Србије, изузев Српске радикалне странке, Лабус је себи обезбедио друго место.

Шта се догађало у Земуну?

Први приговори на ток избора РИК – у су стигли већ око поднева управо из Лабусовог изборног штаба, коме су чланови јавили да су у свом послу (читај: крађи) ометани на биралиштима београдских општина Чукарица, Нови Београд и Земун.

Шта се заправо догађало, јавности је остало непознато. Чланови комисија бирачких места из Лабусовог изборног штаба, дошли су на своја места са дуплим списковима. На њима је под редним бројем био уписан сваки грађанин из бирачког списка. Уредно и ажурно су евидентирали сваког изашлог грађанина, а онда са тим списком одлазили у општинске одборе Демократске странке или Грађанског савеза, одакле су позивали оне који су каснили и претили отказима, уколико не гласају за Лабуса! За ову „демократску“ учену обећана им је посебна надокнада.

Очигледну злоупотребу моћи спречили су на терену чланови бирачких одбора из Српске радикалне странке, и за то још били тужени као они који „ометају нормалан рад“!

Једна одборница Скупштине општине Земун, члан ГСС, која је 29. септембра у својству председника сталне бирачке

комисије отворила своје бирачко место у ОШ „Раде Кончар“ у потпуности нам је потврдила наводе српских радикала.

„Упозорила сам госпођу из Лабусовог изборног штаба да склони списак и дала јој празан папир, да се снађе, ако већ хоће, на други начин, али је она била упорна и више пута покушавала да на њему заокружи заведене бираче. Мало је фалило, па да се затвори бирачко место, због гужве која је настала, тиме што су радикали захтевали да јој се по сваку цену отме тај списак“ – потврђује одборница из Земунa.

Сваки коментар овог беспризорног насиља је потпуно увишан, признање говори довољно.

Страх од бојкота

Суштину још једне изборне преваре јасно илуструје наставак председничке кампање пред други круг. Кандидати бију заједничку битку – да изађе прописани број бирача, не либе се да за своје дневнополитичке интересе (зло)употребе ни самога патријарха Српске православне цркве, који, у њихово име, под њиховим притиском, позива народ на изборе!

А ону главну битку не воде међу собом, већ против кандидата кога су покрали, који је лактовима и ђоновима избачен из трке и морално тријумфовао! Понашају се као да им је и даље за петама и као да ће их у финишу престићи. Покушавају да бираче, који су гласали за њега својом чистом вољом и надом у бољу Србију, приволе на своју страну. Очигледно им је непознато од какве су они врсте; не купују се, не продају, гласају срцем и душом поносног словенског народа, који све памти и далеко види. Бирају оно што воле, чему верују, што им улива наду и боље од свих других разликују добро и зло.

Властодршци су у страху за своје позиције. Лабус и Коштуница, лице и наличје суморне свакодневице ове стварности у коју су нас пре две године увели на превару, су само нијансе истог. Свесни су тога да, ако овај рат не добију данас, неће никада. У случају да на други круг избора не изађе довољан број грађана и распишу се нови, знају да немају шанси.

Србија је прозрела њихову игру и њима и њиховим заштитницима је овде одзвонило. Немају овде шта да траже. Имају зашто да се боје, чули су поруку народа. Буде ли новог циклуса, издајнике, криминалце, лопове и мафију, победиће само један. Крали су му победе већ два пута; није узалуд народ рекао – трећа срећа!

НЕПОДОБАН И НАДЗОРНИ ОДБОР

У журби, актуелни режим закаснио да промени Надзорни одбор, задужен да реагује на све нерегуларности изборног процеса. По налогу својих претпостављених, скупштински чиновници опструирају одржавање заказане седнице. На преседан да се први пут гласа без надзора, упозорен ОЕБС

Народна скупштина републике Србије именовала је 2000. године Надзорни одбор у саставу: председник Елена Божић – Талијан и чланови Зоран Живковић, доц. Др Дарко Недић, Драгана Кузмановић, Лејла Руждић, Саша Вукадиновић, Бојана Вучуровић, др Јован Стриковић, Милена Поповић и Стево Батић. Одлука о њиховом именовању објављена је у „Службеном гласнику“ 38/2000. Одбор је у парламентарним изборима одржаним 25. септембра 2000. године обављао своје законске надлежности: пратио регуларност медијске кампање, проверу кандидата и листа политичких партија.

Иако је Скупштина Србије у новом сазиву именовала нову Републичку изборну комисију, није се бавила Надзорним одбором, тако да је он и за предстојеће председничке изборе остао у непромењеном саставу. Овај „древид“ режим је надокнадио тако што опструира његов рад, његово посто-

ХИТНО!

СЕРБИЈСКА РЕПУБЛИКА
НАРОДНА СКУПШТИНА

112 17. 09. 2002

09 106-2522/02

СЕКРЕТАРУ
Народне скупштине Републике Србије

Обавештење

Обавештавам вас да ћу седницу Надзорног одбора одржати 18. септембра 2002. године и да је потребно да за седницу обезбедите присуство свих чланова Надзорног одбора и да ме одмах о томе писмено обавестите.

Председник
Надзорног одбора
Елена Божић Талијан

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
03 Број 06-2002/02 ;
17. септембар 2002. године
Београд

ЕЛЕНА БОЖИЋ ТАЛИЈАН

БЕОГРАД

У вези са вашиим дописом 06-2002/02 од 17. септембра 2002. године обавештавам вас да секретар Народне скупштине Републике Србије, према Закону о избору народних посланика и Пословнику Народне скупштине Републике Србије, нема посебна овлашћења према Надзорном одбору.

СЕКРЕТАР

Анђелка Димитријевић

Анђелка Димитријевић

јање, пошто је закаснио да сазове скупштинску седницу на којој би се на дневном реду нашло именовање нових чланова Одбора. Тако ћемо први пут у историји српског парламентаризма имати изборе без Надзорног одбора, пошто је учињено све да се први и једини покушај сазивања седнице осујети. На флагрантно кршење контроле изборне процедуре реаговао је ОЕБС, док је председник овог Одбора Елена Божић – Талијан упознала јавност са чињеницом да јој, како је изјавила, „још само улазак у Скупштину није забрањен“.

Конференција за штампу – под ведрим небом

Елена Божић – Талијан изнела је хронологију догађања везаних за активности Надзорног одбора. Како је и ред, покушала је да сазове седницу. Обавестила је усмено секретара Скупштине Србије, Анђелку Димитријевић о својој намери и добила одговор да ће скупштински персонал обавити припреме. Надлежности секретара, како је на конференцији за новинаре, одржаној 23. септембра, објаснила Елена Божић – Талијан биле су да у техничком смислу обезбеди услове за одржавање седнице: салу, записничара, дактилографа, факс за саопштења.

Председник Одбора је добијао љубазан одговор да „неће бити проблема“, затим је Димитријевићка почела са одуговлачењем, да би Елени Божић – Талијан на крају одбила да да и бројеве телефона чланова овог скупштинског тела.

Председник је реаговао службено: 17. септембра упућује секретару Скупштине званично обавештење да ће заказати седницу осамнаестог, и да је потребно да за седницу обезбеди присуство свих чланова. Истога дана када је и упозната са захтевом Елене Божић – Талијан, Анђелка Димитријевић одговара да „нема посебна овлашћења према Надзорном одбору“, што је другим речима значило да неће урадити свој посао.

Два дана касније, позивајући се на члан 99. Закона о избору народних посланика који се супсидијарно примењује на избор председника Републике, председник овог скупштинског одбора поново службено заказује прву седницу за

19. септембар 2002. године, са почетком у 14 часова. Предлог за дневни ред имао је две кључне тачке: анализу рада електронских и штампаних медија, разматрање приспелих приговора и разво.

Поново наилази на зид ћутања, што недвосмислено наводи на закључак да неко важнији од секретара издаје налоге скупштинским функционерима да опструирају одржавање седнице. Уз сувисли одговор да ће о свему консултовати Наташу Мићић, председника Скупштине, Анђелка Димитријевић почиње да се понаша као неко ко „лук није ни јео, ни мирисао“.

Истога дана Елена Божић – Талијан, имајући на то право, покушава да под кровом парламента одржи конференцију за штампу, али јој се не дозвољава да уђе у салу за новинаре, те се посленицима седме силе обратила испред улаза у ово здање!

Опструкција и мућке

Као посебно симптоматично, председник скупштинског Надзорног одбора, издваја хашпење др Јована Стриковића, за кога каже да јесте члан, али да у његовом раду никада није учествовао. Хајка на дугогодишњег управника болнице „Свети Сава“ инсценирана је да се он лажно представи као председник Одбора, како би се он дисквалификовао у контроли изборног процеса, а морално дискредитовао човек који му је, наводно, на челу.

Други случај који наводи Елена Божић – Талијан још је драстичнији: пошто је лично окренула бројеве телефона свих чланова Одбора и добила потврду да ће седници присуствовати, два сата пред заказани почетак, Саша Вукадиновић, иначе члан Демократске странке, председнику подноси своју усмену оставку! „Мени, а не Скупштини која га је именвала!?!“ - чуди се Елена Божић – Талијан.

Република Србија
НАДЗОРНИ ОДБОР
02.07.06-11/02 ;
19. септембар 2002. године
Београд

На основу члана 99. Закона о избору народних посланика («Службени гласник РС», број 23/2000) који се супсидијарно примењује на избор председника Републике

САЗИВАМ
ПРВУ СЕДНИЦУ НАДЗОРНОГ ОДБОРА

која ће се одржати 19. септембра 2002. године са почетком у 14 часова

За ову седницу предлажем следећи

ДНЕВНИ РЕД

1. Анализа рада електронских и штампаних медија
2. Разматрање приспелих приговора
3. Разно

Седница ће се одржати у згради Народне скупштине Републике Србије, Краља Милана 14.

ПРЕДСЕДНИК
НАДЗОРНОГ ОДБОРА
Елена Божић Талијан

Република Србије
Народна скупштина
НАДЗОРНИ ОДЕБОР
19. септембар 2002. године
Београд
02/р-06-2/02

Одсеку за информисање јавности
Народне скупштине Републике Србије
и
Секретару Народне скупштине

Председник Надзорног одбора Народне скупштине
Републике Србије Елена Божић Талијан одржаће конференцију за
штампу у згради Народне скупштине у петак, 20. септембра 2002.
године са почетком у 11 часова.

Тема конференције: рад Надзорног одбора

Управо ова чињеница дефинитивно је раскринкала режисере целе ујдурме – Демократску странку, коју је председник Надзорног одбора јавно оптужио за опструкцију његовог рада. И не само то: Елена Божић – Талијан гласно је изговорила општепознату истину да странка републичког премијера, Зорана Бинђића, „држи у рукама и Републичку изборну комисију и Уставни суд”, јер њеним интересима одговара да ови избори прођу без икакве контроле. У супротном, не би дозволила да чак шест кандидата без законски прописаних услова узму учешће на њима.

Нерегуларностима никад краја

„Демократе” имају шта да крију – дугачак низ нерегуларности у изборном процесу. Председник Надзорног одбора истиче да је медијска промоција кандидата у функцији само двојице, као да они сами учествују на овим председничким изборима. Поларизација и навијачки став главно су обележје медијског представљања – и штампа и телевизије протежирају „свога” фаворита, а посебно уочљиво у корист Мирољуба Лабуса то чини ТВ „Пинк”, оптужује Елена Божић – Талијан.

Што се државне телевизије тиче, иако је законом обавезна да ор-

ганизује сучељавања кандидата, она је прибегла искључиво форми представљања њиховог лика и (не)дела.

Стиче се утисак, запажа председник Надзорног одбора Народне скупштине републике Србије, да су државни функционери – председнички кандидати! Кампању за Мирољуба Лабуса воде и републички премијер Зоран Бинђић, и гувернер Народне банке Југославије Млађен Динкић и српски министар финансија Божидар Ђелић, што је незапамћено.

Искушавање (с)трпљења

Тако предстојеће изборе прати врло суморна атмосфера, далеко, далеко од „демократске”. Право и закон претворени су у дабл – бабл, жвакаћу гуму нечијих интереса, које под страшним политичким притиском остварује Републичка изборна комисија. Спроводећи у дело стратегију власти, она кривотвори одлуке и решења, развлачи рокове за „поправке” и допуне документације сто и једног кандидата, све у циљу разбијања бирачког тела. До пред саме изборе, не дефинише гласачке спискове и јавно не саопштава број уписаних бирача.

У председничкој кампањи дозвољена су сва средства (у употреби су удари испод стомака): медијска протекција, лаж, клевете, подметања. Потезу се и хашке оптужнице. Раде и ђонов и лактови.

Није се чудити што је народ збуњен и згрожен и што реaguје само на позитивну кампању: на оно што се нуди, а не на међусобна блађења ривала, која га понижавају. ДОС, ако тако нешто уопште постоји, без заслуга троши народно поверење и приредио му је најлошију представу. Играјући на кандидате са ограниченим роком употребе, који су потрошени, главни стратег направио је себи истовремено са заказивањем избора и одступницу: ако не може да добије – мућкама, бљувотинама ће одвратити многе бираче од њихове законске дужности и ускратити им да себи изаберу домаћина по својој вољи. Срамна игра са дотрајалим стрпљењем Срба сигурно има граница.

ПОВОРКА ПРОТИВ ДИРЕКТНОГ ПРЕНОСА

За Коштуницу – активисти Демократске странке Србије, иза Шешеља – народ, иза Лабуса – цела Влада, глумур, медији. Поворка дуга више десетина хиљада грађана изненадила Београд, Ђинђићеви електронски медији директно пренели Лабусов спектакл

Председнички каравани прокрстарили су Србијом. Нагледала се учмала унутрашњост најпопуларнијих јунака телевизијских екрана. У провинцији се, ионако, ништа не догађа. Излазио је народ да их види и задовољи своју радозналост, да им упуту подршку или јаје, у сваком случају, по градовима Србије, у оно мало извештаја сликаних камером, могла су се видети иста лица у публици. Зато је Београд, са свакодневним борбама за преживљавање, које живот на калдрми подразумева, на неки начин, увек важио за ринг одлучујућег меча, јер је права мера снаге сваке политичке понуде, њене моћи, укоренености свих слојева нашег друштва који су своју наду нашли у двомилионској престоници.

Дан за даном, на београдским трговима смењивали су се фаворити у изборној трци за председника Србије. На годишњицу „демократских промена“ Војислав Коштуница, 25. септембра – Војислав Шешељ, и у вечери пред изборну тишину – Мирољуб Лабус.

Поново „опомињуће песме“

Најпре је 24. септембра, симболично на двогодишњицу последњих парламентарних избора, који су нам донели „демократију“ и „промене“, на Тргу Републике наступио председник Југославије и председнички кандидат Демократске странке Србије, др Војислав Коштуница.

Као и годинама раније, на митинзима сличне политичке оријентације, у службу „подршке“ овом кандидату ставили су се музичари, глумци, песници, једном речју, јавне личности. Митинг су отворили „музичари који пију“, „опомињућим песмама“, како их је најавио фронтмен „Рибље чорбе“, Бора Ђорђевић.

Наступила је и „првакиња београдског глумишта“, времешна Ксенија Јовановић, из „поштовања“ – како рече – „према Војиславу Коштуници, кога познаје дуго“. А за њом

Војислав Коштуница

биланс успеха

октобар 2000-септембар 2002

Потрошио сам СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

САВЕЗНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА
Трошкови рада кабинета
Председника СРЈ

2001. година

33 213 000,00 динара

2002. година

43 550 000,00 динара

Зна Србија.

академици, проф. др Никола Милошевић, „почасни члан Српске либералне странке“ и песник Матија Бећковић.

Први од поменутих позвао је присутне: „Немојте гласати за Зорана Лабуса, немојте гласати за Слободана Шешеља, гласајте за Војислава Коштуницу“, други је одрецитовао поему „једноме“ у част.

Све „с Божјом помоћи“

Онда су се у програм на Тргу републике укључили уживо телефоном из Стразбура, Драгољуб Мићуновић и Миле Исаков.

На бини се нашло место и за Велимира Симоновића из Демократског центра, Петра Поповића, потпредседника Реформиста Војводине, Слободана Вускановића, лидера Народне демократске странке и Велимира Илића, градоначелника Чачка и председника Нове Србије. Прочитан је телеграм подршке Експертског форума Милана Панића (за кога „експерти“ нису успели да скупе 10 хиљада потписа како би се кандидовао на овим истим изборима!).

А онда је згуснута гомила, одреда окићена бевевима Демократске странке Србије и плавим и белим заставама, без иједног „дивила“ (грађанина) у својим редовима, поздравила председничког кандидата Војислава Коштуницу.

Својим „саборцима“ је већ у првој изговореној реченици упутуио три лажи: да су на „данашњи дан пре две године извојевали победу у Србији“, другу – да су „сачували заједничку државу са Црном Гором и Косовом и Метохијом и ушли у Савет Европе“ (све то изговорио је заједно са својим двојником у крупном плану на видео – бину председник Савезне републике Југославије или Заједнице Србије и Црне Горе, чега – тешко да ико живи зна, који се кандидује за председника Републике!?) и трећу – за пет дана, наравно, „с Божјом помоћи“!

Кукавичје јаје

Изборни штаб председничког кандидата Демократске странке Србије оптужује свог некадашњег коалиционог партнера, Демократску странку и њеног лидера за „дрљаву машту“. Наиме, Зоран Шама се јавно оградио од изборног материјала који је штампан под именом „Зна Србија – Тим који добија“ и „Биланс успеха“, који је подметнут као пропаганда ДСС. Одакле новац за његово публиковање, кад демократе имају и сопствену хиперпродукцију? – пита Шама.

Онда је правио поређење својих донедавних коалиционих партнера (које је и довео на власт) са претходним режимом. Први, како је нашироко образлагао Коштуница активистима ДСС – а, демагошки истичу пре демократије и државе, важност реформи, други – револуције. „Србија са њима није на добром путу, нити у добром друштву“. А он је за кућу на темељу, не на крову, за „демократску и правну државу, засновану на новом Уставу, социјално одговорну државу и друштвени договор са синдикатима“, изнео је основе свог председничког програма Војислав Коштуница.

Један од (двојице) медијских фаворита на председничким изборима у Србији, поново се позвао на „Божју помоћ“, док су „присталице“ и „саборци“ опрезно прелазиле преко улица, којима су све време безбедно саобраћала возила... Неки од колега су окупљени број на Тргу републике одмах оценили као „десет хиљада“; очигледне чињенице демантовале су ту, на лицу места, лаж која је штампана у српским медијима.

ТИМ КОЈИ ПОБЕЂУЈЕ

„Пропадосмо, морамо да победимо!“

Сутрадан, на платоу испред Савезне скупштине, и поред страшне олује и плуска који је захватио Београд, непрегледна маса закрчила је све прилазе месту одржавања митинга председничког кандидата Српске радикалне странке, др Војислава Шешеља. Призор је био величанствен. Није на овом скупу било ни трубадура, ни „познатих фаца“, зборно место српских радикала те среде окупило је пријатеље, браћу, породице, познанике, младе и старе, жуљевитих руку, лица на којима је брига и тешка свакодневица написала разговетну животну причу – једном речју – народ.

Сусрет народа са оним кога ће бирати за главу своје нападене земље, отворила је Маја Гојковић. Бирачима се после дужег избивања из јавног живота обратила Јоргованка Табаковић, члан Централне отаџбинске управе и Председничког колегијума Српске радикалне странке. Министарка за економску и власничку трансформацију у Влади народног јединства, која је у међувремену остала без огњишта на

Косову и Метохији, оптужила је своје наследнике за „распродају привреде кумовима, од Сурчина до Немачке“.

Све лажи о пензионерима окупљеним у политичко – подобне савезе, својим присуством и подршком председничком кандидату српских радикала, демантовао је Војислав Обрадовић, председник милиона незадовољних, удружених у Уједињену пензионерску странку. Језички лапсус честитог пензионера, који је др Шешеља прекрстио у „Шећера“ засмејао је и говорнике на бини, а и присутне, који су сложено прихватили име од миља свога кандидата.

Посланик Народне скупштине Србије и члан Републичке изборне комисије, Гордана Поп Лазић гласно је с овога скупа поручила бирачима да им је за недељу сервиран списак са „пет законских и шест кандидата фалсификатора, којима је то омогућила државна комисија и Батићев Врховни суд“ и цитирала девизу радикалског првака, Николе Пашића: „Пропадасмо, морамо да победимо!“.

Депеша из Хага

Председник Извршног одбора Српске радикалне странке, Драган Тодоровић, подсетио је на подршку коју је ДОС пружио НАТО у бомбардовању отаџбине, као и на ружну успомену паљења зграде Савезног парламента у „октобарским догађањима“.

Драгана Кузмановић, генерални секретар Удружене левнице поновила је захтев за ослобађање Слободана Милошевића из хашког заточеништва и упозорила режим да „добро броји гласове за Шешеља, да их ми не бројимо“.

Окупљени народ бурно је поздравио присуство Милошевићевог заменика у Социјалистичкој партији Србије, Богољуба Бјелицу. Правоверни Бјелица позвао је све патриоте у овој земљи да подрже и бирају онога за кога је сам Милошевић рекао да је најбољи и најјачи у одбрани отаџбине. „Не може се ни са једном мерити порука Слободана Милошевића да јединство народа у овом тренутку може сачувати истакнута личност опозиционог деловања, и то ће Социјалистичка партија Србије подржати“, саопштио је Бјелица, уз опомену да у Србији нараста снага Покрета народног јединства.

Генерални секретар Српске радикалне странке, Александар Вучић, замолио је све присутне да спусте заставе и аплаузом поздраве „све српске родољубе и Радована Карачића и Ратка Младића“. Талас одушевљења подигао је масу, „Србија, Србија!“ орлило се из свих грла. Затим је прочитао последњу депешу Слободана Милошевића из Хага, упућену 23. септембра др Војиславу Шешељу:

„Предстојећи избори за председника Србије, као и сви будући избори, зависе од мере у којој буде успостављено народно јединство о потреби уједињавања снага у интересу Србије. То подразумева пре свега: народно јединство о потреби и нужности демонтирања постојећег марионетског режима, који упропаштава Србију. Ту су страначки оријентисана огромна већина чланова и симпатизера Социјалистичке партије Србије, Српска радикална странка, Југословенска левица, Патриотски савез и друге патриотски оријентисане партије и покрети, али и велики број грађана који воле своју земљу и разумеју њене дугорочне интересе. Тај народ и покрет, покрет народног јединства, не штампа приступнице, ни чланске карте, њему припада сваки грађанин који воли Србију и који не прихвата диктат нових светских поробљивача и њихових сатрапа у земљи. Уверен сам да ће се свест о потреби Покрета народног јединства ширити и јачати, јер је судбина Србије у њиховим рукама. У то име, желим вам успех на предстојећим изборима за председника Србије“.

Окупљенима се обратио и кандидат СРС за председника Републике Српске, Радислав Кањевић, као и кандидат СРС за српског члана Председништва Б и Х, Огњен Тадић, и Ни-

кола Поплашен, некадашњи председник Републике Српске, данас потпредседник Централне отаџбинске управе Српске радикалне странке. На платоу испред Савезне скупштине, њих тројица су изразили наду да ће се под кровом овога здања наћи три председника радикала из свих српских земаља.

Последњи се народу обратио заменик председника Српске радикалне странке, Томислав Николић; кратко, јасно и језгровито рекао је све што је имао да поручи у реченици: „У недељу одлучујемо између две ствари: ДОС или Србија!“.

Србија има олош на власти

„Браћо Срби и сестре Српкиње, грађани Београда, грађани Србије“ - обратио се својим препознатљивим поздравом свима окупљенима на платоу испред Скупштине Савезне Републике Југославије, председнички кандидат и пред-

Врачевић је плакао

У минут до дванаест сваке досадашње предизборне кампање, режим који је управљао изборним процесом откривао би понеког новог отпадника из редова Српске радикалне странке. О чему се заправо ради?

Јавности су свакако свежа сећања на „издајство“ некадашњег потпредседника Земунске општине и двојнице потпредседника ОО СРС Земун, Владимира Башкота и Милутина Врачевића, који су у последњи час пред изборну тишину изнели пред телевизијским камерама гомиле неистина на рачун луксуза у којем живи породица Шешељ.

На митингу председничког кандидата Српске радикалне странке примећен је један од двојице коловођа ове печасне побуне, Милутин Врачевић. Стајао је по страни, изолован од својих некадашњих пријатеља и страначких колега. Све време говора др Војислава Шешеља, Врачевић је плакао, као мало дете.

седник Српске радикалне странке, др Војислав Шешељ. „После десет година санкција, блокада, ратова и бомбардовања, две хиљадите године Србију је задесила највећа историјска трагедија, космичка катаклизма; нестрпљива, уморна, та широка река Србија, велика као Дунав, моћна као Волга, ускомешала се, заталасала, узбуркала, и са свога дна подигла најсмрдљивији муљ, олош. Тај смрдљиви муљ, права олош, заузела је власт у Србији. Давали су лажна обећања, обећавали су велике плате, велике пензије, обећавали су јефтину струју, бесплатно школство, бесплатно здравство, пуну запосленост. Обећавали су нам за годину дана нови скупочени аутомобил, за две године нову кућу, нови стан, летовање у иностранству. И шта се десило? Србија је данас у највећој беди и сиромаштву у својој целокупној историји. Слагали су, преварили, обманули. Већ су 350 хиљада радника отпустили, најављују још 400 хиљада отказа. Струја је шест пута скупља, млеко, све животне намирнице.

Србијом данас влада мафија, и сви мафијашки најближи су пријатељи председника Владе, Зорана Ђинђића” - надахнути говор др Шешеља, узвицима „лопови и усташе” надјачали су присутни.

Прозивка за владу

„Браћо и сестре,

Ђинђићу се Влада већ распада, већ му је Валдимир Поповић Беба побегао у Аустрију, а распустио је Биро за комуникације.

Браћо и сестре, ја нисам данас имао намеру да вам говорим о режиму Зорана Ђинђића, о досманлијској власти у Србији. Данас вам излажем свој председнички предизборни програм и нећу да вас лажем попут Лабуса, Кошгунце и сличних, који опет покушавају да вас обману, преваре. Обећавају велике плате, велике пензије, добро здравство, добро школство, потпуну запосленост – као да им Србија икада више може поверовати. Лажу вас, јер то нису уопште уставне надлежности председника републике. То не ради председник, то ради Влада, министри. Не могу они преузимати министарске надлежности.

Мој председнички програм се стриктно заснива на уставној, законској надлежности председника Републике и мој главни политички циљ, ако ме изаберете за председника Републике, је да под хитно оборим издајничку, мафијашку владу Зорана Ђинђића, да идемо на ванредне парламентарне изборе, да успоставимо нову Владу, да изаберемо нове министре из реда патриотских партија, стручне и поштене људе. И да онда ту Владу надзиремо, да надзиремо министре, па да их мењамо, ако и они не буду добри. Да мењамо и Владу и министре, све док Србија не добије оно што жели и што заслужује.

Браћо и сестре,

Председник Републике одређује мандатара за састав нове Владе. Ту су ми руке везане вашом вољом на парламентарним изборима. Никад више не гласајте за досманлије, гласајте само за патриоте, да бих могао да одаберем најбољег мандатара.

Председник Републике по Уставу предлаже избор судија Уставног суда. Ја бих предлагао најбоље правнике, стручњаке, врхунске судије, професоре правних факултета који имају морални дигнитет, који су се доказали поштењем, који имају храбрости да се и мени супротставе ако случајно негде прекршим Устав. А не, попут Зорана Ђинђића и његове продужене руке, Милана Милутиновића, који су предлагали улизице, пришипетље, компромитоване људе, без икаквог стручног знања, без афирмације – да служе Зорану Ђинђићу за његове прљаве циљеве. Том истом Зорану Ђинђићу који је за годину и по дана укинуо Уставни суд да би доносио противуставне законе.”

Апсолутни приоритет – обрачун са мафијом

„Браћо и сестре, председник Републике по Уставу има право да Народној скупштини врати сваки закон на поновно гласање ако сматра да закон није добар. Ја бих то често радио, мени се не би могло десити тако лако да прође досманлијски Закон о раду који је потпуно обесправео раднике, или досманлијски Закон о пензијама, који је већ умањило пензије за 12 процената у односу на плате.

Председник Републике има право да прозове целу Владу, заједно или појединачно о питањима из њихових надлежности. То бих врло често радио, и то пред новинарима и телевизијским камерама, па би сваки министар стрепео од суочељавања са мном; ноћима не би могао ока да склопи, јер би знао шта га чека.

Браћо и сестре, по Уставу председник Републике је и члан Врховног савета одбране. Ту функцију ја бих искористио да заштитим часне, способне и храбре официре, подофицире и професионалне војнике који имају драгоцено ратно искуство, а које досманлије покушавају да отерају из војске и доведу полтроне, улизице или војне лиферанте који гледају само да се обогате на војним испорукама или располагању војним буџетом.

Председник Републике по закону распоређује високе полицијске функционере на генералске положаје и унапређује у чин генерала. Ако ми укажете поверење, ја ћу разјурити све ове досманлијске полицијске генерале, издајнице повезане са мафијом и на њихова места довести часне, способне и радне полицијске официре, унапредићу их у чин генерала и заједно с њима обрачунати се са мафијом.

Браћо и сестре, обрачун са мафијом је један од мојих главних приоритета. Ви знате, браћо и сестре, нема идеалних људи. Нема људи без мана. О мени можете разне примедбе изнети, можете ме критиковати, можете ме псовати, али осим мене у Србији ви данас немате никог ко је у стању да се обрачуна са мафијом” - са овом искреном и истинитом констатацијом сложила се Шешељева публика, дугим скандирањем „Војо, Војо!”.

Овацје за Митровицу

Затим је кандидат српских радикала продужио: „Ако будем председник Републике, никоме нећу дозволити да у име Србије потпише дефинитивни одлазак Косова и Метохије из састава било независне државе, било посебне федералне јединице. А упркос овим лажљивим досманлијским медијима, који непрекидно понављају да нам је митинг у Косовској Митровици забрањен – није истина: сутра у 12 часова држим митинг!“ – још једном је др Војислав Шешељ запалио масу. „Те лажи о забрањеном митингу лансирају из Лабусовог и Коштуничиног изборног штаба, пошто Лабус не сме ни у сну да сања да оде међу косовско – метохијске Србе, а Коштуница је већ тамо искусио како изгледају српска јаја кад га у чело погоде.

Међу косовско – метохијске Србе може само онај Србин из Београда, честит политичар који се није компромитовао, који се није огрешио о судбину српског народа.”

Ко су противкандидати?

„Браћо и сестре, погледајмо ко су ми противкандидати. Мирољуб Лабус. Ко стоји иза Мирољуба Лабуса? Интернационална и домаћа мафија.

Мирољуб Лабус је обновио дужничко ропство у нашој земљи. Мирољуба Лабуса ништа не везује за Србију. Он има у Америци кућу вредну три милиона долара. Његова деца су у иностранству. Сад их је довео овде да парадире са њим по Србији. За сина вам је прећутао. Син му има израелско држављанство и велику фирму.

Ако гласате за Лабуса, то је исто као да сте гласали за Зорана Ђинђића. Он је Ђинђићев потпредседник у Демократској странци.

Мирољуб Лабус се уопште није кандидовао за председника Републике. Мирољуб Лабус се кандидовао за новог Милана Милутиновића, да се не меша у свој посао и да слуша Ђинђића, да извршава његове налоге!

Погледајте Војислава Коштуницу. Мекан, млитав, неспособан, човек који не зна да се насмеје, који не зна да подвикне. Ниједну људску емоцију он не може да покаже, осим мржње. Коштуница пре подне мрзи себе, после подне цели свет.

Коштуница је све досманлије довео на власт: и Зорана Ђинђића, и Мирољуба Лабуса, и Млађана Динкића, и Небојшу Човића, и Душана Михајловића, и Божицара Ђелића, и Јожефа Касу, и Горана Свилановића, и Гашу Кнежевића. Све је њих Коштуница довео на власт.

Коштуничина Демократска странка Србије гласала је за све Ђинђићеве противуставне законе. Гласала је и за ратификацију Лабусових антисрпских међународних споразума. Сад као Коштуница критикује Лабуса што је потписивао уговоре којима нас је бадио у дужничко ропство, а сви Коштуничини посланици су гласали за ратификацију тих Лабусових уговора!

Каква је разлика између Мирољуба Лабуса и Војислава Коштунице? Као између Ненада Чанка и Милета Исакова! Нема ту избора. Нема избора између Лабуса и Коштунице, колико год досманлијски медији протезирали обојицу лажним истраживањима јавног мњења, агенције попут оне Срђана Богосављевића, и сличних, које данима преко свих медија пласирају.

Немају шанси, браћо и сестре, Србији су дозлогрдили.

Коштуница вам обећава цепање Србије на шест региона. Сваки регион има своју владу, скупштину, судство, и, замислите, нови Устав Србије у Коштуничиној режији писала је Коштуничина жена, Зорица Радовић!

Ја вам гарантујем, браћо и сестре, ако будем председник републике, моја жена никад неће писати нови Устав Србије! И никад се неће бавити политиком. Моћи ће да посећује

болеснике по болницама, напуштену децу по сиротишћима, да се бави хуманитарним радом – у политику се неће мешати. Не зато што смо можда ми, српски радикали, против мешања жена у политику, не. Ми имамо најбоље жене политичарке у Србији. Али, жена председника републике не сме да се меша, и не сме да пише Устав.

Каже Коштуница, он ће изгласати апсолутном већином да се укида садашњи Устав Србије. Каже, то је Милошевићев Устав. Шта то значи? Да ли се Устав вредније према томе ко га је донео, или шта садржи? Хоћемо ли сутра зато мењати Коштуничин Устав? Неће моћи да мења Устав без двотрећинске већине, иначе ће му Народна скупштина заседати на улицама Београда.”

Драгоцен Милошевићева подршка

„Браћо и сестре, овим изборима решава се судбина Србије. Ја сам вам већ рекао – није та председничка функција толико важна са аспекта њених надлежности, колико је важна победа на овим изборима, јер ће она означити слом досманлијског режима. Ја зато очекујем подршку свих српских патриота, српских радикала, социјалиста, свих других патриотских политичких партија и појединаца, да ову досманлијску неман склонимо са грбаче, да усправимо Србију, да је поведемо путем економског просперитета, социјалне правде, да обновимо модеран правни поредак, владавину права, демократски парламентаризам, начело поделе власти на законодавну, извршну и судску. Све су то досманлије бациле под ноге. Досманлије су највећи изроди, највећи издајници, страни плаћеници.

На овим изборима мени је драгоцен подршка Слободана Милошевића. Ви знате, браћо и сестре, у протеклих 14 година Милошевић и ја смо имали и периоде сарадње и периоде жестоких међусобних сукоба. Али ова невоља, ова несрећа која је задесила српски народ, зближила нас је више него икада. Данас се пред Хашким трибуналом не суди Слободану Милошевићу. Суде се Србији и целом српском народу.

Ако будем председник Републике, учинићу све да се расположива државна документација њему стави на увид, да му се помогне одбрана пред Хашким трибуналом, а не, попут ових Ђинђићевих издајника, који документацију дају Карли дел Понте и хашким истражитељима.

Браћо и сестре, кажу досманлије – ако победи Шешељ, поново рат, санкције, блокада. Лажу досманлије. Нема више ништа ни од санкција, ни блокада. То су глупости. У то више нико не верује.

Ми српски радикали нисмо никад били за рат, ми смо за мирољубиву политику. Али, ако неко нападне отаџбину, ми је бранимо свим средствима. Код нас нема дезертера. Све

време рата моја деца су била у Београду, нисам их склањао у иностранство. Син Томислава Николића на првим борбеним линијама код Краљева, где су сваке ноћи српски положаји били бомбардовани. Наш народни посланик Драган Милуновић је погинуо као резервни капетан прве класе. Међу нама издајника нема. Ако нас случајно некада неко нападне, ми морамо да се бранимо, јер осим Србије ништа друго немамо."

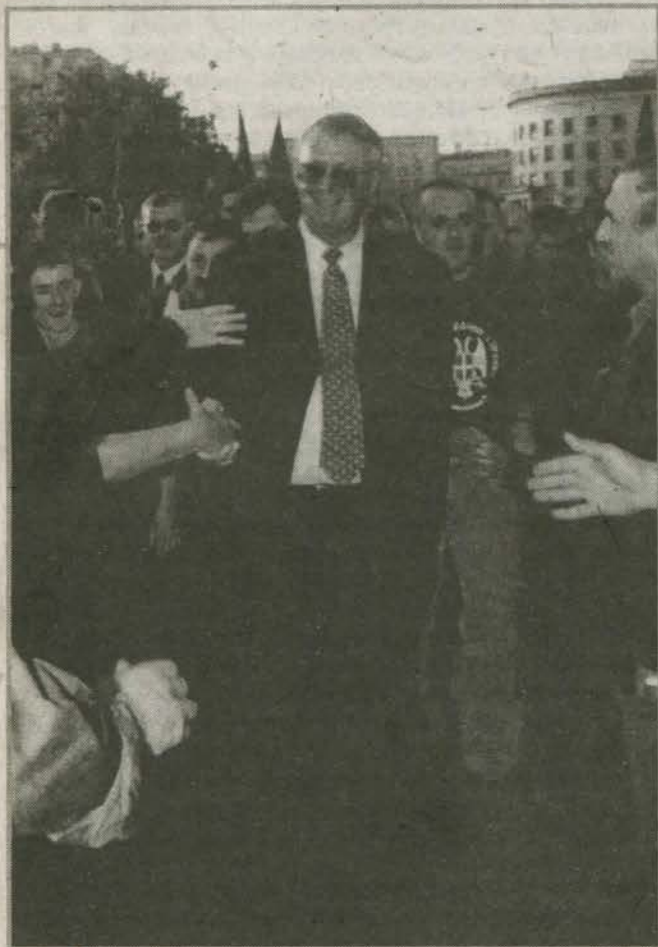
Лажни и паралажни

„Кажу досманлије – неће Шешелја Америка, неће га Западна Европа. Од свих српских политичара, Американци и Западноевропљани највише мене цене. Ко да цени ову издајничку багру?"

Американцима би било драго да победи Лабус. Тад би Србија сва била распродата на добош, све би отишло за багателу, Србија би нестала. Ако већ не победи Лабус, волели би да победи Кошћуница, јер би последице биле исте; само што би Лабус убеђивао да нас убијају за наше добро, а Кошћуница би се мрштио и рекао – жао ми је што пропадосмо!

Такве издајнике нико не цени, стране плаћенике, стране слуге, њих презиру чак и они који имају користи од њихове издаје.

Браћо и сестре, у целом свету се цене чврсти и одлучни људи, који знају шта хоће, који искрено верују у идеологију којом се руководе, који своју политичку оријентацију не мењају од данас до сутра, који су часни, поштени, храбри, одлучни, који нису никад били ни у каквом криминалу, који нису повезани са мафијом, који се не могу поткупити, уценити, уплашити. Такве сви цене и такви могу бити партнери за разговор, за преговоре, а ова досманлијска гамад није ни за шта. Овде наша војна полиција ухвати потпредседника Владе као америчког шпијуна на делу, како предаје поверљиву војну документацију шефу ЦИА за Балкан, а Горан Свила-

новић, уместо да упутити протестну ноту, извињава се Американцима!?! Одмах су хитно повукли свога шпијуна и нису ни реаговали на Свилановићево извињење. Изгледа да је њима било непријатно!

Ми не смемо дозволити да то дуго траје, морамо томе стати на пут. Морамо стати на пут смрдљивом муљу из реке" - одушевљење на платоу испред Савезне скупштине је достигло врхунац.

Опасан по краљицу!

„Браћо и сестре, лансирани су пре неколико дана из Кошћуничиног изборног штаба, лично Александар Тијанић, његов специјални саветник за медије, да је у Хагу подигнута оптужница против Шешелја. Изненадили су Хашки трибунал. Флоранс Хартман каже – па, он је осумњичен одавно. Нема оптужнице. Ја сам сумњив Хашком трибуналу већ десет година. Али, ја сам већ неколико пута тражио холандску визу да путујем у Хаг. Нису ми дали визу, писмено ме је обавестило Министарство иностраних послова да ми не дају визу јер сам опасан по националну безбедност Краљевине Холандије!

Не знам како сам то опасан. Можда се боје да им не угрозим холандску краљицу? Шта би друго могло да буде у питању?"

Ако постанем председник Републике, одмах путујем у Хаг. Тад ми морају дати холандску визу, јер идем да посетим Слободана Милошевића, и Момчила Крајишника, и генерала Галића, и Милана Мартића, и све друге заточене Србе. Идем као шеф државе Србије!

Ако ми ни тада случајно не дају визу, Хашки трибунал се мора преселити из Холандије. Не може тамо бити седиште Хашког трибунала, а шеф државе, чији су држављани тамо заточени, да не може да их обиђе, да их посети. Према томе, све да саберете, ја сигурно путујем у Хаг у краљевску посету.

Браћо и сестре, ја вас позивам 29. септембра да изађете на изборе. Гласајте по својој савести, по својим интересима, за онога у кога имате поверење, ко вас неће изневерити, и за кога сте сигурни да вас неће издати. А сада, после овога митинга, позивам вас да кренемо у победнички марш улицама Београда. Не смета нам киша, сад нам ништа не смета, ништа не може Србију зауставити. Ми ћемо Србију поново усправити, поносно, достојанствено, гордо, велико и моћно. Живела Србија!"

Радикалски програм уживо

Дуга поворка упутила се иза говорника који су јој стали на чело. При том је свако пажљиво шпитио украсно растиње око Савезне скупштине, на расквашеној и клизавој земљи. Тек када су широки редови пријатеља, познаника заузели улице и формирана колона, могло се видети колико је заправо учесника у њој. Маршрута је водила Булеваром Револуције, где је стао саобраћај, а из трамваја и аутобуса поздрављали заробљени путници, док су затечени возачи аутомобила и таксиста тражили место за паркирање и придруживали се.

Са прозора и тераса околних зграда у улици Бориса Кидрича махали су станари, а потом је председнички кандидат српских радикала топло дочекан од стране затечених пролазника, који су тражили своје место у све гушћој поворци. Колона је закрчила трамвајске шине и коловоз целом ширином дуж Немањине улице. Громогласним звјездима и узвизима „Усташе, усташе!" поздравила је министарства, а експлозију огорчења грађани су изразили пролазећи поред осветљеног, реновираног здања Републичке владе. У потпуном мраку, као страшне авети недавне прошлости зјапиле су рушевине Генералштаба, преко пута, прелуштене судбини и времену.

Орило се и „Караџић, Караџић!“ током целе шетње.

Поворка је у продужетку свога пута прошла поред Републичке скупштине, улицом Српских владара. Скандирало се „Лоповилопови!“, а грађани су с огорчењем кометарисали велике радове и гомиле увозних коцки, баснословне вредности, које је Влада увезла да поплоча зебру Чеде Јовановића. „Наш им материјал не ваља, наше фабрике им смећају, њих затварају“ - протестовала је радничка класа, „технолошки вишак“ у својој земљи.

Најжешћим протестима пропраћен је пролазак поред седиште Демократске странке, у потпуном мраку. „Мафија, мафија!“ - орило се сложено из хиљаде грла под прозорима Зорана Ђинђића.

Све време дискретно, „у приправсу“, спремни да реагују, патролирали су полицајци. Поворка се вратила на место с којег је кренула у шетњу и грађани су се разишли кућама.

Генијални потез др Војислава Шешеља да покаже Београду ко га све и у којем броју подржава, пошто то неће учинити камере (новинари су се разишли одмах после завршетка минитца на бини), донео је његовим политичким ривалима тешку главобољу. Београд је видео ову бескрајну поворку, лица којима је доста трпљења, тортуре, досовског експеримента с њиховим животима. Ту на улици био је народ, људи из свих друштвених слојева и структура, цела Србија у малом и она је овде демонстрирала своју изборну вољу, кога хоће, коме верује и у кога има поверење.

„Лига моћних“

Следеће вечери, завршни митинг у оквиру своје председничке кампање, на београдском Тргу републике, одржао је кандидат за председника групе грађана, медијски (виртуелни) фаворит актуелног режима, Мирољуб Лабус. Сипљиво, јесење време пратило је максимално американизован спектакл уприличен за десетак хиљада грађана, сличног психолошког профила и имица којег и кандидат и они који су га јавно подржали. А нашли су се те вечери уз њега: драмски писац Душан Ковачевић, глумци Милена Дравић и Лазар Ристовски, филмски режисер Горан Паскаљевић, легенда домаће забавне музике, Борђе Марјановић, и актуелна политичка свита „поносна на Србију“ - гувернер Народне банке Југославије, Млађен Динкић, шеф југословенске дипломатије и Грађанског савеза Србије, једне од ретких чланица коалиције ДОС, која је подржала Лабуса (читај: Ђинђића, читај: Демократску странку), Драган Миловановић, министар за рад и социјалну политику, министар културе Бранислав Лечић, Јожеф Каса, Драган Веселинов, министар по-

љопривреде, министар финансија у Влади Србије, Божидар Белић, и, на крају, премијер Србије, др Зоран Ђинђић лично и персонално.

Лабусов тим, затечен леденим пријемом у унутрашњости, последњих дана кампање променио је тактику. Догодио се хегелијански обрт - да губитници, по рецепту америчких бестселера самопомоћи, промене понашање; није важна реалност, Лабус се „осећа“ као победник и тако се влада. По чувеној „утолико горе по чињенице“. Плус медији, који бесомучно врте исечке из изјава у којима Лабус пола признаје, а пола му се прашта како је, после чачанских јаја још убеђенији у своју сигурну победу.

Накључан идејном самоувереношћу, Лабус је наступио у Београду у маниру Џорџа Буша јуниора.

Говор „љубави“

Господин коме се усладило „Бело одело“ страствено се унео у светски тренд, имајући, изгледа, „Бело одело 13“ у виду (као „Ноћ вештица“, 17 део), али и каријеру водитеља Лабус - Ђинђићевог дневника, те вечери, 26. септембра. У занос својих визија, он је већ видео најгледанију информативну емисију, која, ако се не варамо, почиње у пола осам док се бирачка места затварају тридесет минута раније, с најавом: „Драги грађани, добро вече. Сада ће вам се обратити нови председник Србије, Мирољуб Лабус“.

Ристовски нам је сигнализирао да је заиста могуће да пре затварања биралишта вечити други дневник објави победу, да бројање није важно, и да пола сата не значе ништа према вечности - једном речју, да овде и са њима ништа није немогуће! Само је то несмотрено изрекао пре времена.

За разлику од глумца, режисера, те - ве водитеља, Тома Круза у великом, српски премијер Зоран Ђинђић је, насмејан, лежеран, у спортској варијанти, као да је ту само да би потапшао пријатеља, а не **свог** личног (не)званичног кандидата, ступио за говорницу мртав хладан. Окупљени га као по команди поздрављају громким „Зоране, Зоране!“, док он брозовски саветује: „Оставите нешто и за недељу“.

Филозофски промишљено (ко је рекао да филозофи треба да владају?), Ђинђић је саопштио да је пратио предизборну кампању, и, готово покајнички, да се слаже са многим порукама председничких кандидата. Тачно је да треба вратити осмех Србији, каже Ђинђић, али поставља питање имају ли то право они који су унесрећили стотине хиљада људи, са својим кандидатом, Велимиром Батом Живојиновићем?

Напетост расте, говорник добија температуру, пуца скуподена кожна јакна на њему. „Или онај који обећава обрачун с мафијом“ - пита, док запенушано представља **свог** ривала као **широмана Балкана**. У стилу злонамерних подметања и бапских прича, које могу користити међу лакташима, каријеристима, људима на све спремним, Ђинђић се сам

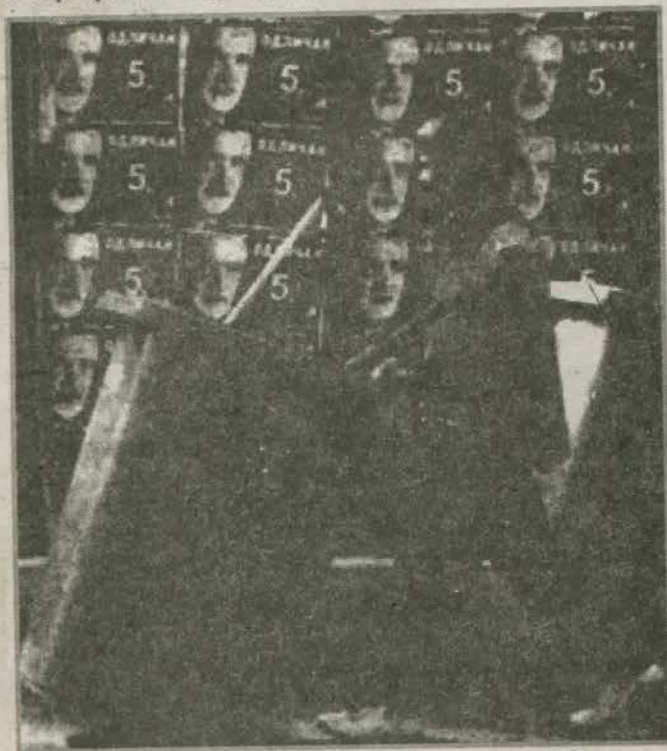

смеје сопственим досеткама на рачун председничког кандидата српских радикала, др Војислава Шешеља. „Гласати за Шешеља је као примити пиромана на радно место у ватрогасној бригади“!

Српски премијер, који је озваничио голи макијавелизам као начело владара, острвио се и на трећег противкандидата, некадашњег саборца, који је извукао кола ДОС – а на циљ, др Војислава Коштуницу. Демантујући Коштуничине предизборне хвале да је сачувао једну и да ће сачувати и другу државу, Ђинђић је ушптао присутне да ли би му поверили две козе на чување или би били сигурнији да ће се сачувати саме – што је у публици изазвало салве негодовања.

Охрабрен реакцијом коју је изазвао, Ђинђић губи сваку контролу, те Коштуницу пореди са трутом који ставља при-

медбе пчелама што раде, иако му оне обезбеђују живот. Пчеле су, ваљда, министри његовог кабинета!

И, врхунац: „Петог октобра није дошао – овде смо га довели“, еуфорично открива „топлу воду“, српски премијер, говорећи више о себи, него о непријатељу кога напада. Можда је ово „говор љубави“?

Докусуривши Коштуницу, Ђинђић почиње да хвали своју робу: Лабуса рекламира као „симбол позитивног односа према будућности“ и обећава да ће у недељу гласати за „твоју, вашу, њихову, своју“, не зна се тачно чију децу.

„Кумовска“ породица

Лабус, пак, отворено наговара присталице окупљене на Тргу републике да заокруже број пет на гласачком листићу, убеђујући их да им је топло око срца, па топло око срца... Позива их да гласају са својим породицама, и, једном речју, све је у знаку породице – баш као код „кумова“. О Лабусовој породици све што су имали рекли су његови противкандидати.

Лабус даље обећава Србији 2003. улазак у (поново) породицу европских држава, и то брзим возом, 2007. кандидатуру за чланство, 2010. озваничење пријема и приступ фондовима. (Не) липши магарче до зелене траве!

Границе се више неће мењати, обећава Лабус мир, породица мора добити најзначајнију улогу („она нас је одржала, њојзи хвала“), а лични интерес од његове победе за сваког грађанина види у томе да у Београду, Нишу или Крагујевцу могу да зараде европску плату! И тако ће Србија одиграти улогу која јој и припада, улогу лидера на Балкану.

„Треба да будем председник зато што имам резултате и тим с којим сам их постигао, у коме су сви млађи од мене“ – оптимистички вели Лабус. Зхвалајујући се на подршци коју му је пружила породица, сарадници и пријатељи, кандидат користи прилику да изљуби жену и ћерке, шефа Ђинђића и – спектакл се завршава ватрометом, баш као у некој Вашингтонској четврти!

Митровићев „Пинк“ пренео га је уживо, а до поноћи, кад је требало да наступи изборна тишина, на скоро свим каналима сервиран је – Лабус.

Цена кампање

За Лабусову кампању се може рећи све, осим да је (била) скромна. Да ли му је породица или функција потпредседника југословенске владе обезбедила услове какве је имао? Председник Југославије тврди да месечно prima 25.000 динара.

Немогуће је избројати сатницу емитовања предизборних спотова и програма у режији Лабусовог тима, а о суми да и не говоримо, уколико се има у виду да је минут на телевизијама коштао 500 сура!

У данима изборног ћутања имали смо прилику да у тишини читамо Лабусово писмо, упућено свакоме од нас. Одакле његовом тиму адресе свих грађана Србије?

И, како конач дело краси, сви пунолетни грађани су преко Телекома и Мобтелеа 28. септембра добити позив за гласање од Републичке изборне комисије! Изгледа да би нас ових дана напели и у гостима, а то је већ питање за закон! Има ли нешто што не знају о нама?

ДОНАЦИЈЕ – ДАНАЈСКИ ДАРОВИ

Полемика око увоза 25 хиљада тона генетски модификоване сојине сачме за исхрану стоке, открила многе непознате детаље из ближе прошлости. „Крмивопродукт”, фирма чији је власник кум премијера Србије, противзаконито увезао хиљаду тона генетски модификованог меркантилног семена соје, забрањеног за сетву. До данас неутврђено да ли је семе у магацинима, спремно за враћање, или завршило на сремским ориницама

Свугде где су долазили као спасиоци човечанства од „опасних” народа, где су долазили у мисије „мира”, „Мило-срдни анђели” и њихови сатрапи доносили су застарели, забрањени војни отпад са дугорочним последицама, а онда и – о, ироније! – помоћ: гладнима, болеснима, раскућенима, избеглима, отеранима, по могућству заувек, или бар до следећег „буђења”, из сопствене авлије. Под плаштом миротворца, бомбардовали су нејач, скидали легалне режиме, доносили страх, панику, заразе, беду и свакојаке болештине. Живе људе утеривали су у своје нове мапе, по цену њиховог тихог затирања.

У такав поредак, у овај строј утркују се да нас построје политичари марионетског досовског режима. За ону милост коју је осетило Српско Сарајево, српско Горажде, српско Косово и Метохија. За ону кору хлеба и лек који својој „изабраној” нацији никада не би дали, већ су је избацили из употребе.

Уместо да за пријем у Заједницу европских народа траже равноправне, партнерске услове, челни људи ове државе по-

нижавају своје ионако десетковане сународнике, лажирајући рођена предизборна обећања. Трче на ноге убицама наше деце, који не престају да сеју смрт затрованим донацијама, храном којој је истекао рок (коју не дају ни стоци!), ликовима сумњивог дејства, грађевинским материјалом који више не користе, јер се поуздано зна да није здрав за живот и становање. Наши вајни полтрони, марионете својих белосветских газда, лете на комеморације и саучествују у њиховим поменима, док браниоце своје отаџбине изручују политичким судовима, са унапред нарученим пресудама. Хвале се новом милошћу Запада, који је зеленашки задужио српску још нерођену децу. На сва звона разглашавају сваку пошиљку отпада, коју уместо посла и плата, уделе свом народу, коме су отели и достојанство, и понос, и самопоштовање, и здравље, и будућност. Плански, до те мере да би и за, којим случајем васкрелог, слепог Хомера тек било материјала за једну нову „Србијаду”.

Ближе се избори за председника Србије. Крајњи је час да народ изабере пут који ће га вратити себи, својим коренима,

својој вери, својим идеалима, традицији и вредностима. Времена за премишљање нема. Бира малу, али истинску промену, исправља путању којом се предалеко зашло на своју штету и корист мафије и политичара. Последњи је час да своју будућност преда у сигурне руке.

Суд „Милосрдног анђела“

Када је средином деведесетих догоревао рат у Босни, СФОР је наочиглед света, бомбардовао српско Горажде и Сарајево. Наводно је требало натерати непослушне Србе да пристану на мировне услове по Дејтонском споразуму. Последнице су се показале тек под окупацијом мировних снага: на хиљаде становника ових градова и околине оболело је од најтежих малигних обољења, у толиком броју да се, незванично наравно, може прогласити епидемија, а подручје за опасну зону. Модерна сила не убије, већ убија, да би заварила трагове злочина и учинила га тешко доказивим.

На Дејтон не треба трошити време; надајмо се да ће ондашњи крунски заточеник ове америчке базе, данас у Шевенингену, стићи да у својим мемоарима опише „споразумевање“.

НАТО је у бомбардовању Савезне Републике Југославије злоупотребио без казне и своја овлашћења у интересу го-

сподара новог светског поретка, бацајући на поносни балкански народ недозвољена класична и неконвенционална убојна средства. Дејствовао је из ваздуха ракетама пуњеним спорораспадајућим ураном, графитним и касетним бомбама. Јужна Србија и Косово и Метохија су вероватно на карти ових чудовишних, зликовачких стратегија већ тада били уписани као војне базе за боравак оних који су пелцовани од свих болести или жртвовани. Велика прашина се подигла због одлуке Финске да повуче своје војнике са овог опасно контаминираних подручја. У пропаганди чији је доминантни метод замена теза, за појаву „заливског синдрома“ код учесника у операцији на Кувајт и Ирак, „Пустинској олуји“, Американци су оптужили – Садама Хусеина!

О последицама НАТО бомбардовања Југославије нису ћутали ни поштенији медицински стручњаци. Огроман пораст броја оболелих од свих врста срчаних, плућних и, посебно, малигних болести, општи пад имунитета, повећана смртност услед страха, стреса, беде и излечивих инфекција, деформитети забележени код новорођенчади поуздан су знак да плаћамо неким новим дахијама „данак у крви“.

Добро смо запамтили време ратова: преписивани су лекови из ринфузних „хуманитарних“ пошиљки, обично пред истек рока трајања, сумњивог квалитета и деловања. Ту и тамо у јавност би процуреле драматичне приче о последицама овакве терапије. Биле су санкције (уведене **народу**, да се опамети и сам обрачуна са режимом) и другог избора није било. Жртве међународне изолације никада нису пребројане, а оном истом пропагандистичком методом подметања, приписане су режиму који је веровао да на једини и најбољи могући начин брани опстанак и суверенитет своје отаџбине. За беду, очај, потпуно раслојавање друштва, као ефекте специјалног рата, поново је оптужена ондашња владајућа олигархија.

Помоћ која је стизала, крајње сумњивог квалитета, имала је (пре)високу цену, која данас и убудуће стиже на наплату.

Није било тако давно да бисмо заборавили озрачене количине млека у праху, о чему се више писало у пољској него домаћој штампи; пеленама за најмлађе, средствима за хигијену или чоколадама.

Међутим, нова светска заједница не одустаје од „подршке“ ненародном, инсталираном режиму у Београду – да би га, макар и вештачки одржала у животу и спровела своје геостратешке интересе, великодушно га засипа данајским донацијама. При томе, прави се слепа и глува за кршење основних људских права грађана наше земље на здравље и заштиту од мафијашко – политичких манипулација. „Дарови“ и такви какви јесу, расподељују се по принципу подобности, а неретко завршавају у трговинама и цеповима оних којима две плате, домаћа и страна, не задовољавају властодржачке апетите.

Od vaccine iz donacija obolela deca, jedno u komi

SARAJEVO - Od prošle nedelje dečak iz Sarajeva Malik Trnka nalazi se u komi nakon što je revakcinisan „di-te-per“ vakcinom koju je Federacija BiH dobila iz donacija, a osim njega, teško je obolelo još nekoliko dece.

Ukupan broj obolele dece nije zvanično saopšten, ali mediji navode da ih ima petoro. Haris Trnka, otac oboleclog Malika, jedini je javno nastupio i zatražio donaciju za odlazak si-

na na lečenje u Boston, jer veruje da bi detetu moglo pomoći lečenje u tom gradu.

Odgovornost za nepovlačenje vaccine koja se već godinama ne koristi u zapadnoevropskim zemljama, zbog negativnih pojava koje može prouzrokovati, u BiH još niko nije preuzeo. BiH je jedna od retkih zemalja koja iz upotrebe još nije povukla „di-te-per“ vakcinu iz donacija.

Ministar zdravlja Federacije BiH

Željko Mišanović izjavio je da je sve odluke o načinu vakcinisanja dece u BiH izvršavao na predlog glavnog federalnog epidemiologa Zlatka Puvačića.

- Sve što sam radio činio sam na predlog glavnog epidemiologa Zlatka Puvačića i Komisije za kontrolu zaraznih bolesti. Mislim da je njegovo insistiranje na tome da podnesem ostavku zapravo traženje krivca za vlastitu odgovornost - rekao je Mišanović.

„Кравље лудило“ из америчке реторге?

Пре пар година Европу је жестоко уздрмала криза звана „кравље лудило“. Најопакија сточна болест нанела је огромне губитке привредама западних држава Старог континента, а светско тржиште учинило максимално предострожним према увозу јунећег меса узгојеног на овим просторима. Јакобс-Кројцеров синдром однео је и на десетине људских жртава.

Стручњаци су утврдили да је узрок појаве ове досада неизлечиве болести, са смртним исходом, сточна храна.

Невиђени скандал који је уздрмао стабилну привреду Европе догодио се у време доласка на власт новог британског премијера, Тонија Блера, главног америчког „савезника“. Вирус је код животиња изазвала генетски модификована сточна храна.

Ветеринари одбили да тестирају соју

Силна халабука подигла се у јавности око америчке донације и увоза 25 хиљада тона генетски модификоване сојине сачме за исхрану стоке. Док контингент вероватно путује према Југославији, битка је изгубљена. Борбу за здравље нације, као краткотрајни предах, потиснуле су дневнополитичке теме, везане за предизборну кампању у Србији.

Наступило је уобичајено препуцавање за јефтине политичке поене на релацији Србија – Југославија: док су надлежни републички функционери „гарантовали“ нешкодљивост увоза соје, савезни су драматично опомињали на могућу опасност.

Овај рђави круг је зауставио помоћник савезног министра за привреду, Мирослав Малешевић. Да ли је човеку прорадила савест или професионални нерв, није познато, углавном, на своју руку је обавестио јавност о ономе што јој се спрема. Да ли је задржао функцију и докле, показале време. Углавном, Малешевић је отворено изразио бојазан да је домаћа пољопривреда експериментално заморче ин виво америчког недовољно испитаног производа.

Како је истакао помоћник савезног министра, ни у земљи порекла још нису обављена сва истраживања могућих последица коришћења модификоване соје у исхрани животиња, а још мање њен посредни утицај на здравље људи. Кад

је о биоинжењерингу реч, подвукао је Малешевић, ради се о још неистраженом домету једне научне дисциплине, која је тек у повоју. Не постоје ни међународно усвојени стандарди и норме којима се регулише промет и употреба лабораторијских хибрида биљних врста. А, наравно, посебан је проблем недостатак домаће регулативе за ваљану заштиту домаћег тржишта од неконтролисаног увоза семена и хране добијене на овај начин.

„Поузвано тврдим да не постоје поуздани докази да се генетски модификовани организми могу употребљавати без последица. Кад су владе много развијенијих земаља скептичне према повољној понуди из Америке, зашто бисмо ми били „напреднији“ од њих?“ – отворено је на конференцији за новинаре прозвао надлежне помоћник савезног министра привреде, Мирослав Малешевић.

Донацију примили политичари

Опрезном Малешевићу, у неприхватању одговорности за увоз, придружили су се референтни државни чиновници, савезни ветеринарски инспектори. Указујући на правни вакуум који постоји у прописима везаним за стављање у промет ове врсте робе, при издавању увозних дозвола бечејском „Сојапротеину“, они су се позвали на сопствену ненадлежност. Свесни да у нашој земљи нема лабораторија за контролу исправности намирница ове врсте, ветеринари су сав ризик пребацили на политичаре који ће донети последњу одлуку о увозу. А њих ништа не кошта да приме сачму из донација и дистрибуирају је сточарима и без контроле њене здравствене исправности, јер је савезна ветеринарска инспекција последња инстанца. Чак и без обавезне фито – патолошке анализе узорака. Они су фини и васпитани људи, који поклону не гледају у зубе! Не могу себи дозволити ни да га одбију. Поклон је, ипак, поклон!

Важећим прописима прецизирано је да Југославија неће увозити генетски модификован кукуруз и соју, најзаступљеније индустријске културе у исхрани сточног фонда наше земље! Са друге стране, 25.000 тона сојине сачме, иако модификоване, није класичан увоз, већ поклон! Право врзино коло.

Заташкан случај „Крмивопродукта“

Цену ризика платиле су западноевропске земље епидемијом „крављег лудила“ и знатно поштриле прописе у производњи, промету и контроли генетски модификоване хране. Најбржи и најчешћи пут преношења заразе код стоке је управо преко онога што им се даје да једу. Потпуно је искључена могућност да границе сваке нормалне државе прође артикал без провере његове здравствене исправности.

Субота 21. септембар 2002.

Опасне донације

Свака генетски модификована намирница мора негативно да се одрази на људско здравље и зато их не треба користити

На јулијанском Савету о одржавању равнотеже Земља, европски државни секретар Колин Пауца оверчио пребације (и козачна бура опралног асептичара) неким афричким земљама што одбијају америчку генетски модификовану храну и то безарно и неусушено повезује се инвазија „демоничког људског прама“! Замислите и погледајте их: афричке земље које грају у гласи не желе да увозе и не желе америчке донације у генетски модификованим (појачано: модификованим!) житарицама, а ми који обављамо у роду житарица (ушито и искриво прављено донације) америчке владе. Најпре је то било 80.000 тона сојине сачме, а сада 20.000 тона. Републички министар по-

доштеровао на почетку свога постављања гласно изјавио како неће дозволити увоза ГМ-хране, а сада прети судбинама ових функционерама који осуђују прихватити донација са ГМ-сојом.

Свако лето и тризном разматрање како да свака генетски модификована храна негува штетности да се открије на човека генетски интелектуални кад так, и на његово здравље!

Ми имамо великих експертних зборовних закон о генетски модификованим организмима, који је крај пороза, јер не одређује да производи (или, иако, јаја) добијена од изнотва хранљивих ГМ-житарица (биотратина, сичко) треба да буду посебно обележени, како би потрошач био упу-

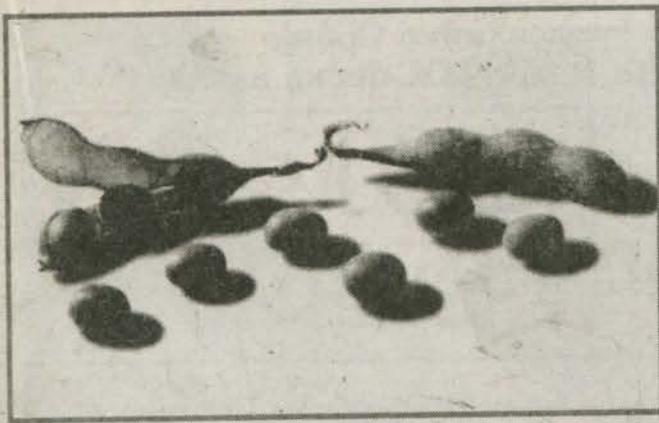
ћен. Е, кад се то учина, она се може говорити о аустријској правни, а наредом и то животиња кад се овим кривим текла произведе! Иако!

Виде што промовио науча обавестио да ће се можда добијен производ ГМ-сачме искористити у кућним сирма и за пољопривредне експерименталне стандарда. То се много на разликује од експерименталних производа произведених задовољно задовољно директно у доброт утицаја у биолошкој форми и дечује закључка.

Питам се како дошло ће интродуција владе и ове господара из земље које стоје иза ње и који креирају лозин светски однос који да између субверзивно донације и да утицају владе иза њих верује?

Милорад Науранд

Новосадски „Траншпед“, међутим, превози генетски модификовану сојину сачму у Бечеј. „Пас лаје, каравани пролазе“. Газде су дале зелено светло.

Мимо закона, мимо прописа, мимо морала, лане је, како сазнајемо захваљујући жестоком вербалном окршају републичких и савезних органа, у нашу земљу већ увезено 50 хиљада тона модификоване сојине сачме за исхрану стоке, говеда и живине, углавном. Контингенти су прошли незапажено, са сертификатом о здравственој исправности робе.

Исте године, позната сурчинска фирма „Крмивопродукт“, власништво Драгољуба Марковића, кума српског премијера, Зорана Ђинђића, увезла је незаконито хиљаду тона генетски модификованог меркантилног зрна соје. Ригорознији прописи из ове области изричито забрањују да се њиме засеју оранице. Ствар би, највероватније, „легла“ да се наизглед случајно није распламсала полемика о могућим последицама новог контингента генетски модификоване сојине сачме за сточну исхрану и није ушло у траг волшебном заобилажењу прописа.

Листом сви представници Министарства пољопривреде упрегли су се да докажу да соја из америчких донација није штетна и да је у употреби у земљама Европе, а да је од 1996. године укинута обавеза да храна произведена на овај начин буде означена посебном декларацијом или етикетом. Један од аргумената ДОС – а у убеђивању јавности пружио је и директор Свезног завода за генетичке ресурсе, Ивана Дулић, тврђом да је у овом случају реч о измени само једног гена, који штити соју од одређене врсте хербицида.

Симптоматично је да су у полемици остали неми први људи ресорних министарстава.

Најзначајнији доршинос расветљавању истине, ипак је дао научни саветник новосадског Института за ветеринарство, референтне установе за контролу сточне хране за Југославију, Зоран Машић. Ако је законска регулатива према којој се управљају стручњаци Завода јасна и прецизна, и ако обавезује да се обави барем тест здравствене исправности хране која се увози, како је могуће да надлежни пренебрегну чињеницу да ветеринарска инспекција није могла да контингент пусти у земљу само на основу ове контроле? Ако закон изричито забрањује увоз генетски модификованог меркантилног семена кукуруза и соје, како је могуће да га „Крмивопродукт“ не поштује и увезе 1000 тона овакве соје?

Закључци се намећу сами. Није свако кум Зорана Ђинђића, а ако јесте, онда му је све дозвољено. Неволја је у томе што се гласина о плану да се на плодним сремским ораницама засеје генетски модификована соја, рашчула и што људи од науке нису седели скрштених руку. Обавестили су надлежни инспекторат о каквом увозу је реч и добили повратну информацију да ће контингент бити враћен. Међутим, магацине „Крмивопродукта“ нико није проверио. Ако се наредних година забележе рекордни приноси ове важне индустријске културе, није искључено да су кумови поделили добит од незаконитог посла.

Ко је увознику издао сагласности и дозволе за увоз законом забрањене робе? Како је контингент прешао државну границу? Зашто се ћутало годину дана? Да ли ће моћници који парама могу све, а морал су оставили у цркви, уз то и највиши републички функционери, одговарати за кршење закона и угрожавање или покушај угрожавања здравља и живота народа?

Беше ли се оно Зоран Ђинђић бадио каменом на „Прогрес“ и бившег премијера Србије, Мирка Марјановића, због наводне екстрадобити у послу око извоза пшенице? Напад је, очигледно, најбоља одбрана.

Неочекивани епилог

Кумовски пословни дил ових дана је доживео изненађујући расплет. Очигледно је да ни соја није тако наивна каквом се чини, а њеном утицајем на наше животе, бавићемо се, како ствари стоје, дуже него што смо могли да сањамо.

Почело је са сумњивим даровима, завршиће се, како се чини, стварно истеривањем медведа. Јер, чак и да генетски модификована сојина сачма за сточну исхрану и није (тако) штетна, меркантилна, па засађена и она која завршава у тањиру – стопостотно је утврђено – јесте, и чак је законом забрањена.

Оних хиљаду тона сојиног семена за сетву увезених лане преко сурчинског „привредног чуда“, „Крмивопродукта“, Драгољуба Марковића, кума српског премијера Зорана Ђинђића, зелени се, како трагови упућују, на ораницама у околини Каћа и Срема. Необично, зар не?

Помоћник савезног министра привреде и унутрашње трговине, Мирослав Малешевић, је, изгледа, председничку кампању заиста озбиљно схватио, у сваком случају озбиљније него што је препоручљиво, па је одлучио да ствари истера на конач. Човек бије змију у главу. Кошпуничин табор, изгледа није ни био за жесток окршај, рачунајући на погодбу с прљавим, антинародним савезником. Можда је Малешевић само залутао, а није згодно склањати човека који се, баш сада, у зао час, док је кампања у току, заинатио да искористи тренутак и разјасни барем једну од великих енигми с којима живимо и страдамо.

Стручњаци који су учинили ово откриће, упозоравају да ће нездрава и штетна соја са засејаних њива трајно затровасти и земљиште на којем је никла. Све остало је скандал – да Војводина саботира спасавање сопствених површина, да држава нема пара за принудну жетву, да се овакве ствари уопште догађају. Али, ово је Србија 2002. године, под влашћу досманлија.

Ministarstvo privrede SRJ nema para za prinudnu žetvu u Kaću

Modifikovana soja na 20 hektara

NOVI SAD (Tanjug) - U ataru sela Kać, nadomak Novog Sada, na šest njiva površine oko 20 hektara otkrivena je genetski modifikovana soja, izjavio je juče pokrajinski sekretar za poljoprivredu Igor Kurjački. Kurjački je dodao da su zasadili genetski modifikovane soje otkriveni i u Sreму, ali nije precizirao o kojim površinama je reč, odnosno na kojim lokacijama u tom delu Vojvodine se gaji ovaj usev.

Savezno ministarstvo privrede i unutrašnje trgovine je, prema njegovim rečima, zabranilo vlasniku tog

zemljišta da požanje genetski modifikovanu soju i donele rešenje da se usev uništi, ali nije imalo novca da tu odluku sprovede i u delo. Kurjački je dodao da se Ministarstvo obratilo za pomoć i Vojvodini, ali ni tu pomoć nismo mogli da pružimo, pošto pokrajinska poljoprivredna inspekcija još nije formirana.

Potvrdivši navode Kurjačkog, pomoćnik sveznog ministra privrede i unutrašnje trgovine Miroslav Malešević je izjavio da se njegovo ministarstvo za pomoć obratilo i Ministarstvu za poljoprivredu

Republike Srbije.

„Od kolega iz tog ministarstva tražili smo da nam pomognu u rešavanju ovog slučaja, ali smo kurtoazno odbijeni. Nije dobro da problem genetski modifikovanih organizama bude samo naša briga“, dodao je Malešević.

Već sama setva genetski modifikovane soje će, prema njegovim rečima, kontaminirati zemljište na kojem se taj usev nastavlja, a troškovi njenog uništavanja su potpuno minorni u odnosu na posledice koje bi mogle da nastanu ukoliko ona bude puštena u promet.

Небојша Медојевић: Избор председника Србије не утиче на „транзицију” као што тврди ДОС-овска влада

РЕФОРМЕ НИСУ НИ ПОЧЕЛЕ

Обични грађани су једини губитници у ДОС-овским економским реформама. „Истинских и поштених реформи и нема, већ је уместо тога грађанима понуђена идеологија реформи”. Власт се не одриче привилегија

Уочи избора за председника Србије ДОС-овска власт је лансирала причу да ће „започете реформе” бити заустављене уколико не буде изабран њихов кандидат. Грађани су се запитали шта ће то у ствари бити прекинуто, јер и не дешава се ништа или барем не дешава се ништа боље? Брже боље су се чланови ДОС-овске владе досетили да иду околу наоколо „лоносни” на оно што (ни)су урадили и да уверавају да је много боље, јефтиније и ко зна шта још, само да би придобили грађане за своје циљеве. Пошто су се уплашили да није довољно што прете прекидом транзиције почели су да објашњавају да је други круг председничких избора потребно да успе да Србија не би изгубила „много”.

И док се неким економистима „јављају” започете реформе, транзиција, побољшања, постоје и они реални који тако не виде стање у српској економији. „Истинских и поштених реформи и нема, већ је уместо тога грађанима понуђена идеологија реформи”, каже Небојша Медојевић, директор Центра за транзицију из Подгорице и својевремено један од оснивача Г17. „Та идеологија се нуди грађанима, а власт не показује ни најмање воље да се одрекне привилегија које је уживао и прошли режим: скупих аутомобила, чета телохранитеља, пријатељства са људима чији је имиџ у друштву у најмању руку сумњив, дружења с крупним капиталистима који су богатство и моћ стицали у претходних 12 година. Садашња ДОС-овска влада својим понашањем ствара двоструки страх код грађана. Прво не верују јој да је њено виђење стања у замљи истинито, а друго боје се да се полуге и позиција власти користи за лично богаћење”.

„Већина потеза које је Ђинђићева влада повукла створила је у народу утисак да су обични грађани једини губитници у економским реформама, а да су на другој страни они који су сачували и сада увећавају богатство. Овакав утисак не само да неће ублажити управо започете маркетиншке кампање, већ ће их напротив, само појачати и Мирољуб Лабус ће управо због досадашњег понашања Владе Србије сносити највећу штету”, сматра Медојевић.

„Обичним људима који носе највећи терет реформи заиста бode очи нови слој богаташа. Очигледно да Закон о екстрапрофиту није имао успеха, јер је наплаћено свега 60 од најављиваних пола милијарде евра, а негативне последице су огромне, јер је нанео штету инвестиционој клими у земљи”, сматра Стојан Стаменковић сарадник Института економских наука. Али, он сматра и да су: „Приче неких од председничких кандидата да неће дозволити отпуштања радника, распродају предузећа у друштвеној својини, а да ће истовремено гарантовати редовну исплату плата и пензија, потпуно нереалне”.

„Недостатак консензуса око спровођења читавог пакета реформских потеза главни је разлог незавидне позиције у

„Људи од будућег председника немају никаквих очекивања када је економија у питању и отуда и опасност да избори не успеју. Бирачи у Србији су свесни да од председничких избора не треба очекивати никакве спектакуларне заокрете у сфери економије, јер се председничка функција не односи на ову област”.

„Већина потеза које је Ђинђићева влада повукла створила је у народу утисак да су обични грађани једини губитници у економским реформама, а да су на другој страни они који су сачували и сада увећавају богатство.

којој су се Бугарска и Румунија нашле, а иста опасност сада прети и Србији”, сматра Стаменковић. Постоје и они који не мисле овако. И они су економисти, људи који се баве истим послом као Стаменковић, али не виде на исти начин стање у земљи. Насупрот Стаменковићу и неким другим економистима који тврде да постоји повезаност између избора и садашњег хаоса у Србији који ДОС-овски челници воле да зову транзиција, постоје и они који кажу да председнички избори немају никаквог утицаја на реформе. У ову другу групу спада и Небојша Медојевић.

„Људи од будућег председника немају никаквих очекивања када је економија у питању и отуда и опасност да избори не успеју”, сматра Србоборан Бранковић, директор агенције за испитивање јавног мњења „Медијум Галуп”. Мишљења је и да су: „Бирачи у Србији свесни да од председничких избора не треба очекивати никакве спектакуларне заокрете у сфери економије, јер се председничке функције не одnose на ову област”. Бранковић иде даље у анализи узрока који коче назови реформе. Сматра да то нису избори за председника Србије, већ међусобни сукоби челника странака које су успеле да дођу на власт 5. октобра 2000. године. „Управо ти сукоби производе нестабилно окружење за економске реформе и коче их. Пошто су Војислав Коштуница и Миролуб Лабус најозбиљнији кандидати за председника Србије према мом мишљењу, суштинска разлика у одлучности за спровођење реформи у сфери економије нема. То показују и примери из источно-европских земаља где је некој период њихове смене левим снагама, а то није довело у питање спровођење економских реформи”, закључио је Бранковић.

Чудно је да су управо Републичка влада и Супштина, које се силовито батргају да је неопходно да други круг успе да не би зауставили транзицију, како они зову хаос и безнађе које је настало откада су на власти. Ово стога, јер су за септембар биле заказане расправе и усвајање пакета економских закона. Објављивањем избора два месеца пре истека крајњег рока практично су супендовали своју намеру да донесу најављене измене што чуди с обзиром да се сада позивају управо на то да други круг председничких избора мора да успе да нови прописи не би чекали на усвајање. То су закони који би требало да убрзају и поједноставе процедуре за оснивање фирми, да стимулишу стране и домаће инвестиције и запошљавање... Кома то на власти иде у прилог да ови прописи чекају?

ДОС-овска влада својим понашањем ствара двоструки страх код грађана. Прво не верују јој да је њено виђење стања у земљи истинито, а друго боје се да се полуге и позиција власти користе за лично бгаћење.

БОГАТА ДРЖАВА СИРОМАШНИХ ГРАЂАНА

Буџет обезбеђује „праведнију” расподелу сиромаштва. Исплила старе девизне штедње из џепова грађана. Порези штеде богаташе. Само четвртина становништва има довољно новца за храну. Трећина није у стању да издваја ни динар за обућу и одећу. Преко 330.000 породица у Србији живи испод социјално подношљивог нивоа. Још милион грађана је на ивици ове категорије. Посао тражи 1,5 милион радника, а нови Закон о приватизацији учиниће да још 600.000 радника остане без посла. Очекује се преко 45.000 захтева за доделу дечијег додатка. Домаћа привреда се гуши у губицима, производни и прометни капацитети су минимално искоришћени, курс динара је прецењен а извоз константно пада, прети инфлација чак од 50 одсто на годишњем нивоу. Имамо светске цене робе и најниже плате и пензије

Реформа јавних финансија, пореска реформа, санација банкарског система, суспензија лошег модела приватизације, ревитализација привреде, социјални програми за најсиромашније и много других лепих обећања дао је ДОС грађанима у предизборној кампањи.

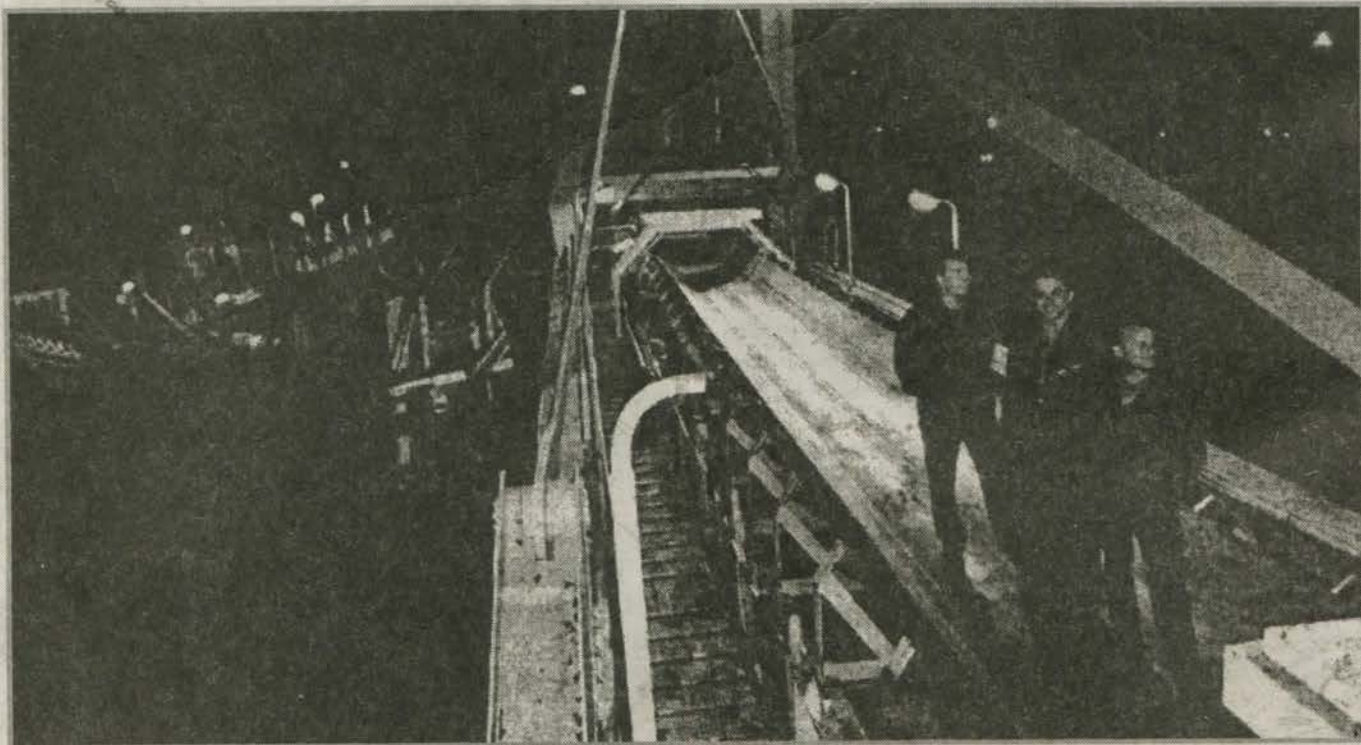
Можда су они млађи или најивнији ДОС-овци заиста и поверовали да је све то могуће реализовати чим се дође на власт уз огромну страну помоћ. Међутим, они лукавији, политички лисци, су можда глумили пред другима ентузијазам, а при том су знали да од свега тога нема ништа поготву у скорије време. Али, знали су и да једино на крилима тих обећања могу да се вину до власти па шта их је коштало да обећавају и обећавају.

Сада они који су их бирали штрајкују и штрајкују, протестују и протестују. Премијер Ђинђић сматра да за то нема места, јер, како је рекао поводом коментара 100 дана ДОС-

Владана Хамовић: „Највећи терет промене система опорезивања подиће средњи слој становништва што ће се видети по паду стандарда и смањеној куповној моћи.”

овске власти: „Сви грађани већ осећају да живе боље.”?! Колико њих дели овакво мишљење? Колико их припада групи која каже: „Гласао сам за њих, али они ништа не раде за народ!”

Не треба бити на крај срца. Премијер републичке Владе Ђинђић је више пута изјавио да је циљ (само циљ ништа више од тога чак није смео ни да га унапреди у празно обећање) Владе да до краја године свака четворочлана породица

може да плати потрошачку корпу која према последњим подацима Савезног завода за статистику, за јануар (тада је последњи пут објавио) за 20 одабраних (али, не и дозвољених) производа за живот по малопродајним ценама требало би да износи око 5.800 динара. Тешко да ће Влада омогућити својим грађанима да плате и овако малу цифру за данашње услове живота, јер премијер Ђинђић каже да је за то потребно да се у буџет додатно уплати, ни мање ни више, него милијарда марака.

На донаторској конференцији прикупљено је око 1.280.000 долара, међутим невероватно је да ће Ђинђић скоро половину добијене помоћи дати да би грађани могли да плате потрошачку корпу. Па није му то највећи проблем. А, и вероватно очекује да ће се до краја године десити нешто што ће можда створити новац за ову сврху, јер сада има важнијих ствари, штрајкова и протеста који би могли да постану незгодни ако постану навика.

Ако не буде тако увек остаје спасоносни изговор како је претходна власт тако опустошила државу за претходних 10 година (овде не могу прецизно да се договоре, јер неки чланови ДОС-а упорно наводе 12 година) да они, ДОС-овци сад чине све што могу, чине чак и немогуће мученици, али не вреди, све је тако упропаштено, па они јадни сад не могу да помогну свом народу. На ову причу се нико више не „пеца“. ДОС ће хитно морати да смисли неки нови изговор, јер овај више „не пије воду“ код оних којима су празни стомаци.

Божидар Белић: „Уколико Влада не успе да обезбеди средства за покривање буџетског дефицита од 22 милијарде динара... мораћемо да смањимо фондове за развој, односно за преквалификацију радника који ће остати без посла (приликом примене новог Закона о приватизацији предузећа).

Премијер Зоран Ђинђић: „Циљ Владе је да на крају године свака четворочлана породица може да плати потрошачку корпу, а рачуница показује да би за то био потребан додатни приход у буџету од милијарду марака.“

За преживљавање две плате

Према анализи Института за тржишна истраживања за покриће трошкова минимума егзистенције трочланог домаћинства потребно је између 2-2,5 месечне плате или 2,5-3,1 месечне пензије. Из овог института стижу упозорења да смо сада постали јединствена земља у свету по томе што нудимо светске цене робе а најниже плате и пензије. До овога је до-

шло, како кажу стручњаци овог Института због тога што се домаћа привреда гуши у губицима, производни и прометни капацитети су минимално искоришћени, курс динара је уређен а извоз константно пада, а уз све то прети инфлација. Притисак на цене је повећан. Прати нас негативна динамика извоза и све теже налазимо пут до страних тржишта. Понуђених 100.000 марака Владе Србије извозници не смеју да узму, јер не знају да ли ће моћи да врате.

Гладују да би се облачили

Једна друга, страна организација Светски програм за храну при Уједињеним нацијама урадило је такође истраживање на узорку од 1.000 испитаника у Србији и 500 у Црној Гори. Резултати су поражавајући - преко 17 одсто становништва има довољно новца само за храну. Око 42 одсто испитаника не може да приушти себи и тај луксуз да, осим јела, издваја новац за обућу или одећу. Може ако, најбуквалније схваћено одваја од уста. Тако ако купују нешто од одевних предмета могу комотно да купе себи барем број мање. Према овом истраживању 9,6 одсто анкетираних гладује.

Милион грађана испод социјално подношљивог нивоа

Око 330.000 породица или око 1.000.000 грађана живи испод социјално подношљивог нивоа. Прети опасност да још толико становника има исте проблеме. За једне и друге фамозна потрошачка корпа од само 20 производа је недоступна. За минимум егзистенције је потребан и сапун и шампон, детерџент за веш и судове, наравно и неко поврће за ручак, а и тешко да је 500 грама меса са коском сваког шестог дана довољно четворочлавној породици. Са оваквом исхраном деца не могу нормално да расту и да се развијају.

ДОС-овска Влада која је за потребе победе на изборима скидала звезде са неба сада свом становништву не може да обезбеди чак ни јадну просечну корпу, а камоли више од тога.

Трговци најављују да ће, због потеза Владе, и та, таква, никаква потрошачка корпа покупети упркос све слабијој куповној моћи потрошача, због пада промета у малопродаји и да ће се, где год је то могуће, преселити на сиво тржиште које не признаје ДОС-овске порезе.

Докле је то, онда, ДОС-овска политика довела ДОС? Влада је предложила парламенту да роба буде опорезована у промету по јединственој стопи од 17 одсто. Уместо пореза

Томислав Милисављевић из Института за тржишна истраживања: "Неће бити изненађење ако инфлација на годишњем нивоу буде изнад 50 одсто и тиме знатно превазиђе очекивани раст. Разлози су поред раста цена на мало од 3,2 одсто и промене у систему пореза на промет и повећање струје од 1. априла."

који покушљује производ и смањује промет неће добити ништа али, становништво ће изгубити много. Стога не чуди ни што се „генијалним“ креаторима економске политике у ДОС-у све више обраћају економски експерти као што је Томислав Миленковић из Института за тржишна истраживања који да се не би догодила богата држава сиромашних грађана предлаже преиспитивање чврсте монетарне политике, нетржишних и исхитрених потеза, а решење види у смањењу порских стопа управо обратном од онога у шта се ДОС куне, али лако је њему, он може да се понаша ускладу са економским законима, њему не треба брдо пара у буџету из џепова грађана.

СНИО МЛАЂАН ШТО МУ МИЛО БИЛО

Динкићева прича шта би било кад би било подсећа на дечију песмицу „Да сам ја неко”. Плате би биле 600 марака и упустило би се 100.000 радника годишње

Економска политика ДОС-заснована је на претпоставкама шта би било кад би било.

Смањиће се огроман проценат незапослености ако у земљу у наредном периоду уђе милијарду долара инвестиција. Судићи по способности ДОС-овске владе неће ући и шта онда?

Опет Динкић прича о платама запослених, њиховој висини и динамици раста као и шта би требало да се деси да би било остварено повећање. Ове, садашње прогнозе неодољиво подсећају на млађаног Динкића када је ДОС тек освојио власт. Тада га је било на свим ТВ каналима и причао је „Шта бити не може”. Говорио о законима тржишта и потпуној либерализацији формирања цена, јер како је усхићено истицао тржиште то само регулише. Убрзо смо били сведоци да ДОС-овска власт не дозвољава произвођачима да се тако понашају. Слушали су га грађани са неверицом (барем они који нису наивни и лакомислени) када је најављивао плате од 250 марака. Они који су као мали волели бајке поверовали су да им је висок животни стандард на дохват руке. Међутим Динкић није тада говорио колика ће бити куповна моћ становништва када плате достигну 250 марака. Многи су се то запитали слушајући његово махање „добрим платама”, али нису од њега могли чути одговор на своје питање.

Сада је просечна плата и преко 250 марака, али ни изблиза не може да се купи за њу као некада. Иако чланови

ДОС-овске владе говоре како се боље живи сведоци смо да је све горе и горе. Да нас покупуљена, порези и таксе терају да све више „стежемо каиш”.

„До краја 2005. године просечна плата у Србији биће 600 марака, колико је износила у време Анте Марковића. Тада би престигли Румунију и Бугарску и придружили се Словенији. Садашња просечна плата у нашој земљи је око 330 марака, али текстилци зарађују 3.100 динара, а запослени у енергетици 13.500 динара. Уз претпоставку да се наставе реформе овим темпом, са растом друштвеног производа од пет одсто, плате могу за три године да се удвоструче. Са милијарду долара страних инвестиција годишње може да се упустило 100.000 људи”, прогнозира Млађан Динкић.

„Сада смо у ситуацији да се возимо у аутомобилу који се креће узбрдо по поледици, идемо полако, али ако станемо, можемо само да кренемо уназад. Стајање реформи је стагнирање и враћање назад. Румуни и Бугари су направили грешке у транзицији, то нама не треба да се догоди, јер смо их за годину и по дана претекли”, поносан је Динкић на оно на шта остатак Србије кука. Што се тиче његових возачких искусава требало би да зна да по поледици и то узбрдо успеху могу да се надају само изузетни возачи. Ту успех не зависи од посматрача већ од онога ко је за воланом. Питамо се ко му даде дозволу!

АНАРХИЈА У СРПСКОЈ ПРОСВЕТИ

У досманлијском поретку касни и прво школско звоно. Грађанско (не)васпитање против веронауке. Школе за пову елиту. Завод штампа уџбенике, „одобрењем“ Министарства школског, протеране из наставе

Генерације српских школараца су већ деценијама осуђе-не на реформе. Чак и она најозлоглашенија, Шуварева, мало је дете у односу на анархију коју у некада цењено школство Србије, ДОС уводи преко свог ђаволастог чиновника, Гаше Кнежевића. У односу на њега и његове експерименте, чувени Данило Ж. Марковић и Јово Тодоровић би могли бити проглашени и за наследнике Растка Немањића!

Гашине „реформе“ су, народски речено, хаос, изживљавање над ђацима, и ништа мање над просветним радницима и родитељима. Код Гаше (нажалост, овај није лењ ни симпатичан као јунак оне Змајеве песме „Гашо, Гашо, лењи Гашо...“) је све у знаку дијалектике без икаквог смисла, повуци, потегни, потпуна анархија и конфузија. Код Гаше се све може и све сме, до те мере да не би било необично и да се ђаци допингују у својим школским кухињама да би савладали небулозно подмлађено градиво, а у тренуцима одмора релаксирају, под будним надзором својих наставника безазленим игрицама какве су „лепеза“ или „камене фаце“. Под условом да их слободоумни професор није предвидео за предшкочице. Према томе, ако имате пара, пошаљите дете у школу, тамо ће се најбоље научити животу.

Веронаука губи трку

Прошле године су ђаци мало закаснили за школу, али, Боже мој, све се променило. Затим су добили два нова изборна предмета, потпуно различитог садржаја: такозвану верску наставу и такозвано грађанско васпитање (баш као што је вајни министар **образовања и спорта** пореклом из Грађанског савеза Србије).

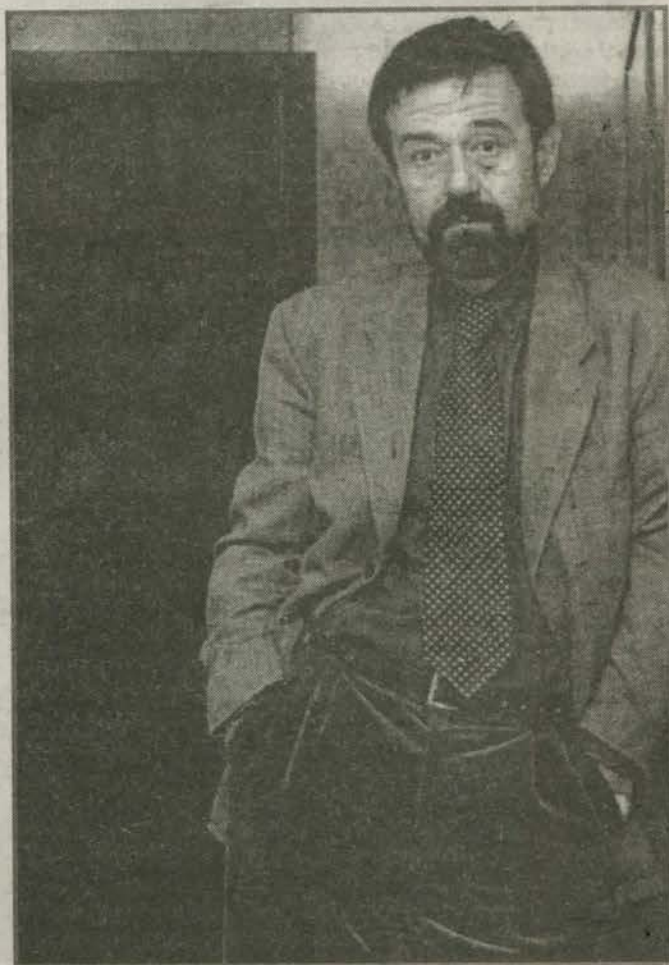
Следеће школске године, Гашо хипермодерниста покушава да архаичну веронауку пристрасно сузбије грађанским (не)васпитањем. Онда брани „лепо васпитане“ ђаке своје нове школе, који, опуштени у камповима, негују голишаве летње игре, „без гаћа“ и „грудњака“, како рече и – оста жив. А да ли здрав, на то је ДОС, као и на остала предизборна обећања, заборавио.

У сваком случају, ако би прогнозирали следећи Гашин потез, тешко да бисмо добили на опклади, јер „ко је... паметан, други су му сувишни“. Па, ипак, министар српске просвете, не мирује.

Његов мандат остаће запамћен најпре по томе што је на главну капију увео елитизам у школе, или да школе и писменост више не могу бити за све. Код Гаше и његових грађански васпитаних пајгоса важи правило, колико пара – толико слова. Свако слово има своју цену, па ко може, нек' изволи. Ко не може, нико му није крив што је веровао да има државу. Нема и тачка. Гашо је укинуо.

Дебео новчаник за диплому

Од завршетка претпоследњег рата (тако непопуларне 45) верујемо да имамо бесплатно школство, а сви равноправне услове за рад и развој. Можда је негде на почетку, у револуционарном заносу и било тако, те су вредна и бистра деца радника и сељака, добијала исту шансу за успех у животној као она са (мало)грађанским педијреом. Живели смо у социјалистичком уређењу. Из деценије у деценију, финансијски маргиналци су губили темпо у образовању. Некако спонтано, школа је постајала синоним за имућне, који себи и потомцима могу да је приуште, иако је диплома из разних

Таленат на погрешној адреси

У Србији 2002. године, нажалост и то је могуће. Млади Милан Тодорчев, „чудо од детета“, данас је пред пунолетством. Овај мирни, скромни дечак скренуо је на себе пажњу још из првог разреда основне школе. Наиме, колектив ОШ „Соња Маринковић“ у Земуну, запамтио је свог доброг ђака по изванредном таленту за вајање. Генерацијама су иза Милана остали његови опчињујући животни радови у пластилину: колекције оружја, јунака из цртаних филмова и стрипова, ликови и сцене из живота, прелепи пејзажи.

Милан је завршио трогодишњу средњу школу.

Страст за вајањем постала је ноћна мора сиромашне радничке породице, у којој само отац, тек формално запослен у „Телеоптику“, приватно зарађује. Милан сада ваја бисте од глине. Јесте јефттинија, али ипак скупа за кућни буџет.

„Он сања да упише вајарство, али треба платити некога да га подучи цртању, гледамо га како па-ти, не излази из собе, само ствара“ - вајка се мајка Добрила, домаћица. Где је држава, коме да се обра-те за ову „грешку природе“, питају Тодорчеви.

Нажалост, или на срећу, јер је све релативно, природа не бира где ће посадити таленат.

разлога честитима и несавитљивима служила као лоша пре-порука за посао или напредовање. Замениле су је добре ве-зе и утицајна познанства.

Тренд потпуног распада система, продужила је де-мо(но)кратска власт, од 2000. године. Више се не зна ништа: ни колика је држава, ни ко је чини, ни ко њоме (не)управља, ни који вредносни модел или систем изграђује, ни које су перспективе. Избори су препуштени грађанском (не)укусу.

Животни простор је створен само за оне који се у систе-му без система снађу. Лака и брза зарада, капитал на прева-ру, уз благослов власти, спремне да се нагоди с криминалци-ма „уз проценат“, новац и само новац, закинут хиљадама без посла у опустошеним и продатим фирмама, улазница је у нови досманлијски српски поредак. У таквом поретку нема места за срећне и здраве породице, које одрстају на плодо-вима свога рада. Немаштина, сиромаштво и руб живота че-кају родитеље, несрећне што су у зло време родили децу и пружили им свет туге и патње, свет лажних нада, без утехе.

Гашо Кнежевић озваничио је дупле стандарде за најмла-ђе. У просвети му се за мало пара кратко задржава кадар, немотивисан да савесно обавља свој посао. Спала је на нај-

ниже гране, јер су ентузијастички и посвећеници свом позиву ретки. Дорађују са стране, на тезгама, на улици, распродајом аранжмана за имућне.

Раслојавање данас почиње на млађем адолесцентном уз-расту; деца одустају од средње школе, јер не могу да прате ритам својих вршњака. Многима родитељи без посла, на не-редовној и смешној социјали не могу да приуште да у ту исту школу оду сити и са ђачком маркицом. Ту више нема гово-ра о успеху! Ко зна колико надарених ће одустати у овој тр-ци, у којој мафијашка држава фаворизује децу родитеља, који су се преко ноћи обогатили и уврстили у нову српску елиту. На силу се спроводи непотизам у образовању, посеб-но у елитним уметничким „дисциплинама“. Наједном, захва-љујући примамљивој и обећавајућој награди за политичку подршку, такозвани јавни радници, пореклом из честитих провинцијских радничких породица, рађају само глумце, сликаре, музичаре, режисере, сликујући биолошке законе. У том систему, свака држава има механизам да заштити себе неуких, недаровитих, стручних преко везе, осим ове. Њој си-стем лактања одговара.

Ministar Gašo Knežević najavio bolje dane za prosvetne radnike u Republici Srbiji

Za prosvetu cilj 250 evra

BEOGRAD (Tanjug) - Ministar prosvete Srbije Gašo Knežević najavio je juče da će tražiti da se sledeće godine iz budžeta više novca izdvoji za potrebe školstva i da se prosvetnim radnicima obezbede zarade više od 250 evra.

„Nastojaćemo da se iz budžeta izdvoji 4,6 odsto za potrebe školstva, ministar finansija Božidar Đelić je rekao da je mnogo... ali ako Vlada Srbije kaže da je prosveta prioritet, to mora i da dokaže“, naglasio je Knežević na sastanku sa predstavnicima Samostalnog

sindikata i Ministarstva prosvete ocenjena kao dobra, jeste sutrašnji Svetki dan prosvetnih radnika.

„Ministarstvo se više okrenulo problemima prosvetnih radnika i ne možemo reći da se situacija nije popravila, sindikat je prihvaćen kao ravnopravni pregovarač i stvari se menjaju nabolje“, precizirao je predsednik Samostalnog sindikata obrazovanja Srbije Branislav Pavlović, koji je pre nekoliko meseci tražio ostavku ministra Kneževića.

Plate prosvetnih radnika u Srbiji trenutno su više od

Knežević, uz napomenu da je u Srbiji i pored napretka i dalje nezadovoljavajući položaj zaposlenih u obrazovanju.

Ministar prosvete je najavio da su u toku pregovori sa jednom velikom firmom koja bi trebalo da za potrebe osnovnih škola obezbedi donaciju od pet miliona američkih dolara.

Knežević nije želeo da kaže ime te firme, pravdajući se poslovnom tajnom, ali je obećao i promene na planu srednjoškolskog obrazovanja, najavljujući otvaranje dve nove srednje škole u

dođao je Knežević i izrazio

Roditelji prava OS „Radnja Lakić“ juče protestovali ispred Ministarstva prosvete

Učionice i dalje prazne

Među učeničkim roditeljima koji su se okupili ispred Ministarstva prosvete, najviše su roditelji iz OŠ „Radnja Lakić“

Klase u odeljenjima prvaca u Osnovnoj školi „Radnja Lakić“ juče su ostale prazne. Roditeljski odeljci nisu se pojavili da mesec dana prije počeka školske godine primaju obelodanjene, roditelji su juče protestovali ispred Ministarstva prosvete. Sa izjavom da oduku ne prime u školu dok im se ne vrati status učionice, roditelji su napuštali roditeljsko ministarstvo i nastavili da protestuju ispred škole. Učionice su im spremne i da se otvore u ovoj školi.

Ako školska ne vrati status učionice roditelji će i dalje, kako su rekli, ići u školu i nastaviti sa radom. Školski roditelji su odlučili oduku da učionice i nisu ni vratiti status učionice. Oni su materijalno došli u školu i oduku sa roditeljima. Učionice su im spremne i da se otvore u ovoj školi.

Učionice u ovoj školi ostaju prazne. Roditelji su juče protestovali ispred Ministarstva prosvete. Sa izjavom da oduku ne prime u školu dok im se ne vrati status učionice, roditelji su napuštali roditeljsko ministarstvo i nastavili da protestuju ispred škole. Učionice su im spremne i da se otvore u ovoj školi.

Ovaj problem tretirao bi da se reši u okviru škole. Odbila tako je direktorica škole, ali je greška bio roditelji o ovoj predhodno nisu bili obavješteni. Jedno rešenje je ono koje je direktorica škole da se učionice vrati školi. Učionice su sprejne da ponedjeljku, za kada smo zakazali drugi sastanak sa roditeljima, vidimo šta ćemo uraditi - rekao je Lazarević.

Novi direktor škole Dinka Matković rekla je

Omča za roditelje

Nije danas лако „školovati“ ni predškolu. Treba ga odenući „po meri“ namргођених васпитачица, вазда тмурних због лоших плата, иако је боравак најмлађих коначно пре-стигао економску цену.

Муке родитеља постају озбиљније поласком малишана у основну школу: треба обезбедити репрезентативну опрему, књиге, учила, штампу, излет, екскурзију, рекреативну наставу... За незапослене, технолошке вишкове, раднике слабих фирми – зло и наопако. А основно образовање је још увек законом обавезно! Како?

Да ли о свему ове размишља Гашо Кнежевић?

Ако се савлада прва и друга препрека, на трећој се масовно посустаје. Наиме, средња школа је по свему нешто сасвим друго од обавезне. Учињено је максимално да просечни српски ђак и родитељ временом схвати да му је немогуће да дете спаси мотике.

Ако и упише средњу школу, квалификационим испитом који би тешко успешно прошли и Јапанци, ученицима на јад дођу припреме за полазак. Треба променити ранац, купити књиге, свеске и прибор, одећу, обућу. Мало богатство, по коме се одмерава социјални статус ученика и породице из које долази. На основу њега, по инерцији, препоруке и – успех у школи.

Прве недеље, ђачка екскурзија, ситница. Додатна куповина књига, замена неодговарајућих свезака, баш као да школа ништа не кошта.

Уџбеник на уџбеник

Ученици Десете београдске гимназије, купили су, како је то и ред, на почетку школске године, комплет уџбеника за први разред. Родитељи су књиге платили 2.700 динара.

Кренули ђаци у школу, кад оно, професори траже нешто друго. Правдају се да им је Министарство одобрило. Па тако, професорки енглеског не ваља Заводов уџбеник, тражи од ђака, и то по „повлашћеној“ цени од 650 динара(!) књигу штампану у Оксфорду, по којој се изводе курсеви на Коларцу!

Професору информатике не ваља „Рачунарство и информатика“ аутора Недељка Парезановића. Математичару је превазиђена, наравно, већ купљена, Венеова збирка задатака из математике! Амбиције професора физике не задовољава Приручник из физике са збирком задатака и лабораторијским вежбама, специјализовани уџбеник за први разред гимназије, групе аутора!

И професор књижевности тражи „свој“ уџбеник! Врхунац је да, после три недеље учења, и професору историје не одговара Заводова књига, већ тражи нову! Све у свему, трећина из комплета избачена је Гашиним „одобрењем“ из наставе. Завод своје уџбенике неће да врати, а родитељима ето дуцког трошка.

Ко има више ђака у кући, боље му је да се на време преоријентише за кућног учитеља и описмени своје како зна и уме, па после нека то држава провери. У супротном, (пре)остаје му да намаже канап и нађе скровито место...

Социјални статус бира звање

Беснило које Гаша доследно негује у просветном систему, ове школске године поприма размере епидемије. Чињеница да је све више грађана на евиденцији Завода за запошљавање и да се према њима мора опрезно, благо и с милошћу поступати, за Гашу ничеанца не важи. Он поштује светске стандарде и норме у Србији.

Додуше, постаро се да деца на време схвате где им је место, и да им према социјалном статусу следује и школа. Без обзира на „квалификације“, посење стечене знањем, промућурнији знају како да себе поштеде мука, ако застране у забран за елиту. Бирају у најбољем случају административна, у мање добром – такозвана радничка занимања. Ионако знају да ће им у животу бити много потребнија друга знања и вештине од диплома и звања.

Нови култови

У Београду је последњих година посебно однегован култ гимназија). Оне по неписаном правилу образују будуће академце, тако да деца и родитељи већ при упису рачунају на ову околност. С обзиром на обзир, знају да то треба издржати у школству чија би цена и Америку оставила без високообразованих стручњака. Али, Србија је земља крајности, па је и јага за местом у гимназији пословична као и редови за основне животне манирнице. Што ће рећи, место се пазари и испод тезге. Никада није доказано, али је јавна тајна.

Осим дубоког џепа, „породичне традиције“, присних веза с директорима и професорима ових угледних установа, неопходно је понекад бити и донатор. Тежак изазов за обичне смртнике.

Кад будући академци, уколико их у унапред испланираном каријеризму не омету неке сасвим животне ствари, какве су слабо сексуално образовање и последица: прерана удаја или женидба, прођу овај „системски“ филтер, тест издржљивости пре родитеља него њихове деце, чекају их више школе и факултети.

Мање безазлена селекција рангира их за будућност. Кабинетске везе надокнађују мањак бодова, породична традиција и материјални статус добијају на важности у избору будућег звања. С факултета на факултет, ова појава се може измерити статистичким показатељима. Породице лекара школују лекаре, као у старој Грчкој и Риму, правника прав-

Папрене екскурзије

Просветни радници су се последњих година више бавили туристичким аранжманима, него својим послом.

Једна од престижних ствари код ученика средњих школа (код основаца су, изгледа, сачували осећај за милост) је отићи на екскурзију. Путује се углавном у иностранство, а плаћа у девизама. Иако у ратама, суме су за падање у несвест. Ништа испод 300 марака!

Седмодневна матурска екскурзија за Грчку коштаће родитеље матураната једне од београдских гимназија чак 250 евра, без пута и депарца. Организатори се понашају као да деле премију, међу децом је направљена атмосфера да их само болест може спречити да не иду са вршњацима, родитељи се задужују—

нике, уметника уметнике. Наука и уметност демантују себе. Уколико већ нисмо у свету клонова, али још нисмо обавештени.

Завод без поправног

Уџбеници који нам децу образују и васпитавају свакако заслужују посебан осврт. Референтна државна установа за издавање и штампање уџбеника, Завод за издавање уџбеника Републике Србије, преживео је кризу и сачувао свој монополски положај. Наравно, после смене власти и октобарских „промена“ на функцију директора постављен је дугогодишњи заменик и главни и одговорни уредник, Петар Пијановић.

„БИГЗ“ који је својевремено важио за потенцијалног конкурента Заводу, нудећи, како је гарантовао, нижу цену за бољи квалитет уџбеника, систематски је уништен.

Како (је) своје ауторе плаћа(о) Завод, проговорила је група писаца окупљена око Божидара Тимотијевића, из чијих смо се читанки описмењавали: један баснословно вредан тираж за школску годину исплаћиван је у виду ауторског хо-

норара у висини просечне плате у Републици!

Гашу Кнежевића, ни онда када су биле актуелне, ове ствари нису занимали, немоли данас.

Данас он даје препоруке просветним радницима да могу бирати уџбенике за наставу по свом нахођењу. Баш тако — по свом нахођењу. То практично значи, да домаћи уџбеници губе примат, да се у наставу књижевности, на пример, могу, по сопственим афинитетима увести неки други писци, а не они из „званичне селекције“. Који погубни утицаји на развој деце и омладине могу настати оволиком либерализацијом наставног градива, тамо где је то могуће и препуштено савети и укусу, у ком смеру ће ићи друштво, Владу не занима. Битно је само да се — ипак окреће! Да ли ће неко вратити веровање да је Земља равна плоча и геоцентризам, то није у Гашиној надлежности.

Српска просвета ће заиста памтити време Гаше Кнежевића као период мрака, незнања који је збуњивао и „Микрософтове“ увезене машине. Ко ће и када упалити светло у српску просвету, ко ће одговорати за миље уназад у камено доба, ко ће испити чашу кукуте за тровање будућих нараштаја — како ствари стоје, заиста је тешко прорећи.

ЗАБРИЊАВАЈУЋЕ СТАЊЕ У СРПСКОЈ ПРИВРЕДИ

По ко зна који пут људи од науке не деле мишљење или, прецизније, не изјављују оно што чује-мо од званичника ДОС-овске власти. Вероватно ни они сами нису убеђени да је тако како говоре. Узмимо на пример (да се не враћамо на предизборна, наравно, лажна обећања, јер нових примера има колико хоћете) предизборну кампању Лабуса

У свим предузећима која је обишао рекао је да неће бити отпуштања радника, јер би хтео да му поверују и због тога гласају за њега. То наравно не може бити истина. Ако неко од предузећа има ту срећу да наиђе неко ко хоће да га купи, наравно да ће нови власник гледати да му мало радника много ради и отпустити што је могуће више. Ма какав уговор држава потписала са њим по коме не може да даје радницима отказе када до тога дође са радницима нико више из Владе неће да разговара. Таквих примера већ има.

Летаргична привреда

Дакле, ДОС-овским перјаницама није тешко да причају оно што сматрају да треба. Па тако нам кажу да су плате веће, пензије све редовније и биће исплаћен дуг пензионерима (наравно после председничких избора у Србији), огромно повећање струје неће се одразити на остале цене услуга и производа и којешта још.

Елем постоје људи који се баве науком, а не политиком и они за исте категорије тврде другачије. Тако је било и на недавно одржаној конференцији за штампу Института за тржишна истраживања.

„У време годишњих одмора српска привреда је ушла прилично добро припремљена за стање летње летаргије. На то је навикнута претходних месеци у којима су већ завладали стагнација и пад производње, без реструктурисања и бржег отварања нових, малих и средњих предузећа. У досадашњем току транзиције стабилне су само цене, а и ту су могући потреси у другој половини године, услед покушења струје. Стање је, дакле, крајње забрињавајуће и нема много места оптимизму који, најчешће, долази из изјава званичника”, рекао је професор др Јован Тодоровић са Института за тржишна истраживања.

Разлози за лоше или „успавано стање привреде налазе се, између осталог, у погоршаној ликвидности између предузећа у првих шест месеци ове године. Према подацима Завода за обрачун и плаћања, крајем маја било је великводно око 26.000 правних субјеката што је за 1,2 више него у претходним месецима, а њихове неизмирене обавезе износе око 98 милијарди динара. У овим фирмама ради скоро 300.000 радника, а за скоро све је предложен стечајни поступак. Врло „оптимистично”. Како неко из ДОС-овске власти може овим људима да објасни да ће то што намеравају да им затворе фирму, у ствари бити добро за њих? Код нас функционише, како тако, тржиште и за све своје потребе морају дебело да плате откада је ДОС на власти, а чиме?

Тодоровић наглашава да привреда није претрпела доволне потресе који би створили нов произвођачки мозаик” да би могли да говоримо о њеном реструктурисању. У исто време громогласно најављивана приватизација је сведена на

интервенцију и три дела. Први је да службеник из фирме иницира, затим о томе шта ће бити са предузећем одлучује Агенција и судија, на крају одређује стечајног управника. Тако ради ДОС-овска власт, али модерне владе у свету - не. Оне имају много предузетничког духа. Код нас је другачије.

„Потребна је активна реорганизација и управљачко реструктурисање предузећа, покретање свих унутрашњих ресурса и приватног капитала, али и многе друге мере економског карактера” закључује Тодоровић.

Највећи проблем – великвидност фирми

Институт је, за своје потребе, урадио анкету у 200 предузећа. Према добијеним резултатима пословна клима је лоша. Узроци неповољног пословног амбијента, према речима др Владане Хамовић, руководиоца макроекономских истраживања Института, само делом су у успореном реструктурисању привреде (сетимо се речи ДОС-овске власти како ми убрзано идемо у међународне токове). Највећи проблем, по њој, је у великвидности због које већина фирми нема пара ни за текуће пословање, затим у мршавим инвестицијама, које не најављују бржи развој и, коначно, у ниској куповној моћи становништва. последње је узрок слабе тражње на нашем тржишту.

„Према анкети коју је наш институт спровео у трговини на мало, у мају је промет опао у односу на претходни месец.

Али, смањен промет је уочљив и када се упореди ниво продаје из маја ове и истог месеца прошле године. Све се мање купује: прехранбена роба и мешовита роба или непрехрамбени производи као што су машине и апарати. Иако званичници често истичу да је продаја трајније потрошне робе на рате повећала промет у трговини, наша анкета то не показује", каже Владана Хамовић.

Саша Ђоговић, истраживач Института за тржишна истраживања сматра да: „Није могуће замислити да ће потрошачи испразнити продавнице, ако се имају у виду просечна нето примања, а која су у мају износила 8.635 динара. Низак ниво зарада је последица слабе производње. Проблем нису само мале плате већ и пензије које износе 5.996 динара и у мају су чиниле тек 69,4 одсто просечне зараде у Републици. Тако су трошкови егзистенцијалног минимума трочланог домаћинства у мају достигли 11.660 динара (за стан који се

зиме загрева угљем или 10.484 динара (за стан са даљинским грејањем). Ако су мале плате и пензије, јасно је да просечно домаћинство мора да се сналази и да преживљава уз допунске приходе. То није добро ни за појединца ни за државу, јер се зна да разне допунске активности припадају, заправо, зони сиве економије." Шта друго преостаје становништву него да се сналази како зна и уме да би прехранили породицу. Многи никада нису ни помишљали да се баве препродајом или шверцом, али не могу да бирају. У анкети Института поменути су примери оних који имају стан, па сад са или без грејања, а колико за месец дана треба да издвоји породица која нема стан, већ мора да га изнајми, а мора и да се греје на струју. Колико ће ове зиме бити потребно новца да се плати грејање на струју. Овде рецепт Кори Удовички не вреди. Подстанари не могу да продају стан, јер га немају а, опет, струју морају да плате.

Развој тапка у мест

Др Снежана Поповић-Аврић сматра: „Кад не могу сиромашни потрошачи, онда троше богатији купци. Односно, према подацима о спољнотрговинској размени, на увоз робе широке потрошње потрошено је у првих пет месеци ове године чак 938 милиона долара, од укупно 2,1 милијарде долара утрошених на увоз у СРЈ. Колико је девиза отишло на робу широке потрошње најбоље се види из података да је током првих пет овогодишњих месеци на увоз опреме за производњу потрошено само око 270 милиона долара."

Стручњаци са Института за тржишна истраживања су сагласни у томе да су одржане стабилне цене, али да је то одавно јасно дало на знање ДОС-овској власти да није довољно за бржи економски развој. Овај досадашњи је тапкање у месту. Узалуд нам причају да живимо боље када знамо да то није истина. Питамо се само колико је становника прешло ону Ђинђићеву границу сиромаштва и придружило се тужном милиону становника који гладују.

Поводом првих 100 дана ДОС-вске власти обећао је да ће и тај милион извући из беде до краја 2001. године. Још мало па ће крај и 2002. године надамо се да ће то бити и крај ДОС-овске власти.

ДОС-овска власт тврди да живот појефтиније, а само месне прерађевине су неколико пута поскупеле последњих месеци

НЕМА ПАРА ЗА КОБАСИЦЕ

Годишња производња меса у односу на 1990. годину опала је за 200.000 тона. У истом периоду потрошња по становнику је опала са 65 на 45 килограма. За ово је одговоран пад куповне моћи становништва која је упркос изјавама представника ДОС-овске власти драстично опала

Као и увек министри ДОС-овске Владе не виде основне разлоге за нешто што се дешава. Тако Слободан Милосављевић, републички министар за трговину и туризам каже: „Не постоје никакви разлози да месне прерађевине поскупе, јер су се стабилизовале цене меса, а поготову сточне хране. Произвођачи сухомеснатих производа су у своје цене уградиле поскупљење меса од пре неколико месеци због којег је и затражен интервентни увоз свињског меса. Међутим, како ће због повећане понуде у наредном периоду месо морати да појефтини, неизбежан је и пад цена месних прерађевина, али ће произвођачи месних прерађевина своје ценовнике мењати најраније за месец дана“.

У последњих неколико месеци сви они који су одлазили у продавнице да купе сто-двеста грама нечега за сендвиче, вероватно су се након нове цене производа одлучили да једу нешто друго. За релативно кратко време трајне месне прерађевине у нашим продавницама поскупеле су два-три па и пет пута. Цене сухомеснатих производа у нашим продавницама непрекидно бележе пораст. Тако у неким продавницама чајна кобасица већ кошта 530 динара за килограм. У априлу ове године за килограм чајне кобасице у „Ц маркету“ требало је издвојити 411, 43 динара, већ половином септембра нова цена је била 484, 18. Само у септембру је два пу-

та поскупела, први пут за 31, 99, а други за 41, 76 динара по килограму. И у априлу је била „недодирљива“ за многе наше становнике, а ново поскупљење је определило још један број сутрађана да је више не купују. За оне чији опис послова у кући не подразумева одлазак у продавницу да поменемо да се у последње време често чује: „Молим вас један мањи шилећи батак“! Чак око два милиона становника живи у сиромаштву остали нису много далеко, а за већину 400-500 динара по килограму за сухомеснате производе је издатак који себи одавно не могу да дозволе. У овом духу је изјава Милана Пространа, председника Удружења за пољопривреду при Привредној комори Србије: „С обзиром на нашу куповну моћ, може се рећи да меса у продавницама има довољно. Друго је питање да ли је оно скупо или није. Пошто су нам плате мале, сигурно би нам одговарала нижа цена“. Он наводи да је производња меса у нашој земљи опала за 200.000 тона и сада износи 550.000 тона. Потрошња меса по становнику је мања за 20 килограма, била је 65, а сада 45 килограма.

Животни стандард наших становника је пао нарочито откада је дошао ДОС на власт и повећао цену струје, школовања ...О месу многи и не размишљају.

РУЧАК БЕЗ МЕСА

Србија је постала увозник меса што никада раније није била. Робне марке попут ужичке пршуте, ужичке сланине, златиборске чајне кобасице, сремског кулена... захваљујући рецептури и географском пореклу могле би да се извозе у неограниченим количинама, сада падају у заборав. ДОС-овска Влада уместо успешне производње увози месо сумњивог квалитета

У „Блицу“ смо могли да прочитамо један хвалоспевни интервју Слободана Милосављевића, министар трговине, туризма и услуга о успесима ДОС-овске власти у коме се, између осталог, осврнуо и на цену меса на домаћем тржишту:

„Настојали смо да интервенцијама на тржишту, пре свега, кукурузом, снизимо цену инпута у производњи сточне хране и меса, и углавном смо успели да задржимо цену меса и да је значајно смањимо у поређењу с прошлом годином. У ово време прошле године цена килограма свињског бута без костију била је 330 до 350 динара по килограму. Данас је 250 до 270 динара. Тачно је, смањено је 20 одсто пореза, али ми смо успели и да померањима цена инпута у производњи, пре свега електричне енергије, сачувамо цене пре свега интервенцијом из робних резерви. Ове године у шпигевима сезоне смо интервенисали како бисмо, ако не значајније снижили цену меса, одржали је на истом нивоу. Месо Републичка дирекција није увозила. Царине и остали порези на увоз меса су укупно 36 одсто, и чисто сумањам да би нека друга фирма са толиким царинама била конкурентна. Међутим, пре неколико недеља, упутили смо захтев Савезној влади да нам изда дозволу како бисмо интервентивно без царине увезли око три хиљаде тона свињског меса с циљем да предупредимо негативно наслеђено понашање када у летњим месецима цена меса расте, јер се очекује какв ће бити род кукуруза па се чувају залихе прошлогодишњег рода кукуруза. То је период када се свиње тове и чека се да достигну 100 до 110 килограма за јесењи свињокољ. Чекамо да нам Савезна влада омогући увоз без царине како би цена меса могла пасти 10 до 15 одсто. У међувремену смо интервенисали са 2.000 тона меса из робних резерви и то је допринело томе да месо још више не поскупи. Кланичари и месна индустрија се буне због увоза, али или не схватају или се намерно понашају монополски.

Док свуда у свету владином интервенцијом на домаћем

Milosavljević: Месо јефтиније него лане

БЕОГРАД (Танјуг) - Републички министар трговине, туризма и услуга Слободан Милосављевић изјавио је јуче да су цене појединих врста сточног говца на пијацима ниже него лане, а да је свињско месо у месаранама скупље него прошле године.

Милосављевић је, објављујући необичану недељну куповину на београдској Каленица пијаци, већем броју новинара и телевизијских сниматеља који су га пратили у оквирима неке републичке владе. „Поздрављајући Србију“, рекао је да је опредељен министарства и других

владних тела, произвођача и трговца да цене меса, уља, шећера и осталих prehrambenih производа буду доступне свим купцима. Он је оценио да на пијацима и производњима има довољно robe, додајући да је задовољан понудом и квалитетом.

тржишту неког производа доводи до обарања његове цене на тржишту када ДОС-овски министри реше да се „умешају“ резултати су супротни. ДОС-овска влада је и прошле године у ово време пробала да пласирањем извесне количине меса на тржиште обори цену меса, наравно неуспешно. Када се у августу 2001. године огласио министар за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Драган Веселинов и најавио да ће ДОС-овска Влада интервенисати из робних ре-

Касни интервентни увоз меса

„Није извесно када ће почети увоз свињског меса које би за око 20 одсто било јефтиније од оног које нуде домаћи добављачи“ потврдио је Бранислав Ракић, помоћник републичког министра за трговину. Он објашњава да је овај интервентни увоз био планиран за другу половину септембра, али се још чека одобрење Савезне владе да се ова набавка ослободи плаћања царина и прелевмана. „Планиран је увоз 3.000 тона свеже расхлађеног меса чија понуда треба да утиче на снижавање цена наших кланичара. У току је прикупљање најповољнијих понуда, тако да се за сада не зна ни одакле ће се увозити ова намирница. Месо домаћих произвођача, према процени стручњака, требало би да појефтини независно од ове конкуренције, јер су пале цене сточне хране. Иначе, последњих година увоз меса у нашу земљу је много већи него што је извоз ове робе. Прошле године је увоз био вредан 36, а извоз 28 милиона долара, а за седам месеци ове године извоз је 14 милиона долара, док је увоз дупло већи.”

Најјефтиније врсте салама као што су „дари-зер“ коштају 200 динара за килограм или 3,5 еура колико у неким другим европским земљама (на чију скупоћу се нешtedимце позива ДОС-овска власт) кошта килограм меса које је наравно много квалитетније.

зерви да би спречила најављена поскупења сви смо знали да ће месо убрзо поскупети. Одмах након Владине „интервенције“ цена меса је „скочила“ на 10 марака. Са том ценом меса заузели смо убедљиво прво место у Европи по скупоћи. Да не помињемо какве су зараде и куповна моћ нашег становништва били у том моменту, а какве становника других држава старог континента.

Цене меса су, у поменутом периоду, увећане у просеку за 7-8 одсто. Тако је килограм свињског бута без коске у продавницама „Пекабете“, „Цемаркета“, „Симаркета“ и „Јабукe“ добио нову цену од 279 динара по килограму уместо 274.

У Министарству трговине су, наравно, били изненађени оваквом променом на тржишту. Говорили су да се цена меса формира слободно и да у њену структуру не улази порез на промет.

Слаба понуда и несташица меса на тржишту крајем августа настала је као последица незатвореног производног циклуса меса. Оно што је произведено у току године дотле се потроши, уједно се испразне и кућни замрзивачи, а понуђеног меса нема довољно да одговори на тражњу. Треба причекати да пристигне нови тов меса, а то је најраније у октобру.

„Интервенција републичких робних резерви са 2.000 тона јефтинијег свињског меса, као одговор на наговештај произвођача и трговаца о повећању цене ове врсте меса, неће угрозити произвођаче, јер нема разлога за то“, истакао је Драган Веселинов.

Прошле године је у продавнице стигло 1.000 тона меса које је за кратко време нестало из рафова и тачка. Месо које је поскупело и даље се продавало по новој цени. Сада

Влада планира да „убаци“ на тржиште двоструко већу количину меса, односно 2000 тона. Видећемо убрзо да ли је Влада била у праву са овом количином или је требало много више. Прошле године бољи познаваоци су коментарисали да је интервентна количина меса била једнака потршњи становника за свега неколико дана. Приватни месари ни не помишљају да цене меса врате у првобитно стање. Сматрају да нова цена одговара односу понуде и тражње.

Приватни произвођачи тврде да се ово стање не може решити краткорочним интервентним мерама, него отклањањем узрока дугогодишње кризе у сточарској производњи. Таквог мишљења су и велики произвођачи из такозваног друштвеног сектора. У Фонду за сточарство - СТФО у Београду, који заступа интересе свих произвођача стоке, кажу да се сточни фонд из године у годину смањује, а Влада не реагује на њихове примедбе да се стимулише извоз меса, јер се само извозом може доћи до девиза за кредитирање производње.

Изостанком извоза, произвођачи су упућени на домаће тржиште где се понашају монополски и постижу веће цене него када би извозили. Цех плаћају крајњи потрошачи, односно грађани, али и држава, која трпи последице оваквих поремећаја и остаје без дела значајног девизног прилива.

Последњих година се у сточарство мало улагало, што је последица дугогодишњих санкција. Шанса да се произвођачи стимулишу повољним кредитима, пропуштена је после укидања санкција, а то је период када је надлежност за то преузела владајућа политичка гарнитура која себе назива Демократском опозицијом Србије. Подсетимо, пролетос је килограм живе мере свиња 70 динара. То је била толико де-стимулативна цена да сељаци нису били мотивисани за узгој.

С друге стране, сточна храна, а посебно кукуруз, били су толико скупи да се није видела никаква рачуница за улагања. Цене кукуруза сада су се стабилизовале на око 10 динара, али је зарада омогућена тек после скока живе мере стоке. У већим комбинатима, трошкови хране учествују са преко 50 одсто у цени живе мере код свиња, а трошкови репродукције са преко 30 одсто. Тако се зарада своди на свега пет-шест процената.

До раста цена меса дошло је, дакле, због запостављања сточарске производње. Оно на чему произвођачи стоке инсистирају, јесте да им се обезбеде дугорочно стабилни услови привређивања, повољни кредити са каматама и роковима отплата које ова грана може да поднесе. Влада је произвођачима обећала да ће из Фонда за развој моћи да добију кредите са каматом око пет до шест одсто на годишњем нивоу, али је неизвесно да ли ће заиста кренути и када. Влада је, такође, обећала да ће произвођачима понудити откуп меса у замену за минерално ђубриво и сточну храну. Нису, међутим, прецизирани паритети по којима би се та трампа обавила, а познато је да већини сељака више одговара новац за који ће купити оно што им је најпотребније. Зато они стоку углавном продају власницима приватних месара који плаћају у кешу, и и више верују њима него ДОС-овској Влади.

Србија је била дугогодишњи извозник квалитетног меса на тржиште Европе. Санкције су учиниле да сточни фонд опадне временом, али ДОС-овска власт није учинила ништа да поново покрене производњу за чије производе би увек било места на страним тржиштима. Познато је да је килограм живе ваге на европском тржишту кошта око 3,5 марке.

Први пут у својој дугој историји Србија је постала увозник меса, а важи за земљу која има најквалитетније и најздравије месо у Европи. Уместо да се размишља о заштити робних марки у овој индустрији, као што су ужичка пршута, ужичка сланина, златиборска чајна кобасица или сремски кулен. То су робне марке које, захваљујући посебној рецептури и географском пореклу, могу да се продају у неограниченим количинама. Ми, међутим не само да не можемо да уложимо у маркетинг, без којег нема ни робне марке, него смо дошли у ситуацију да увозимо месо и то оно сумњивог квалитета.

ДОС-овска власт је добила трговинске преференцијале Европске уније, који омогућавају извоз наших производа у земље Уније без царине, или уз минимална оптерећења. Када је месо у питању одобрен је био контингент од 9.975 тона јунетине. Ради се о заиста великој количини која би извозницима донела значајне девизе, неопходне за оживљавање производње.

Према подацима које смо могли да добијемо у надлежним институцијама домаћи произвођачи нису извезли ни-

једну тону меса. Тако од враћања наше земље међу велике европске произвођаче и извознике, где је одувек и припадала и даље нема ништа од када је ДОС на власти. Једини извоз који се бележи код нас је извоз живе стоке у Македонију и то у малој количини.

Како тврде експерти из ове области дугорочна оријентација није у извозу стоке већ месних прерађевина са заштитним географским пореклом. Још један пропуст је начињен. Извоз меса у Европску унију могуће је реализовати само преко кланица које су прошле строге санитарне и технолошке провере надлежних европских служби. Међутим, ни кланице ни надлежна министарства нису урадили ништа да се омогући почетак извоза.

ДОС-овска Влада Србије није учинила ништа да почне извоз меса на европско тржиште нити да заустави раст цена меса и месних прерађевина на и на тај начин заштити стандард грађана, није предузела ништа осим приче да ради све што је у њеној моћи.

До раста цена меса дошло је, дакле, због запостављања сточарске производње. Оно на чему произвођачи стоке инсистирају, јесте да им се обезбеде дугорочно стабилни услови привређивања, повољни кредити са каматама и роковима отплата које ова грана може да поднесе. Влада је обећала да ће произвођачима понудити откуп меса у замену за минерално ђубриво и сточну храну. Нису, међутим, прецизирани паритети по којима би се та трампа обавила, а познато је да већини сељака више одговара новац за који ће купити оно што им је најпотребније. Зато они стоку углавном продају власницима приватних месара који плаћају у кешу, и и више верују њима него ДОС-овској Влади.

СУРОВА СТАРОСТ

Свака трећа пензија мања од 100 евра. Најугроженији су они чија примања не прелазе ни 2.622 динара. Пензију испод просека прима 700.000 пензионера или чак 60 одсто наших најстаријих суграђана који немају довољно ни за преживљавање. Просечна пензија за Београд је 8.008 динара што када се издвоји новац за рачуне, лекове и храну не остаје скоро ништа. Тешка старост уз глад у хладном

У Београду живи четвртина укупног броја пензионера у Србији или 319.640. Према подацима београдске филијале Фонда за пензијско и инвалидско осигурање највећи број пензионера или нешто више од једне трећине укупног броја прима испод 6.390 динара месечно. Најугроженији су они који дневно имају свега 90 динара за плаћање рачуна, лекова и храну или месечни износ на њиховом чеку не прелази 2.622 динара.

Пензије се исплаћују у два дела, а просечан износ по једном чеку је 4.004 динара. То значи да је цела пензија свега 8.008 динара. Са оваквим примањима пензионери немају никакве шансе ни за преживљавање, а камоли за удобан живот какав приличи њиховим годинама.

Сви знамо колико нам је ДОС-овска власт поскупела и учинила живот неподношљивим. Последња поскупљења основних намирница, струје, грејања, комуналија и повећаних пореза на све и свашта, уништили су кућни буџет, а сезона грјања тек долази као баук онима који немају централно грејање у својим становима. Можемо да очекујемо нова поскупљења и још већу инфлацију уз потпуно обезвређену марку.

На оволике трошкове живота које нам је приредио ДОС јасно је да ни преко 6.000, а камоли 2.000 динара није довољно за живот.

Од укупно 1.270 милиона пензионера у Србији око 700.000 прима пензију мању од просека. Преко просека или између 8.635 и 10.500 прима 42.207 или 14,77 одсто. Следећи по бројности су они чије се пензије крећу у распону од 6.390 до 7.500. У овој групи је 41.375 или 12,94 одсто укупног броја пензионера у главном граду.

Овај податак довољно говори о томе у каквом положају су наши најстарији суграђани. Они са таквим примањима дневно могу да купе само хлеб и млеко.

Лекови отежавају

Уместо да буду олакшање, лекови су огроман терет и проблем пензионера. Због многобројних бољки које прате њихово доба нужно су упућени на лекове, а њих у апотекама нема или не могу да добију количину која им је потребна. И ту су принуђени да чекају за рецепт код лекара, а обилазе апотеке које су "пуне", барем тако стално причају представници Владе, једино што не говоре истину. Упућени, они којима је потребан лек знају да их нема, поготову нема најтраженијих. Без лека се не може па сироти пензионери када је хитно, ако могу, плаћају за своје здравље колико им је одредила ДОС-овска власт након енормног поскупљења медикамената. Уколико немају додатна примања или их неко од рођака не дотира, пензионери нису у могућности да купе најосновније лекове. Најтеже је онима који живе сами, па од своје тужне пензије требало би плате све што су им ДОС-овске харачлије наметнуле.

Најгоре је што у оваквој ситуацији нема изгледа да ће се материјални положај пензионера поправити у неком скором времену. Изгледа да се пензије значајније повећају су никакви. Уколико и дође до неког повећања оно ће бити скромно. Пензије, као што је познато, прате плате запослених, па као се оне не повећавају не расту и примања пензионера.

Подсећамо да је ДОС-овска власт још једном слагала. Обећали су раст пензија и плата, а чак према најскромнијим изјавама просечна примања на крају ове године требало би да буду најмање 250 марака уз велико повећање животног стандарда. Сада се види да од тога нема ништа.

Српским радикалима је то било јасно и тада и указивали су на неспособност појединаца у ДОС-овској влади да побољшају егзистенцију становништва. Колико је пао животни стандард у земљама које су ушле у транзицију управо зависи од способности оних који су им на власти. Избори су шанса за нас.

Слободан Милосављевић, министар трговине, туризма и услуга Владе Србије
слика се по пијацама и "објашњава" да хране има доста
и да се боље живи него пре две године

РОБУ НЕМА КО ДА КУПИ

Број сиромашних расте из дана у дан. Незапослених у Србији има око три милиона, за сада. Минимална корпа је нечијом лукавошћу заменила потрошачку у калкулацијама статистичким подацима само да би се јавности лажно представило како у последње две године животни стандард не пада. Распродаја предузећа испод сваке цене не нуди бољу будућност. Од најзначајнијег произвођача квалитетног меса у Европи постали смо увозници. Најава да ће месо интервенцијом Владе појефтинити није тачна. ДОС-овска власт је упропастила ионако лош животни стандард становништва

У Србији се, ако нисте знали, живи двоструко боље него пре две године. Овако статистичке податке тумачи Слободан Милосављевић, министар за индустрију и трговину Републичке владе. Добро је да нам је рекао да нам буде лакше, јер смо мислили да се незапамћено злопатимо живећи под „транспарентном“ ДОС-овском владом (која прети да ће бити још горе). Након доскорашњег проповедања црних дана, челнике ДОС-овске власти, избори су определили да нам се обраћају искључиво ружичастим тоновима. Они су „поносни“ на све оно што је учинила ДОС-овска власт у Србији. Ко год од њих отвори уста слушамо како је постигнуто много у свим областима, а нарочито у расту куповне моћи становништва. Можемо да им признамо да је „постигнуто“ много у подизању незапослености, уништавању индустријске производње и распродаји предузећа.

Што се тиче тога да за просечну плату може да се купи двоструко више него пре две године то неће рећи нико изузев онога ко мора. Управо сироти министар Милосављевић мора да се појављује (јер му је тако речено) и да прича да има свега и да је куповна моћ становништва порасла, а сви знамо да није. Можете мислити министар ДОС-овске владе која тврди да много ради на спровођењу реформи има времена да се ујутру нађе на пијаци и тобож случајно „судари“ са неком камером која је „успела“ да забележи како се министар шета са цегером од тезге до тезге нехајно као Црвенкапа у шуми од цвета до цвета (сви знамо да је то бајка). Након што је „налетео“ на камеру дао је изјаву како хране има доста и како је куповна моћ становништва двоструко већа него пре две године. При том се зачуло и да му са друге стране тезге неко додаје: „Дај људима паре да могу да купују. Немају људи пара“. Тиме тај неко потпуно упропасти пијачни сценарио Слободна Милосављевића (или му га је писао неко други) по коме је требало да пред изборе делује на народ и убеди их да живимо боље од када је ДОС-на власт. Прошле изборе су добили зато што су гласачи веровали њиховим причама па сматрају да ће их опет преварити.

Зашто није ушао у неки супермаркет па да онда прича како грађани могу двоструко више да купе него пре две године? Нека погледа колико и којих артикала има у корпама грађана. Нека погледа како су малишани навикнути да пролазе поред уредно сложених полица са производима, а да ништа не траже, јер им је већ „очитано“ да ништа не могу да добију. Па нека у таквом окружењу изговори како има робе и није нарочито скупа. Било би интересантно да чујемо и видимо како би грађани (али они који су се ту затекли, а нису доведени да коментаришу како им је речено) реаговали и како би се онда понашала главна улога у сцени „Куповна

моћ нам је двоструко већа“. Прошао би као његове колеге глумци-министри који су играли у представи „Застава“ Кагујевац.

Ми до сада нисмо имали владу која је била толико наклонена сценском извођењу као ова ДОС-овска. Сви би да нешто одглуме. Овај народ нема новца за позориште, али разликује добру од лоше глуме. Разликује шта је стварно добро за њега од онога што му други натурају. Узалуд ДОС-овска власт покушава да „објасни“ да су урадили много на побољшању животног стандарда становништва када сви знају колико могу да купе за плату као и колики су им рачуни, таксе, порези...

ДОС-овска влада је након две године своје „транспарентности“ решила да на све начине остане на власти. Тако су осим лепе приче о постигнутом и урађеном на домаћем плану као и у иностранству решили да појачају утисак који су оставили на грађане тиме што ће им дати једнократну помоћ и то баш пред први круг председничких избора у Србији. Тако су неке категорије становништва добиле од 900 динара па навише. Невероватно, али истинито због извесне суме новца многи наши суграђани су решили да гласају за оне кандидате који их уништавају од 5-ог октобра 2000. године. Времена за кајање ће имати довољно.

УВОЗ ТРОСТРУКО ВЕЋИ

Спољнотрговински робни промет СРЈ са светом за првих осам месеци ове године био је 5,2 милијарде долара. Остварен је извоз од 1,4 и увоз од 3,8 милијарди долара. Увоз и даље расте брже од извоза

Спољнотрговински резултат ДОС-овске власти, „којој Европа пружа руку“, према свету је прави фијаско. Од планиране стопе раста извоза нема ништа као и од другог што је ДОС „планирао“. „Транспарентни“ раст извоза за првих осам месеци ове године (подсећамо да одавно нема санкција) у односу на исти период прошле године био је 19 одсто што је недовољно. Сасвим је јасно да је нереално очекивати да извоз оствари неки већи раст у преостала три месеца ове године поготову у ситуацији реалних ограничења, пре свега на страни производње односно извозне понуде. О већој вредности извоза ДОС-овска власт може само да сања с обзиром на то колико су и шта урадили од када су дошли на власт.

Укупна вредност спољнотрговинске размене Србије са светом у првих осам месеци 2002. године је 4,7 милијарди долара. У оквиру тога остварен је извоз од 1,3 милијарде долара и увоз од 3,4 милијарде долара. Покривеност увоза извозом је 43,7. Односно, скидање санкција ДОС-овској власти је послужило, нажалост, да неконтролисано увози робу, али не и да оствари иоле значајнији извоз на страна тржишта.

Управо по покривености увоза извозом привреда Београда бележи најлошији резултат у у последњих двадесет година са стопом од 22,6 одсто.

Аларманган дефицит

Оно што најпре пада у очи је податак да ДОС-овска влада негује дефицит спољнотрговинске размене Србије са светом. Према резултатима које је саопштио Савезни завод за статистику у првих осам месеци ове године разлика између извоза и увоза је 1,9 милијарди. ДОС-овска влада је остварила за само две године свог (не)рада дефицит за 50 одсто већи од извоза. Нечувно. При том нису имали санкције казнене заједнице која само хоће да нам помогне да „демократски и транспарентно“ стигнемо тамо где су нам они одредили. Односно где нам је место у оквиру новог светског поретка, а то је да будемо само тржиште за њихову производњу, јер је наша при том потпуни вишак. Занимљиво је да се променила структура дефицита. Сада га имамо и у размени са земљама у транзицији - 0,9 милијарди долара, што није био случај раније. Истовремено већи увоз од извоза

Спољнотрговински дефицит СРЈ износи 2,4 милијарде долара за првих осам месеци ове године. Спољнотрговински дефицит Југославије у августу је био 280 милиона долара.

Према најновијим подацима Савезног завода за статистику, извоз је у августу био вредан само 187 милиона долара што је једва за 25,5 одсто више него у истом месецу претпрошле године у време скидања санкција. Истовремено је вредност увоза повећана за 36,8 одсто.

имамо и у размени са развијеним земљама - 0,8 милијарди долара што је мање у односу на земље у транзицији.

Овај податак говори још о нечему. То је да се недовољно увозе нове технологије и квалитетни производи са Запада, а да предњачи увоз робе широке потрошње из земаља у које смо некада то исто извозили.

Највећа разлика у покривености увоза извозом остварена је у области црне и обојене металургије. У тој грани извоз износи 152,8 милиона долара, а увоз 170,5 милиона долара. Извезли смо ваљаног челика за 68, а увезли за 100 милиона долара, на пример.

У аграру више штете него користи

Опште је познато да је аграрна производња узданица ове земље. Традиционална производња појединих производа под ДОС-овском влашћу доспела је у благо речено чудну позицију. Све је почело по доласку ДОС-а на власт када је Савезна влада обећала откупне цене ратарима за њихове производе. Људи направили своју рачуницу, прионули на посао, уложили своја средства и молили се да их време послужи. Онда Републичка

По покривености увоза извозом привреда Београда бележи најлошији резултат за последњих 20 година.

влада није хтела да исплати обећану откупну цену сељацима који су управо на основу ње правили своју рачуницу и уложили новац. Разлог за овакву превару ратара је, како кажу, то што их не интересује шта је обећала Савезна влада. Шта то значи? У старту, одмах након што су се изотимали за кабине, већ су савезни и републички „тимови“ били у спору и радили једни против других што је јасно манифестовано мало касније.

Елем, након што се министар пољопривреде Драган Веселинов сит нахвалио како је једина производња која је забележила раст управо аграрна (што је резултат преваре ратара, а не његова заслуга) почели су проблеми. Од родне године и раста пољопривредне производње од 20-30 одсто ДОС-овска власт је успела да направи проблем и ситуацију из које се „треба што пре vadити“ да би штета била што мања. Реч је о вишковицама производа који се свуда у свету извозе.

Код ДОС-овске владе није тако. Остварили су дефицит са светом од скоро 20 одсто у размени пољопривредним производима. Да би било још горе овај дефицит је реално још већи и то пре свега, због неконтролисаног увоза хране и осталих пољопривредних производа преко Црне Горе. Преко ове републике ушло је 51 одсто робе од укупног увоза пољопривредних производа.

Курс зацементирао извоз

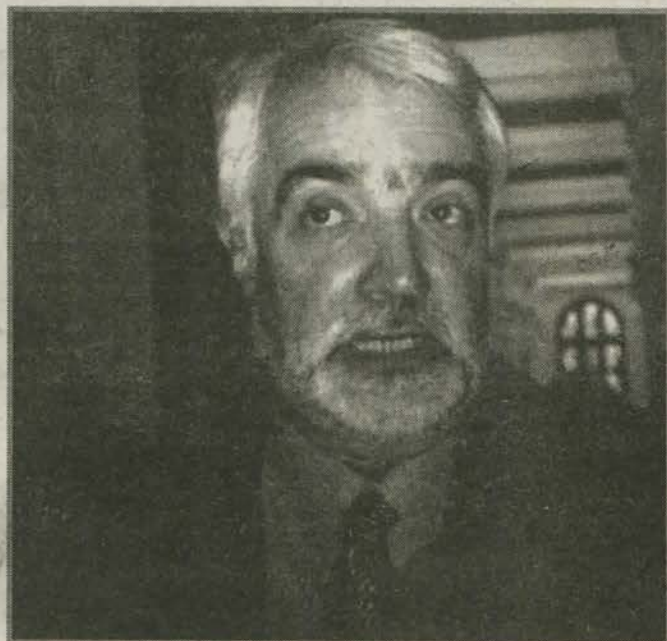
Непремостива препрека расту извоза, након скидања санкција и одобравања извесних трговинских олакшица, је „дементирани пливајући“ девизни курс. Недавно су стручњаци из Института за тржишна истраживања поновили своју анкету међу привредницима са намером да на извору дођу до информација које би омогућиле да се проблем огромног дефицита осветли из правог угла. Дошли су до сазнања да је основна препрека остваривању извоза наших привредника дестимулативни девизни курс уз изостанак адекватне кредитне и фискалне подршке и извозних стимулација. Нема спора да и застарела техничко-технолошка опремљеност предузећа уз висок степен демотивисаности економским миљеом који је прострла ДОС-овска власт, са вишком запослених, уз високу цену коштања производа доприносе лошим резултатима. Међутим, све је то ДОС знао када је водио своју предизборну кампању, па ипак је обећавао куле и градове као што је било и сада са председничким изборима. Привредници су својевремено поверовали да ће добити кредите, стране партнере са савременом технологијом и знањем, подршку извозним кредитима и друге повољности само ли добије изборе транспарентна реформистичка власт.

Код нас упркос ДОС-овским прописима има производ-

них фирми које би са својим програмима биле и те како конкурентне на иностраном тржишту, али пате од исте бољке као и цела привреда - неликвидности. Подсетимо се да су чланови ДОС-овске власти разглашавали како су успели да пребију дугове између дужника као изванредан учинак њиховог Програма за регулисање унутрашњих дугова и у том контексту неких „праштања“ старих обавеза према појединим фирмама. Добар програм нема шта. За само месец дана након ДОС-овске „санације“ на рачунима 25.059 неликвидних фирми црвени салдо је премашао 74,4 милијарде динара што је за 40 милиона више него пре санације. У ствари не само да су дугови дуплирани већ је забележен и директан прираштај од пар милијарди динара. ДОС је, између осталих обећања, добио поверење гласача на изборима јер је обећавао повољне кредите и страна улагања предузећима. Наравно од тога сада нема ништа. Пардон биће ликвидација, стечаја и отказа. Шта ће бити са онима које од успеха на домаћем и страном тржишту дели обећани повољни кредит?

Око 55 одсто привредника сматра да има припремљене тржишно активне програме, а око 45 одсто не. Затим око 67 одсто сматра да да ови програми имају прођу на домаћем тржишту, а 41 одсто да су конкурентни на страном. При свему овоме привредници чекају да ДОС-овска власт престане да навија за увоз који је убитачно заиграо против домаће производње. Очекују да им се обезбеди повољнија кредитна подршка углавном за набавку опреме. Ово је нарочито битно ако се има у виду да је око 80 одсто производне опреме у индустрији отписано. При том наши привредници непрестано инсистирају да ДОС-овска власт смањи фискалне и царинске дажбине за увоз сировина и опреме намењених програмима који би имали прођу на иностраном али и домаћем тржишту уколико их нема у домаћој производњи. Чак 15 индустријских грана већ има спремне програме за производњу и међу њима су црна металурија, мини трактори, производи намењени хигијени, готов намештај, грађа, пластична амбалажа, млевено и равно стакло, ТА пећи, шпорети, текстилни производи... Сви ови производи би се успешно пласирали уз кредитну подршку.

Наравно наши економски приоритети су споредни за међународну заједницу. ДОС-овска власт је прихватила такву улогу. Једини је проблем што приликом прихватања услова које пред њих поставља међународна заједница треба да избегну немире у земљи и ванредне изборе који би их могли скинути са власти.

Одустајање од тужбе против Словеније

Још један од услова који је ДОС-овска власт морала да прихвати да би евентуално могла да добије зајам од Светске банке је и одустајање од финансијске тужбе уложене код Лондонског клуба против Народне банке Словеније и четири комерцијалне банке.

ПРОПУШТЕНА ПРИЛИКА

На презентацији публикације „Две године реформе у Србији: пропуштена прилика“ стручни тим Центра за слободно тржиште оценио да је делимично либерализовано тржиште, приватизација на почетку, није створена повољна клима за страна улагања и да макроекономска стабилизација не почива на реалним основама. Власти у Србији су користиле страну помоћ за куповину времена и стварање илузије о вештачком побољшању стандарда

„Уместо да крену у темељне реформе власти у Србији су користиле страну помоћ да вештачки поправе стандард и створе илузију побољшања. Политичари су тим новцем куповали време и одржавали постојеће стање уместо да стварају прилике за приватна улагања без којих нема економског опоравка. Не само да је изостала уставно правна реконструкција државе и друштва, већ је настављена пракса концентрације власти и бирократског управљања привредом“, истакао је Мирослав Прокопијевић, директор Центра за слободно тржиште.

Ако упоредимо ову оцену са оним што свакодневно чујемо о спровођењу реформе од чланова ДОС-овске владе схватићемо да су у потпуној супротности. Док нам министри и чланови ДОС-овске владе свакодневно причају о успесима, а од скора и о поносу на оно што су урадили, стручњаци који нису страначки обавезни да дају повољне оцене говоре о пропустима и катастрофалним грешкама и драгоценом времену које је неумитно изгубљено.

„Са становишта реформи протекле две године представљају пропуштену прилику. Због тога се Србија налази на самом крају листе европских транзиционих земаља кад се

гледа по најзначајнијим показатељима“, сматра Прокопијевић.

„Домаћа валута није стекла поверење грађана, јер су четири милијарде евра остале у сламарицама. Административно насиље је спроведено подржављењем 18 банака, тако да је држава постала главни власник и поверилац банкарског система, а девизни курс одржава на штету привреде“, истакао је Милан Ковачевић, консултант за страна улагања.

Како само Млађан Динкић хвалоспевно прича о свом девизном курсу који је чувен по томе што плива у месту.

„Са становишта реформи протекле две године представљају пропуштену прилику. Због тога се Србија налази на самом крају листе европских транзиционих земаља кад се гледа по најзначајнијим показатељима“.

Изгледи за приватизацију српских предузећа
страним капиталом врло слаби

ПРЕДУЗЕЋА НА СНИЖЕЊУ

Већина предузећа биће распродана будућности. Влада размишља о приватизацији само најбољих предузећа. Преостала од укупно 7.000 предузећа у Србији биће ликвидирани. Страни капитал заобилази наше тржиште, смањују економисти. Нови концепти приватизације не подстиче рад финансијског тржишта

Већина кандидата на председничким изборима у септембру своју предизборну кампању заснивала је на заустављању распродаје српских предузећа. Када се ДОС борио за власт на последњим изборима успео је да створи уверење код грађана да ће, преко ноћи, одмах након смењивања кабинета владе, почети приватизација наших предузећа. На то се, некако, надовезала и слика бољег стандарда који расте и то из дана у дан. Док је трајала илузија било је лепо и једнима и другима, и ДОС-у и грађанима који су челнике 18 партија еуфорично поздрављали аплаузом након што су до њихових ушију допирали милозвучни тонови о платама од 250 марака (што је значило добар животни стандард), новим аутомобилима, страном капиталу који пљушти ко киш... Када је дошла друга фаза у којој је требало прећи са речи на дело настао је проблем. Испало је да је ДОС-овска власт била добра на речима, али дело је изостало.

Скоро годину дана има како је обећавање кула и градова изнело ДОС на власт.

Према подацима до којих се долази статистиком, проучавањима из различитих научних углова и напоскон или на првом месту из сопственог опажања живимо све горе и горе, из месеца у месец. Од ДОС-овског обећања о лансирању стандарда у васиону нема ништа. А, што се тиче страног капитала и његовог уласка у српска предузећа представници ДОС-а су причали суровије:

„Немојмо да живимо у уверењу да ће седам хиљада предузећа бити приватизовано. Многа од њих ће бити ликвидирани, многа ће проћи кроз стечај и иза тога пронаћи нову будућност"... говорио је министар за привреду и приватизацију Владе Србије, Александар Влаховић.

Било би интересно да нам неко објасни зашто смо од лепог почетка дошли до тужног краја ове ДОС-овске бајке. Чија је одговорност за то? Да ли је ДОС имао погрешну процену стања у привреди и друштву или је свесно говорио оно што не може да испуни или и једно и друго? У сва три случаја је одговоран за оно што се десило у протекле две го-

дине, или прецизније одговоран је зато што се није десило оно што је требало.

Економски стручњаци су сасвим оправдано страховали да страни капитал неће похрлити на наше тржиште, јер се ДОС-овска власт није показала способном да за то створи услове.

Како то изгледа када се једна таква власт упусти у озбиљан посао као што је приватизација предузећа показује једна од последњих информација из хрватске привреде. Многи који су гласали за „промене“ имали су у виду, између осталих и Хрватску, као пример успешне приватизације предузећа страним капиталом. Подаци говоре нешто сасвим друго. Уместо веселе слике дугиних боја стварају суморну и турбну слику привреде у „лијепој њиховој“.

Боље је да нема приватизације него да се уради лоше, да се друштвена имовина распрода и ово мало радника који до сада нису, остане без посла. Најављивање приватизације страним капиталом је био добар политички маркетинг који се претворио у зло које хара Србијом.

Било би интересно да нам неко објасни зашто смо од лепог почетка дошли до тужног краја ове ДОС-овске бајке. Чија је одговорност за то? Да ли је ДОС имао погрешну процену стања у привреди и друштву или је свесно говорио оно што не може да испуни или и једно и друго? У сва три случаја је одговоран за оно што се десило у протекле две године, или прецизније одговоран је зато што се није десило оно што је требало.

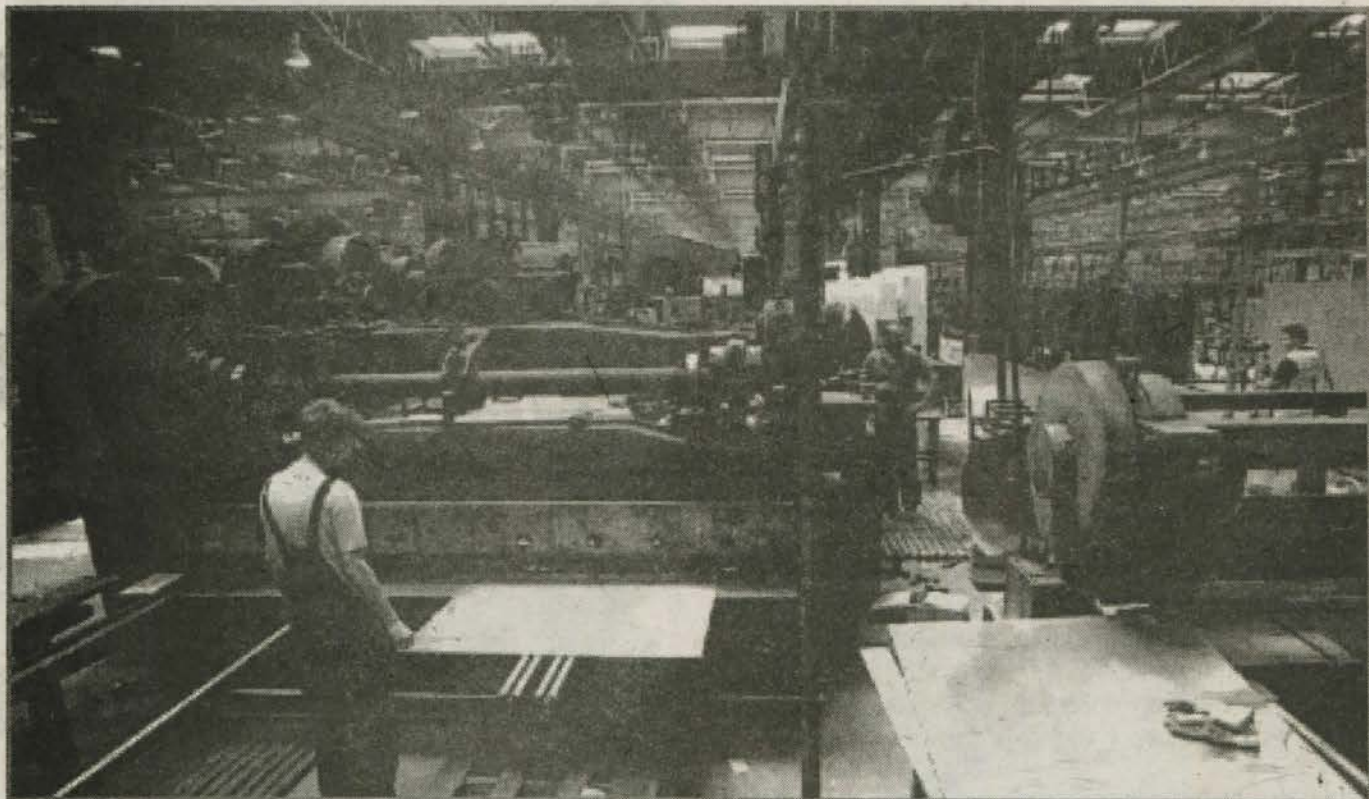
Наиме у Хрватској су блокирани рачуни близу 34.000 фирми. За последњих годину дана тај број је увећан за 1.200 предузећа. У овим предузећима ради 63 одсто укупно запослених у Хрватској. За стечај испуњава услове 78 одсто фирми које имају блокиране рачуне. Очекује се раст незапослености у Хрватској.

Овај пример стања фирми у Хрватској је интересантан за нас, јер се и у нашим условима предвиђа да ће стратешки партнери (партнеру припада 70 одсто, грађанима 30 одсто вредности капитала) уколико их уопште и буде, куповати само тржиште и затварати предузећа. Овакво искуство има и Мађарска привреда, или боље мађарско тржиште. Резултат оваквог понашања је страна роба на нашем тржишту, а запослени из затворених предузећа на тржишту рада.

Још мало па нестало

Влаховић се нада да ће приватизација друштвених предузећа у Србији бити обављена у следеће четири године, али и да у том периоду не може бити обављена приватизација великих јавних и државних система, попут електропривреде. Влаховић је министар ДОС-овске владе која покушава да изврши приватизацију и мора да изјављује да се нада да ће то што раде дати неке резултате.

Међутим, мишљења стручњака су другачија. Сви су изгледи да ће и након истека четири године највећи број пред-

Аукцијска приватизација је модел који омогућава да предузећа буду продата будзашто. Следећи девизу „Бриго моја пређи на другога” ДОС-овска влада ће продати предузећа у бесцење.

узећа остати непродат или подржављен, јер не треба очекивати неку већу тражњу. Економисти су истакли да то што немамо финансијско тржиште које функционише као свуда у свету је последица заостајивања и промена концепта приватизације. Другим речима за ово је крива Влада.

Нови концепт приватизације неће пратити понуда и тражња акција, будући да стратешки партнери (ако их буде) своје акције неће продавати, а да се ни тражња за њима не може очекивати због тога што нема довољно финансијске штедње, односно наше становништво је сиромашно. Аукцијска приватизација је модел који омогућава да предузећа буду продата будзашто. Следећи девизу „Бриго моја пређи на другога” ДОС-овска Влада ће продати предузећа у бесцење.

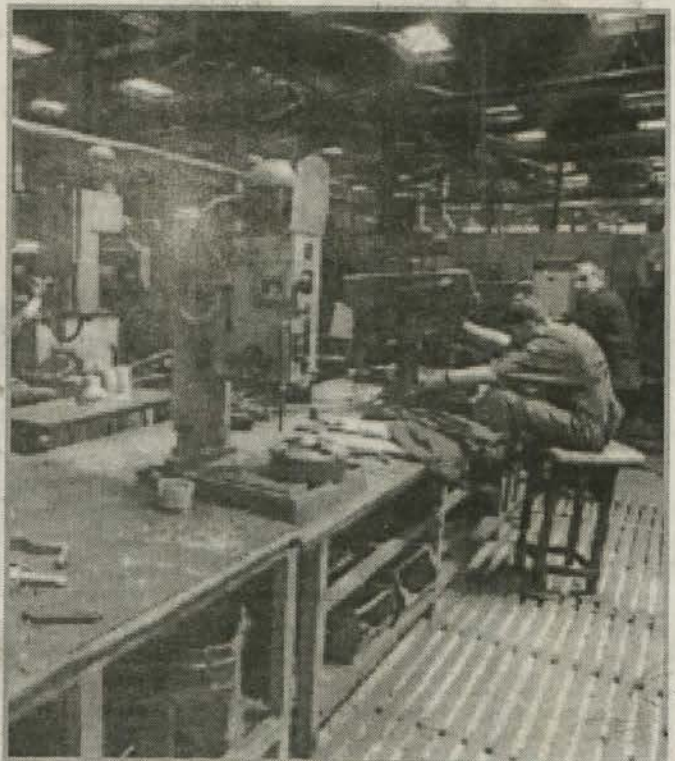
Правна и политичка несигурност на коју је ДОС-овска власт додала недовршене па и противуречне законске одредбе као и међусобне сукобе и супростављеност отераће и оно мало страног капитала чији су се власници замислили над куповином неког нашег предузећа. Према предвиђањима економиста, оваква клима не прија страном капиталу и потражиће пријатније крајеве. Сматра се да се чак ни наши богати бизнисмени неће опредељивати за куповину предузећа, већ ће остати при досадашњој пракси - лон послова са нашим фирмама.

Када се добро размисли о могућностима и донетима приватизације коју ДОС-овска власт жели да изврши, било би боље да од ње нема ништа. То је одговоран посао од којег

зависи будућност српске привреде односно будућност наше деце.

Боље је да нема приватизације него да се уради лоше, да се друштвена имовина распрода и ово мало радника који до сада нису, остане без посла. Најављивање приватизације страним капиталом је био добар политички маркетинг који се претворио у зло које хара Србијом.

Зато је приватизација на нашем тржишту мач са две оштрице нажалост у рукама ДОС-овске власти.

НИС У БЕСЦЕЊЕ

Упућенији сигурно знају и име купца. Руководство велике државне компаније безуспешно пружало отпор распродаји. Нафтни комплекс – део суверенитета сваке државе, у туђим рукама. (Не)извесна судбина десетине хиљада запослених

Недавна најаву Министарства за привреду и приватизацију да ће расписати тендер за продају „Беопетролове“ мреже од око 200 бензинских пумпи по Србији, изазвала је жестоку реакцију руководства енергетског националног гиганта „Нафтне индустрије Србије“. Дирекција „НИС“ - а сматра да би овакав потез, НАТО бомбардовањем тешко оштећену индустрију, дефинитивно докрајчио.

Држава без стратегије

После две године тапкања у месту и недовољно технички обновљених капацитета оштећених током НАТО бомбардовања, надлежнима је, изгледа, пала на памет идеја о трансформацији НИС -а, и то тек након најаве тендера за продају „Беопетрола“.

Стратегија економске трансформације и реструктурисања нафтног комплекса у Србији очигледно није постојала. Ни држава ни компанија немају никакву конкретну визију. НИС нема јасан план процеса транзиције. Тактиком оклевања и напипавања пулса, и државне структуре и државна нафтна компанија, пали су на испиту, неприпремљени за неминовне процесе системских промена.

Две године нова власт није била у стању да изабере ново руководство, Управни одбор није заседао, док је компанија временом пропадала и тонула у губитке.

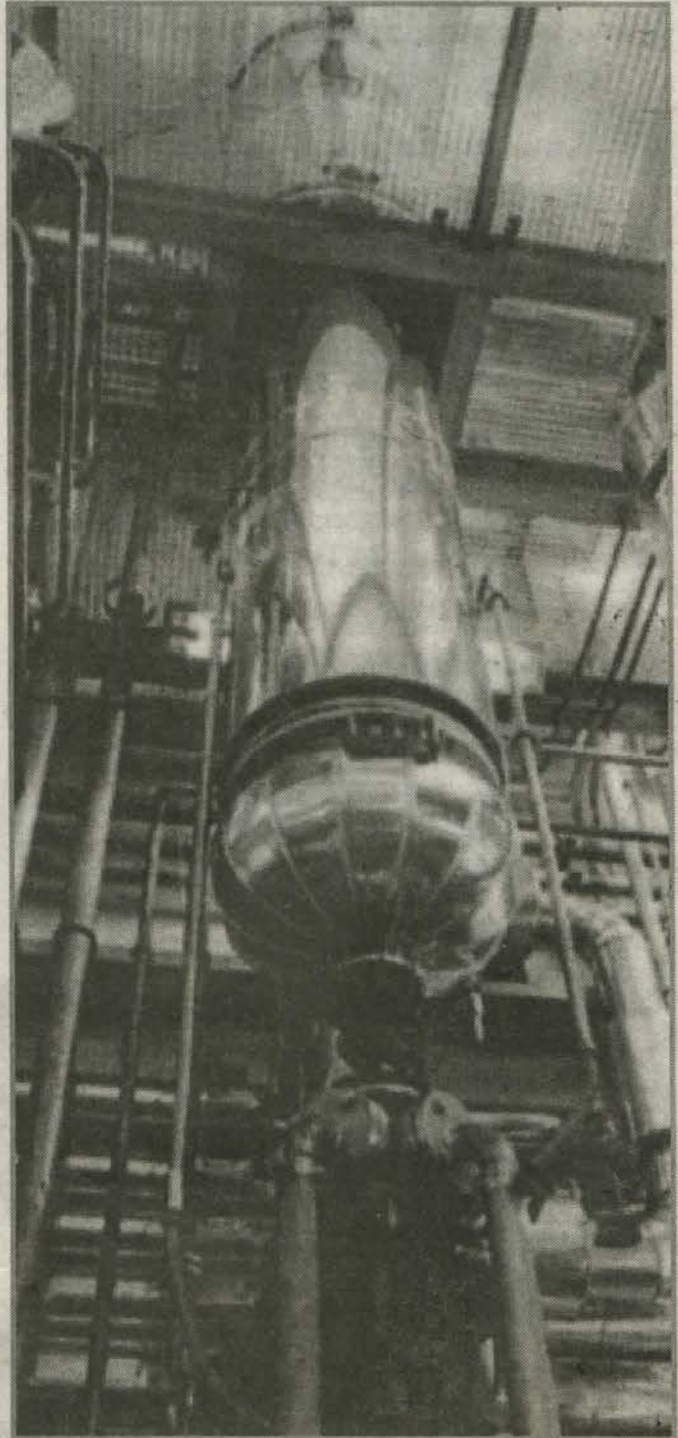
Приватизација нафтне привреде је, сасвим извесно, неминовна, и до ње ће доћи. Али, је исто тако важно одредити стратегију, двапут промислити и повући потезе који неће нанети штету НИС -у. Како ствари стоје, у том поступку сваку, па и инертну и демагошку власт каква је досовска, стање обавезује да помогне нафтну индустрију, а не да је преким и исхитреним, потпуно импровизованим потезима, доведе у још незавиднији положај.

Намерни превиди

Пре било ког конкретног корака у правцу приватизације нафтног комплекса, Влада је могла укинути фамозну уредбу о условима за увоз сирове нафте и о забрани увоза деривата.

Какве планове има, речито говори чињеница да у обнову НИС -а није уложила ни динара, а да је најавила приватизацију „Беопетрола“. И лаику је јасно да ће оваква „стратегија“ имати за директну последицу снижење реалне цене НИС -а на тржишту капитала. Тиме је Влада себе довела у позицију да урушавањем једног система, у њега не улаже, већ га, једноставно, по свом опробаном рецепту – отуђи!

Потврдио се клише по коме се влада према друштвеној и државној имовини. Уместо да консолидује НИС и помогне му да стане на ноге, она га је обезвредила, и компанија не може остварити реалну тржишну вредност. Влада је избегла реструктурирацију, да би онда огласила тендер. Уместо, да као домаћинска власт, НИС тржишно, профитносно

оријентише, усмери ка ефикаснијем пословању, да се с мање зебње уђе у приватизацију, и умањи страх запослених од отпуштања. Влада га, практично, намењује кушцу, који мора знати шта пазари – предузеће с великим потенцијалима, скоро монополским, сигурним тржиштем – за багателну цену!

Сва је прилика да ће ресорно Министарство поновити клише и направити катастрофалну грешку: продати обезвређену компанију будућно новом власнику, који ће истога часа отпустити запослене, не водећи рачуна о производним ефектима на дуги рок, већ само о брзој заради и ономе што одмах доноси профит.

НИС нико не пита

Запањује чињеница да Влада нема јасно стратешко опредељење у овој области и да се конфронтирала са руководством НИС-а. Дилетанти су дошли на власт, без икакве унапред припремљене и изабране стратегије, незналице које су пуне две године радиле на уништењу националног нафтног комплекса.

Да има разума и јаке опозиције, спречила би се продаја ове велике државне компаније, али и све будуће исхитрене и непромишљене одлуке везане за овај витални сектор привреде.

„Што је брзо, то је и кусо“; две године нису предузели ништа, а сада би да преко ноћи приватизују нафтни комплекс. Потребно је стрпљење и промишљеност за ове стратешки важне потезе. Да би држава била самостална, мора да води своју политику развоја. Држава која нема своје нафтне рафинерије и која не остварује никакав утицај на тржиште нафте, губи и свој суверенитет.

Овај фактор је, како се чини, последња рупа на свирали досманлија: господа из Владе, Министарства за енергетику и привреду и приватизацију, очигледно, више брину о томе колико ће себи у џеп, него о будућности ове државе и овога народа.

НЕЗАПАМЋЕНА НЕЗАПОСЛЕНОСТ

За две године ДОС-вске власти број незапослених је скоро 900.000. Можемо да очекујемо да ће још расти. Четири радно способног становништва на бироу. Незапослени сас израже у сивој економији

Број незапослених у Србији само за првих осам месеци ове године достигао је више од 200.000 како следи из података Републичког завода за статистику или за 25.000 више него у истом периоду прошле године. То практично значи да више од четвртине радно способног становништва нема посао. Нажалост ту се број оних који нису на платном списку предузећа не завршава. Тек ће расти. Страховања да ће се стање запослености у Србији погоршавати су оправдана.

У укупном броју незапослених у Србији повећало се учешће оних који су из радног односа доспели на биро рада и примају неку новчану накнаду за незапосленост. Међу незапосленима је много младих, школованих људи, а када би се на званичан број незапослених додали и они који су протеклих година напустили земљу, стопа незапослености била би много већа од садашњих 30 одсто, по чему држимо европски рекорд.

Највећи део чине они који су у својим предузећима проглашени за технолошки вишак и тако се нашли на бироу, без неке извесније перспективе да поново негде добију посао. У посматраном периоду посао је изгубило 14.000 радника као технолошки вишак, 13.876 због стечаја предузећа, 674

Не треба очекивати да се незапосленост смањује ни ове ни следеће године. Прогнозира се благо опадање незапослености тек на пролеће 2004. године.

због ликвидације, због тога што је послодавац затворио фирму 1.722 и 6.222 је отишло у пензију.

На надокнаду имају право запослени који то нису више односно они који су остали без посла. Примају је у трајању од три месеца до два године у зависности од стажа. Износ надокнаде одговара висини 70 одсто просечне плате у Републици Србији. Просечне плате су слабе, а камолти 70 одсто од те исте просечне плате.

У синдикатима оцењују да је оволики број незапослених последица новог радног законодавства. Око 165.000 људи који се налазе на бироу старије је од 50, а још 220.000 од 30 година. Отпуштања радника између 45 и 50 година, на шта је упозоравала опозиција за време усвајања закона у Скупштини, могу бити катастрофална.

У укупном броју незапослених у Србији повећало се учешће оних који су из радног односа доспели на биро рада

Спас у продаји цигарета

Надокнаде су ниске, али и плате су мале, тамо где их имају. Многи нису ни мотивисани да се запосле па да (не)примају плату. У Заводу за незапослене истичу да многи, јер немају другог избора да обезбеде егзистенцију својој породици, на бироу остварују нека своја права, а у својој економији су нашли своје место.

Сведоци смо да се у неком шверцу, препродаји робе налазе људи различитог нивоа образовања, од оних са основном школом до високих интелектуалаца, има и младих и онемоћалих, деце и одраслих... Нико их због тога што на тај начин зарађују свој хлеб не би требало да осуђује, а камоли онемогућава што ДОС - обећава. Али, навикли смо да њиховим обећањима не треба безусловно веровати.

Странци не показују интересовање да улажу у привреду Србије. Наводи се да је то због и даље присутних ризика због политичке нестабилности у земљи и окружењу као и због нејасних, а често и противречних прописа (није ни чудо, видели смо како ДОС "стручно" доноси законе на брзину). Оно што је ДОС-овска Влада и успела да уради у законодавној области је мало и лоше, а при том нема везе са стварањем правне сигурности која је неопходна да би страни капитал био уложен. Док се то не обезбеди жестоко ћемо се суочавати са недостатком страног капитала. Да подсетимо то је било једно од главних обећања у предизборној кампањи које је потом остављено по страни, као и друга обећања садашње власти гурнуто је под тепих. Уместо те приче причали су нам да је за све крива власт која је за последњих 10 година уништила земљу, као да то нису знали у предизборној кампањи него су сазнали тек кад су дошли на власт, и да они сад не могу да ураде ништа. Онда су се прisetили да осим стрпљења и неоправданог даљег стезања каиша (због њихове неспособности), од грађана траже да схвате да су сва енормна покушјења у ствари оправдана, јер је тако свуда у нашем окружењу или Европи. Често то није истина.

Основ за повећавање незапослености је и приватизација предузећа на бази продаје страним партнерима. Искуства земаља у транзицији говоре у прилог томе да коначан број отказа зависи од способности оних који спроводе приватизацију, односно власничку трансформацију. Тако да се резултати разликују од земље до земље. Што се нас тиче све је јасно, ДОС је до сада показао апсолутну неспособност.

Са овом особином ДОС-овске власти повезан је још један узрок повећања незапослености, то је реални пад зарада и индустријске производње. Од 5. октобра прошле године индустријска производња пада из месеца у месец. Према последњим подацима индустријска производња у јулу је чак за 10 одсто мања него у јуну. Просечна плата је изнад тренутних производних могућности привреде.

На основу ових података може се закључити, а евидентно је да и статистика то показује, да се за садашњу просечну плату запослених може купити много мање него за двоструко мању плату претпрошле године. Просечна августовска плата у Србији износила је 9.944 динара.

Плате које примамо нисмо ни зарадили, јер код ДОС-овске власти нема производње, већ смо их добили из неких ситних донација. Прелазимо на позицију да чекамо да нам нека влада или организација удели плате, а заузврат ће тражити ко зна шта. Уместо да их сами зарађујемо ДОС-овска влада нам је наменила просјачку позицију и потпуну зависност од туђе добре воље, ако је неко у томе не спречи.

Основ за повећавање незапослености је и приватизација предузећа на бази продаје страним партнерима. Искуства земаља у транзицији говоре у прилог томе да коначан број отказа зависи од способности оних који спроводе приватизацију, односно власничку трансформацију. Тако да се резултати разликују од земље до земље. Што се нас тиче све је јасно, ДОС је до сада показао апсолутну неспособност.

ЦВОКОТАЊЕ ЗБОГ РАЧУНА

**ДОС-овска влада „доносна” на своје резултате: смрзавање грађана због папрене цене киловата
Подаци Владе и рачуни грађана се разилазе. Домаћинства плаћају на име потрошене струје мно-
го више него што ДОС-овска влада признаје**

Домаћинствима су, они који су одлучили да цена струје загорчава живот грађанима, то јест Републичко министарство енергетике, Електропривреда Србије и Алијанса за штедњу енергије, препоручили да ако могу ове зиме одустану од грејања на струју.

Да поменуте институције припадају некој другој држави у којој је материјални статус и живот становника видно другачији од нас можда бисмо могли разумети овакво понашање. Међутим како ДОС-овска влада, нарочито пред председничке изборе, све време прича ружичасто о својим успесима, односно о томе како живимо боље, намеће се питање зашто нас онда малтретира енормно високим ценама струје које нам не дозвољавају да удобно живимо у својим домовима. Чиме то могу да оправдају овакво понашање и захтеве када нас бомбардују (лажним) побољшањима куповне моћи, стандарда? Зашто нису успели да нам обезбеде грејање по приступачним ценама откада су дошли на власт? Јесу ли то „доносни” на чињеницу да треба да се смрзавамо у становима уколико имамо ТА грејање.

„Битно је да грађанима приближимо идеју да је рационално понашање наш највећи ресурс, јер се у Србији троши 8 пута више енергије по јединици друштвеног производа него у Западној Европи (ово би обавезно требало проверити)”, наводе у Алијанси за штедњу енергије.

Овде се намећу два питања. Прво је зашто се ДОС-ов-

Начин грејања	Стан од 60 квм	Кућа од 150 квм
централно	10.800	27.000
суш. лигнит	12.960	34.000
природни гас	16.560	44.100
мрки угаљ	17.280	45.900
дрво	22.320	60.300
лож уље	52.920	140.400
ТА пећи	36.360	131.400
грејалице	66.960	256.500

ГОДИШЊИ ТРОШКОВИ ГРЕЈАЊА У ДИНАРИМА

ске владе не понашају рационално откада су на власти? Дошли су у позицију међусобних сукоба за које сами јавно признају да штете и грађанима и држави. Иако је такво понашање нерационално сви и даље трпимо настале штете. Друго, зар се рационалним понашањем сматра смрзавање грађана у њиховим становима, јер не могу да плате рачуне за струју?

Препоручују грађанима и да температура у дневном боравку не буде виша од 21, а у спаваћим просторијама од 18 степени целзијуса. Да ли знају колико новца би требало издвојити месечно да се обезбеде оволика температура или говоре тек да би причали. Сви који се греју на струју били би презадовољни да им станови буду загрејани до ове температуре, а да је то подношљива цифра на рачуну.

Од паметних изјава могло се још чути и то да вешташине и бојлере треба укључивати (изигравати вампира у стану и будити укућане) искључиво ноћу. Не знамо, јер није речено када смеју они који имају машине за прање посуђа да их укључују. Надасве препоручљиво је спавати уз буку кућних апарата. Намеће се питање и да ли су министри и чланови ДОС-овске владе изложени оваквом терору у току ноћи и зими као што то брижно препоручују грађанима или живе далеко удобније?

МАФИЈА „ОБРАЛА“ ВИНОГРАДЕ

Фалсификатори, криминалци и увозници добили шансу да потпуно зауставе и униште домаћу индустрију алкохолних пића. На мети Владе и „Рубин“. Узалудна настојања да заштити свој производ, воде у губитке. Откупу цену „убиле“ акцизе и порези

Сасвим је сигурно да смо потпуно изгубили углед земље богатих винограда и добрих вина. Колика је брига за виноградарство, довољно говори чињеница да је и надлежнима непознато на колико се хектара простире винова лоза у Србији. Према статистичкој евиденцији, она заузима негде око 80 хиљада хектара, али многи произвођачи вина сматрају да се обрађује дупло мања површина.

Предњачи централна Србија са засадима од 70 одсто, од чега 85 процената обрађују сељаци. С обзиром да је реч о осетљивом сектору, у који, поред знања ваља уложити доста физичке снаге и рада, а да наше село стари, овој грани пољопривредне производње не пише се добро.

Лоша година, још горе цене

Сезона је подбацила; овогодишњи приноси су око 26 вагона грожђа, што је за 15 одсто испод очекиваног рода.

Скандалозна је откупна цена килограма: 0,673 динара за стоне врсте, 0,722 за квалитетна и 0,858 динара за врхунске сорте по проценту садржаја шећера.

И поред свих ових песимистичких показатеља, који би забринули сваку озбиљну власт, ресорни органи и институције оглушили су се о молбе винара да се ограничи увоз, стимулише извоз, спречи криминал, шверц и сиво тржиште фалсификованих вина, одобре олакшице при давању кредита, укину или смање акцизе на вино, итд.

У извоз засада одлазе незнатне количине у односу на могућности – свега 1.800 тона, од чега у Босну 1.370 тона. Он не може ни да ублажи висок увозни дефицит вина и других пића на домаћем тржишту. Винари на залихама имају око 100.000 тона разних врста вина и налазе се у великој неприлици, док држава не хаје за њихове невоље.

Винарије неће имати новца да откупе произведене количине па ће се опет грожђе од виноградарара узети на вересију и откупљивати на шест – седам рата, и то, наравно, бескаратно.

Неисплатив труд

У Србији је завршена берба грожђа. Виноградари су предузећима испоручили пуње бачве, али су остали празних цепова. Незадовољни и револтирани, за овогодишњи узалудни труд оггужују препродавце и накупце. Кад подвуку

црту, виноградарци закључују да се ове године нису укалкулисали у откупне цене грозђа. Једноставно речено, њихова мука и труд, одвели су их у губитак. Питања без одговора могу довести до тога да од неисплативог посла дигну руке.

Астрономски порези и акцизе

Откупне цене грозђа задржале су се на прошлогодишњем нивоу. Произвођачи вина нису подизали цене, а винари су трговцима одобравали рабат од 12 одсто за своје производе.

Међутим, корист је знала да извуче само држава. Акцизе и порези обрачунавани су тромесечно и то кумулативно, што је утицало на пораст цена вина у малопродаји. У односу на исти период лане, акцизе и порези су повећани за чак - 49 одсто! Тако је боца националног напитка постала недоступна за трпезу просечног српског домаћинства.

Најмање што је Влада могла да учини је да вино класификује у прехранбене артикле, чиме би се елиминисале акцизе, а део новца вратио произвођачима. Они то свакако заслужују за свој мукотрпан рад. На начин на који функционише виноградарство, виноградарци не могу откупном ценом да покрију ни трошкове производње, а Влада проблем игнорише, преусмеравајући њихову добит у туђе џепове.

Мафији зарада - држави губитак

Инертно Министарство пољопривреде глуво је и слепо чак и за сопствену штету. Оваквим односом стимулисани су само увозници и иде се на руку страним произвођачима, за које је отворено домаће тржиште, ионако преплављено увозним пићима сумњивог квалитета.

Своју шансу користи и сиво тржиште, а нелојална конкуренција затвара врата нашим произвођачима најквалитетнијих вина, цењених у свету. Домаћа производња трпи невероватно високе намете.

Затајила је и контрола фалсификованих пића, којима је тржиште презасићено. Забрињава чињеница да се годишње пласира око 100 вагона или милион литара лажног „Рубино-

вог вињака”, што наноси огромну штету овом познатом произвођачу алкохолних пића. Да би се на неки начин одбранили од бескрупулозне алкохолне мафије, у „Рубину” су покушавали да мењају етикету, серијске бројеве, па чак и боцу, увели су нови дизајн и чеп са дозером, али фалсификатори и криминалци не посустају.

Држава нема под контролом приватне дестилерије, а ова капитулација пред алко мафијом, штети и послу поштених произвођача и здрављу конзумента јевтиних отрова. Штете које наносе директним произвођачима, али и држави у целини су непроцењиве.

Елдorado за алкомафију

Држава дозвољава увоз огромних количина пића сумњивог квалитета, док се гомилају домаће залихе.

Ситуација је доведена до апсурда: произвођачима домаћих најквалитетнијих вина више се исплати да га увозе из Македоније.

Наша земља је прошле и ове године из иностранства увезла 7.203 тоне алкохолних пића у вредности од око 14.061.000 долара, или близу 30 милиона марака!

Овај пример очигледног уништавања једне профитабилне пољопривредне гране каква је сигурно виноградарство, показује колико су погубне последице економске политике коју спроводи Влада Зорана Ђинђића, заговарајући такозвану либерализацију увоза. Као последица овакве економије, јавља се један број богатих мафијаша - увозника пића, који се енормно богате преко ноћи, и, са друге стране, дестимулисани узгајивачи винове лозе и домаћи произвођачи пића, који су из дана у дан у све безизлазнијој позицији.

Винари су у неприлици и сами не могу против добро организоване мафије, којима држава дува у једра. Затајила је брига о винарству и виноградарству, као и о произвођачима вина, коју дугује држава, енергичним сузбијањем фалсификата и производње лажирањих пића. Мафијашки трују народ, богате се уништавајући домаће произвођаче, а као главног савезника, очигледно имају власт и на овом терену.

КУЛТ БОГА МАРСА

Када су Сједињене Америчке Државе биле слабе, ослањале су се на стратегију несуклобљавања, на стратегију слабости. Сада, када су Сједињене Америчке Државе моћне, понашају се онако како приличи модерним моћним државама

Време је да се престане са претварањем да Европљани и Американци деле заједнички поглед на свет. О пресудно важном питању моћи – ефикасности моћи, моралности моћи, пожељности моћи – њихова гледишта се све више разилазе. Европа се окреће од моћи, или – на други начин речено – превазилази моћ и ступа у самодовољни свет закона, правила, међународних преговора и сардње. Она је на прагу постисторијског раја мира и релативног просперитета, на прагу реализације Кантовог „перпетуалног мира“.

Са друге стране, Сједињене Државе остају заглибљене у историји, увежбавајући моћ у анархичном хобсовском свету у коме су међународни закони и правила непоуздани, и у коме истинска сигурност, одбрана и промоција либералног поретка још зависе од поседовања и употребе војне силе. Управо то је разлог што су, кад је реч о главним стратешким и међународним питањима данашњице, Американци са Марса а Европљани са Венере.

Одступити достојанствено

Ово је, у чланку објављеном недавно у часопису „Политикс“ – једној од три најважније периодичне публикације које се у Америци баве стратешким и геополитичким истраживањима – закључио Роберт Каган, колумниста „Вашингтон поста“ и члан Карнегијеве задужбине за међународни мир. Каган, који је осамдесетих година био запослен као саветник за спољну политику у Стејт департменту, данас живи у Бриселу. Могло би се рећи да је реч о Марсовцу који се преселио на Венеру. И поред тога, чини се да је овај аналитичар, умногоме апологетски настројен према актуелној спољној политици Бушове администрације, и даље врли приврженик борбеног култа бога Марса.

По њему, тренутно америчко ослањање на силу у међународним односима није без преседана:

- Амерички државници 18. и 19. века, који су се позивали на међународне законе и кооперацију претпостављали бруталној сили, умногоме су личили на данашње европске државнике. Два века касније, Американци и Европљани заменили су места и – перспективе. То се догодило делимично због тога што се током два претходна века, а нарочито током последњих деценија, равнотежа снага драматично изменила. Када су Сједињене Државе биле слабе, ослањале су се на стратегију несуклобљавања, на стратегију слабости; сада када су Сједињене Државе моћне, понашају се онако како приличи моћним државама.

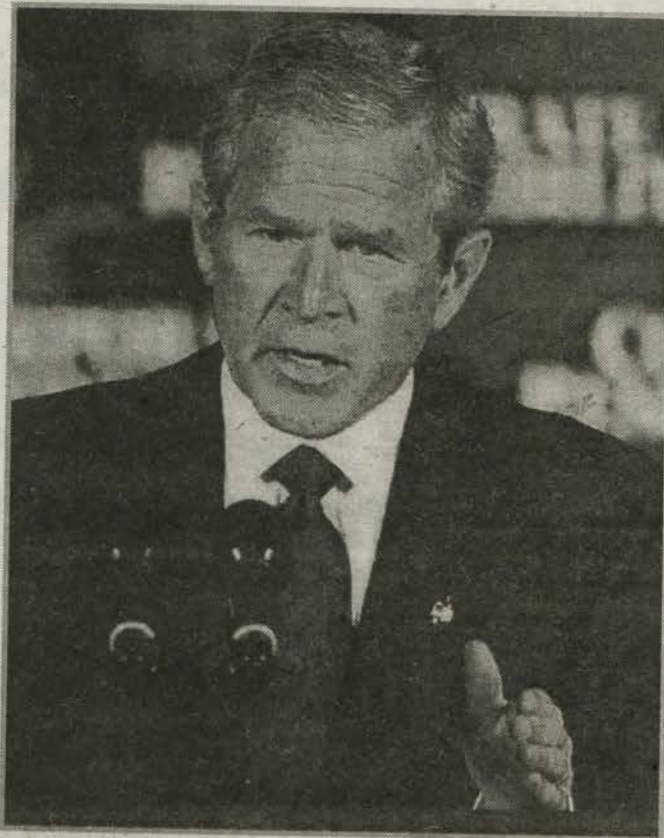
Европска еволуција до садашњег стања – наводи овај аналитичар – одвијала се под окриљем безбедносних гаранција Сједињених Држава. САД су током пола века осигурале Европљанима штит против спољних претњи. Штавише, САД су биле кључ за решавање немачког проблема, и вероватно су то још. Укратко, Сједињене Државе решиле су Европљанима Кантов парадокс. Кант је тврдио да једино

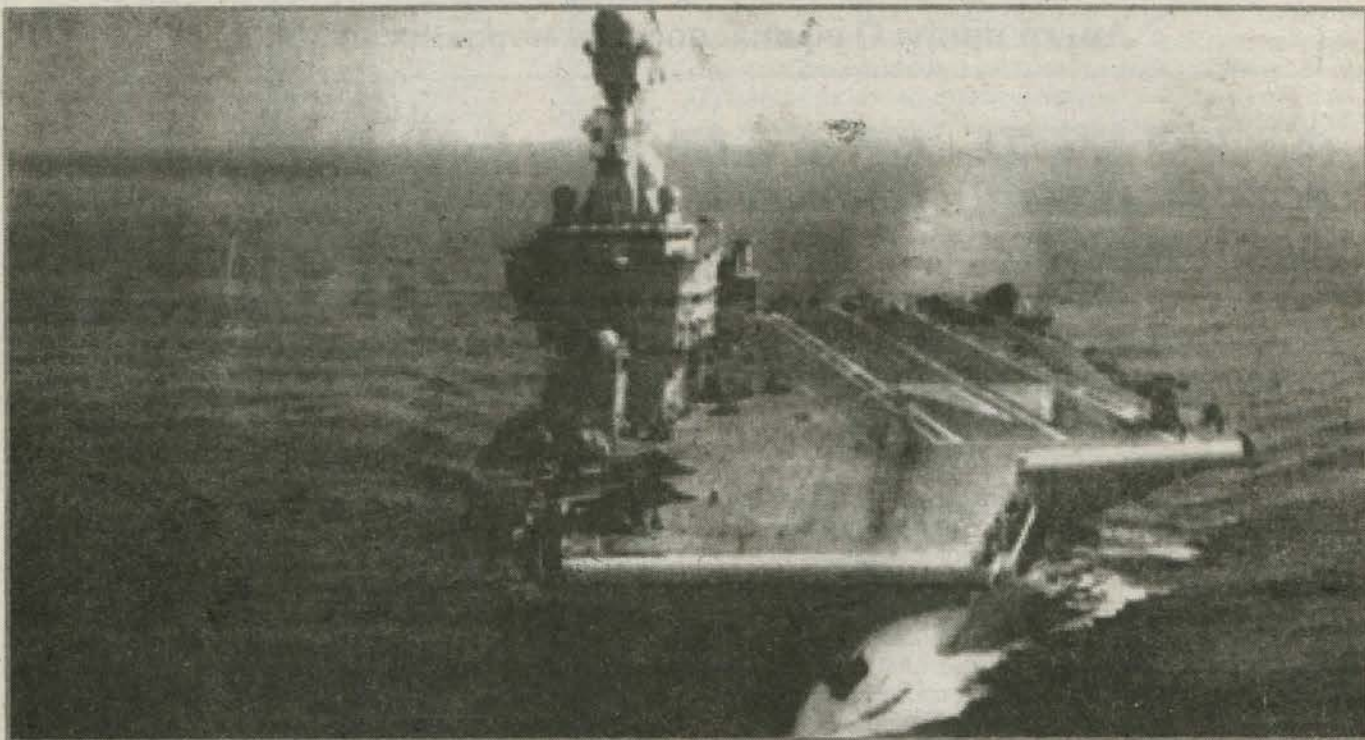
решење за неморалне страхоте хобсовског света јесте стварање светске владе. Но он се у исто време прибојавао да би „стање универзалног мира“ остварено заслугом светске владе представљало још већу претњу људској слободи него хобсовски међународни поредак, будући да би таква влада, са својим монополном моћи, прерасла у „најстрашнији деспотизам“. Како народи могу да достигну перпетуални мир а да не униште људску слободу био је проблем који Кант није могао да реши. Али, за Европљане, проблем су решиле Сједињене Америчке Државе. Обезбеђујући безбедност споља, САД су учиниле да европској наднационалној влади није потребно да је сама обезбеђује. Европљани већином не увиђају велики парадокс – да њихов улазак у „постисторију“ зависи од тога што Сједињеним Државама тај улазак није могућ.

Милитаристички мишићи

Је ли ова ситуација подношљива за САД? – пита се Каган и нуди потврдан одговор:

- Американци су довољно снажни да не морају да зазиру од Европљана, чак и кад дарове доносе. Радије него да по-

сматрају Америку као Гуливера сапетог лилипутанским конопцима, амерички лидери би требало да увиде како су уистину мало чиме блокирани, као и то да Европа није у стању да блокира Сједињене Државе.

Чланак једног другог истраживача, објављен готово у исто време у часопису „Форин полиси“ (другом од три најважнија америчка геополитичка часописа), нуди сасвим другачије размишљање. Наслов текста Имануела Валерштајна, истраживача са Универзитета Јел и дугогодишњег председника Међународног друштва за социологију, носи симптоматичан наслов: „Орао слеће принудно“.

Према Валерштајну, после 11. септембра, опције председника Буша су крајње ограничене и не треба сумњати да ће Сједињене Државе током следеће декаде наставити да напредују као одлучујућа сила у светским оквирима. По њему право питање није да ли се хегемонија Сједињених Држава топи, већ да ли ће САД наћи начина да одступе достојанствено, са најмање штете за свет и по себе.

У светлу најважнијих спекулација у вези са америчком инвазијом на Ирак, Валерштајн би аналитичаре попут Кагана без сумње сврстао у „јастребове“:

- Дуго спутавани чак и од најконзервативнијих администрација, јастребови су дочекали да коначно доминирају америчком политиком. Њихова позиција је јасна: Сједињене Државе поседују непревазиђену војну силу и упркос томе што безбројни страни лидери сматрају како би било лакимислено да Вашингтон сада напише своје милитаристичке мишиће ови лидери не могу и неће учинити ништа ако Сједињене Државе једноставно наметну своју вољу другима. Јастребови верују да САД треба да делују као империјална сила из два разлога: најпре, САД су способне да то чине, а као друго – ако Вашингтон не употреби своју снагу, Сједињене Државе ће постати потпуно маргинализоване.

Али – додаје Валерштајн – интерпретација јастребова је погрешна и само ће допринети пропадању Сједињених Држава, преображавајући поступно одступање у много убрзанији и турбулентнији пад. Прецизније речено, приступ јастребова неће успети услед војних, економских и идеолошких разлога.

Сједињене Државе у опадању? Мало људи би се данас сагласило са овом тврдњом. Валерштајн признаје да су са тиме сагласни једино јастребови у САД, који се бучно залажу за политику којом би се преокренуо овај процес:

- Уверење да је крај америчке хегемоније увелико отпочео не потиче од рањивости која је постала свима видљива 11. септембра 2001. Као глобална сила, Сједињене Државе заправо слабе још од седамдесетих година, а амерички одговор на терористичке нападе само је убрзао ово слабљење. Да би се разумело зашто је такозвани Пакс американа на измаку, потребно је размотрити геополитику 20. века, а нарочито околности које су обележиле последње три деценије столећа. То разматрање води једноставном и неизбежном закључку: економски, политички и војни чиниоци који су допринели америчкој хегемонији исти су они чиниоци који ће неминовно довести до опадања САД.

Александар Бјелогрић,
Политика, 21. септембар 2002. године

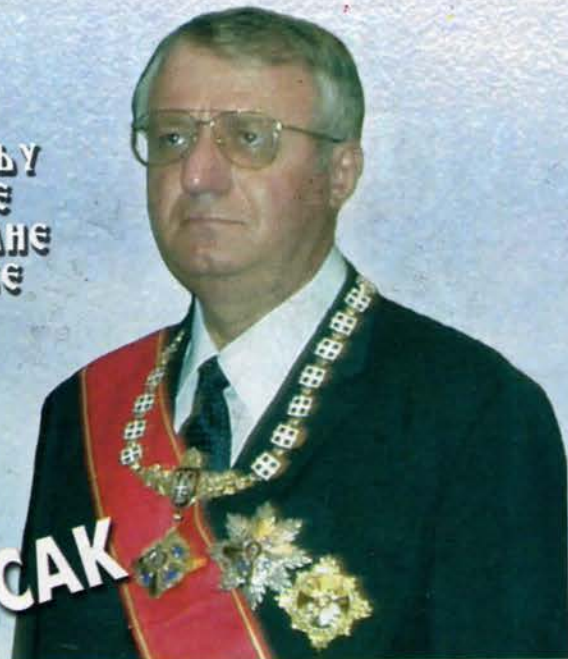
Др ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ

У ИЗДАЊУ
СРПСКЕ
РАДИКАЛНЕ
СТРАНКЕ

ИДЕОЛОГИЈА
СРПског НАЦИОНАЛИЗМА

ТВРДИ ПОВЕЗ ЗЛАТОТИСАК

ВЕЛИКА СРБИЈА А.Д.
БЕОГРАД 2002.

У својој најновијој књизи проф. др Војислав Шешељ, на хиљаду страна текста, синтетизује све научне чињенице, филозофске парадигме и теоријске постулате на којима је саздана идеологија српског национализма. Шешељево дело одликује критички приступ и бриљантна анализа, а аутор се и овде потврђује као ерудита и стрпљив истраживач, који је у току вишегодишњег рада проучио огроман број историјских, лингвистичких, филозофских, социолошких и

политиколошких студија, дела водећих научних ауторитета у разним дисциплинама и областима, селекционисујући њихове врхунске резултате и доводећи их у хармоничан склад.

Др Шешељ је ову обимну студију довршио проширујући своју претходну монографију *О научно и публицистичко дело проф. Лазе Костића*. Српски народ је тако добио компактно, систематизовано и комплетно дело у коме су обрађени сви значајни аспекти српског национализма, његова природа, циљеви и систем моралних судова.

Пред нама је први прави уџбеник српског национализма.

КЊИГА "ИДЕОЛОГИЈА СРПског НАЦИОНАЛИЗМА" КАО И СВЕ ДРУГЕ КЊИГЕ ИЗ ЕДИЦИЈЕ "САБРАНА ДЕЛА ПРОФ. ДР ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА" МОГУ СЕ КУПИТИ У СЕДИШТУ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ, ТРГ ПОВЕДЕ 3, ЗЕМУН И У СВИМ ОПШТИНСКИМ ОДБОРИМА СТРАНКЕ.

ЦЕНА ЈЕДНОГ ПРИМЕРКА ЈЕ 1000 ДИНАРА. ПРАВО НА ПОПУСТ ОД 70% ИМАЈУ СВИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ КОЈИ КЊИГУ КУПЕ ДО 8. ДЕЦЕМБРА 2002. ГОДИНЕ.

СВЕ ИНФОРМАЦИЈЕ НА ТЕЛЕФОН: 011/316-46-21

ПРЕДИЗБОРНИ МИТИНЗИ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

15. новембар 2002

НИШ

петак у 17 час

22. новембар 2002.
НОВИ САД
петак у 17 часова

ШЕШЕЉ

за председника

29. новембар 2002.
**КОСОВСКА
МИТРОВИЦА**
петак у 12 часова

4. децембар 2002.
БЕОГРАД
среда у 17 часова
ТРГ РЕПУБЛИКЕ

Србију у сигурне руке!